

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับภาวะการมีงานทำ และประกอบอาชีพอิสระของบัณฑิต
ที่สำเร็จการศึกษา ระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ ปีการศึกษา 2545-2547
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

มาเรียม นะมิ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร วิทยาเขตพณิชยการพระนคร

งานห้องสมุดกลางเทเวศร์
สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ
วันที่..... - 6 ส.ค. 2552
เลขทะเบียน..... 000138
เลขหมู่..... ๖๑.

ม 486 ๒

4,3

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากงบประมาณเงินผลประโยชน์ ประจำปีงบประมาณ 2549

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร วิทยาเขตพณิชยการพระนคร

Factors Related to the Employment State and cases of self-employment of the Bachelor Degree Graduates from Business Administration, Faculty of Business Administration, Academic years 2001-2004, Rajamangala University of Technology Phra Nakhon

MARIAM NAMI

Rajamangala University of Technology Phra Nakhon

**This Report is Funded by Rajamangala University of Technology Phra Nakhon
Business Commercial Campes, Fiscal year 2006**

ชื่อเรื่อง : ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับภาวะการมีงานทำและการประกอบอาชีพอิสระของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ ปีการศึกษา 2545-2547 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

ผู้วิจัย : มาเรียม นะมิ

พ.ศ. : 2549

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับภาวะการมีงานทำของบัณฑิตและศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องและทำนายกับการเลือกประกอบอาชีพอิสระของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ในปี 2545-2547 คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

บัณฑิตจากคณะบริหารธุรกิจ จำนวน 526 จากคณะบริหารธุรกิจที่จบการศึกษา ปี 2545-2547 เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษารุ่นนี้ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถามปลายเปิดและปลายปิด สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าไค-สแควร์ การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย สหสัมพันธ์พหุคูณ และการวิเคราะห์การถดถอย พหุคูณวิธี Stepwise

ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

บัณฑิตส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมีอายุระหว่าง 26-27 ปี และมีสถานภาพเป็นโสด บัณฑิตส่วนใหญ่มีบิดามารดามีอาชีพเกษตรกรรม บิดาของบัณฑิตส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา ส่วนมารดาของบัณฑิตส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา ในขณะที่ศึกษา บัณฑิตส่วนใหญ่ไม่เข้าร่วมกิจกรรม และไม่ได้เข้ารับการฝึกอบรมเพิ่มเติม ใช้เวลา 1-3 เดือน ในการหางานทำจนกระทั่งได้งานครั้งแรก บัณฑิตสาขาวิชาการบัญชีส่วนใหญ่ได้งานทำก่อนสาขาการตลาด สาขาการจัดการ และสาขาการเงิน

ปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคม และการศึกษา ที่มีความสัมพันธ์กับภาวะการมีงานทำของบัณฑิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ .05 คือ อาชีพหลักของบิดา อาชีพหลักของมารดา ระดับการศึกษาสูงสุดของบิดา ระดับการศึกษาสูงสุดของมารดา ในขณะที่การเข้าร่วมกิจกรรม ขณะเรียน การฝึกอบรม และการศึกษาเพิ่มเติม มีความสัมพันธ์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติกับภาวะการมีงานทำของบัณฑิต

สำหรับตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 กับการเลือกประกอบอาชีพอิสระ ได้แก่ ค่านิยมในอาชีพ เจตคติด้านความคิด ด้านความรู้สึก และเจตคติด้านพฤติกรรมแนวโน้มน้ำที่จะแสดงออก

Title : Factors Related to the Employment career situation and self-employ of the Bachelor Degree Graduates from Business Administration, Faculty Rajamangala University of Technology Pranakon in the year 2004-2006

Researcher : Mariam Nami

Year : 2006

Abstract

The purposes of this research were to investigate the factors related to employment states of graduates and to investigate some factors related to career choices of self employment of the bachelor degree of Business Administration Rajamangala University of Techonology Pranakon bachelor degree graduates

The 529 graduates from Faculty of Business Administration academic years 2002-2004 were samples of this study. The instrument for collecting data was questionnaire with closed and opened questions. The data were analyzed by percentage arithmetic mean, standard deviation, chi-square test and Simple correlations, Multiple Regression and stepwise

The study reveals that :

Most of the graduates were female, between 26-27 years old, single whose parents' occupations are around agricultural area. Most graduates' fathers are primary school graduates so are their mothers.

During their studying at the University, most of graduates do not join in the students' activities, and other trainings. They have to spend 1-3 months in finding their jobs. This group of graduates have to spend 1-3 months in finding their job. Graduates majoring in Accounting tend to get job easier than those majoring in Marketing, Management, Finance and Information system.

The statistically a figure of .05 shows the relationship between the graduates' employment with the socio-economic and educational factors i:e their parents' occupations and education level, However their employments are not significantly and statistically their joining in the students' activities, additional training and job experience.

The important factors which reveals a positive and statistic figures of 0.001 shows the relationship between choices of self-employment and personal value cognitive attitude and behavioral attitude.

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการวิจัยฉบับนี้เกิดขึ้น เนื่องจากการทำงานในภาระรับผิดชอบของงานแนะแนวของวิทยาเขตพัฒนชกการพระนคร ซึ่งเป็นหน่วยงานที่จะต้องถูกตรวจติดตามจากสำนักงานด้านการประกันคุณภาพของสถานศึกษาทั้งการถูกตรวจ SAR สมศ. กพร. ในเรื่องภาวะการมีงานทำของบัณฑิต ซึ่งเป็นเครื่องมือชี้วัดความสำเร็จของการจัดการศึกษาของคณะ และส่งผลต่อความสำเร็จของภาพรวมของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณคณะบริหารธุรกิจที่สนับสนุนเงินงบประมาณผลประโยชน์ประจำปี 2549 และขอขอบคุณนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ตลอดจนขอขอบคุณผู้ที่ให้ความร่วมมือและความอนุเคราะห์ทุกท่านที่ไม่ได้กล่าวนามไว้ในที่นี้

มาเรียม นะมิ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	(1)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(2)
กิตติกรรมประกาศ	(3)
สารบัญตาราง	
สารบัญภาพ	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	2
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	8
นิยามศัพท์	8
ขอบเขตการศึกษา	11
สมมติฐานการวิจัย	13
2. การทบทวนวรรณกรรม	14
ข้อมูลเกี่ยวกับกำลังแรงงาน	15
ปัญหาด้านกำลังแรงงาน	17
แนวคิด ทฤษฎี และแบบจำลองที่เกี่ยวข้อง	20
การเลือกประกอบอาชีพอิสระ	35
3. วิธีดำเนินการวิจัย	68
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	68
ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา	68
ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือและเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล	69
การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล	70
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	80
การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน	81
ผลการวิเคราะห์การดำเนินงานทำของบัณฑิต	92
การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางเศรษฐกิจ	94
สังคมและภาวะการดำเนินงานทำ	
การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของค่านิยม เจตคติ	100

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
5. สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ	102
สรุปผลการวิเคราะห์	103
อภิปราย	104
ข้อเสนอแนะ	107
บรรณานุกรม	108
ภาคผนวก	112
ตัวอย่างแบบสอบถาม	115

สารบัญตาราง

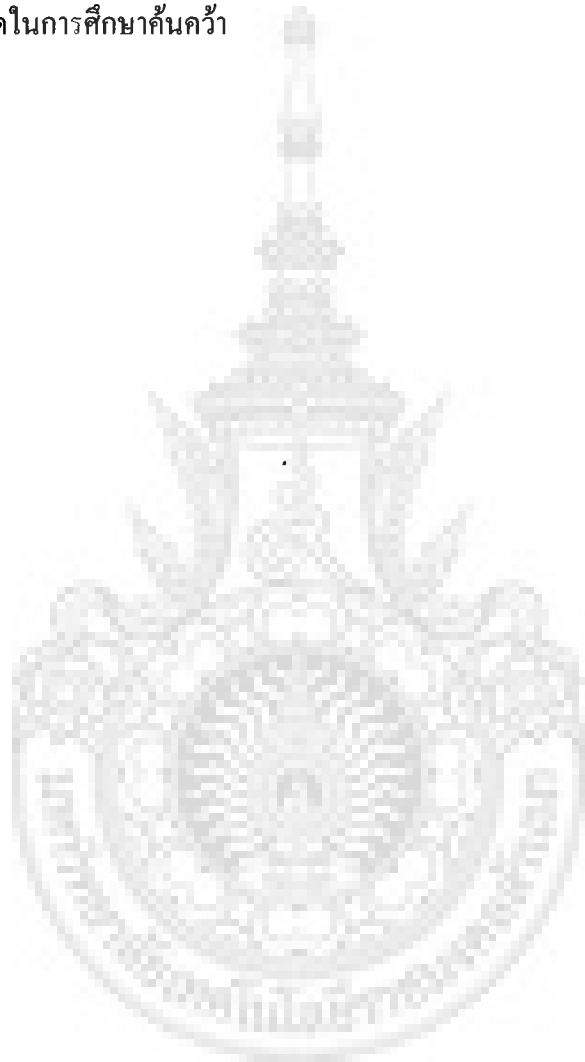
ตาราง		หน้า
1	แสดงค่าร้อยละ คะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล	81
2	แสดงค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอาชีพของบิดา	82
3	แสดงค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอาชีพของมารดา	82
4	แสดงค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษาชั้นสูงสุดของบิดา	83
5	แสดงค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษาชั้นสูงสุดของมารดา	83
6	แสดงค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายได้ของบิดามารดา	84
7	แสดงค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพการมีงานทำของบัณฑิต	84
8	แสดงค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามปัญหาการหางานทำ	84
9	แสดงค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามกรณีที่มีปัญหาในการหางาน ทำหลังสำเร็จการศึกษา	85
10	แสดงค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามกรณีที่มีปัญหาในการหางาน ทำหลังสำเร็จการศึกษา	85
11	แสดงค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะงานที่ทำ	86
12	แสดงค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระยะเวลาในการหางาน ทำหลังสำเร็จการศึกษา	86
13	แสดงค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเงินเดือนที่ได้รับ	86
14	แสดงค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการทำงานตรงตามวิชาเอก	87
15	แสดงค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามวิธีการในการเข้ามาทำงาน	87
16	แสดงค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้พิเศษ	87
17	แสดงค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามกิจกรรมขณะเรียน	88
18	แสดงค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามประเภทของการเข้าร่วมกิจกรรม	88
19	แสดงค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามตำแหน่งในคณะกรรมการ	89
20	แสดงค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามตำแหน่งในการบริหาร	89
21	แสดงค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการเข้ารับการศึกษาอบรม	89
22	แสดงค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเนื้อหาที่เข้ารับการศึกษาอบรม	90
23	แสดงค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการใช้ความรู้ในการหางานทำ	90

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
24	แสดงค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายการเข้ารับการฝึกอบรม	90
25	แสดงค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะงานที่เข้ารับการฝึกอบรม	91
26	แสดงค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการนำความรู้จากการฝึกอบรม	91
27	แสดงค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถาบันที่เข้าศึกษาต่อ	92
28	แสดงร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษาต่อ	92
29	แสดงค่าร้อยละของบัณฑิตแต่ละประเภทแยกตามสาขา/วิชาเอก เมื่อมีงานทำครั้งแรกหลังสำเร็จการศึกษา	92
30	แสดงค่าร้อยละของจำนวนบัณฑิตแต่ละประเภท แยกตามสาขาที่ปฏิบัติงานในปัจจุบัน	93
31	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพหลักของบิดา และอาชีพหลักของมารดากับภาวะการมีงานทำของบัณฑิตคณะบริหารธุรกิจ	95
32	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาชั้นสูงสุดของบิดา และระดับการศึกษาสูงสุดของมารดากับภาวะการมีงานทำของบัณฑิต	96
33	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการเข้าร่วมกิจกรรมขณะเรียน ประเภทกิจกรรม ตำแหน่งในคณะกรรมการและการฝึกอบรม กับภาวะการมีงานทำของบัณฑิต	97
34	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างประเภทของงานที่ทำกับภาวะการมีงานของบัณฑิต	99
35	สรุปความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคม และการศึกษา กับภาวะการมีงานทำของบัณฑิต	100
36	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของตัวแปรตาม คือ การเลือกประกอบอาชีพอิสระ	101
37	แสดงค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรทำนายการเลือกประกอบอาชีพอิสระ โดยวิธีวิเคราะห์แบบ Stepwise	102

สารบัญภาพประกอบ

ตาราง		หน้า
1	กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า	10

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

แรงงานนับว่าเป็นทรัพยากรที่มีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ประเทศที่มีแรงงานมากและสามารถใช้ประโยชน์จากกำลังแรงงานที่มีอยู่ได้อย่างต่อเติมความสามารถจะเป็นประเทศที่มีกำลังการผลิตสูงกว่าประเทศที่ไม่สามารถจัดสรรกำลังแรงงานที่มีอยู่มาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้อย่างเต็มที่ย่อมเป็นประเทศที่มีกำลังการผลิตต่ำ ส่งผลให้การพัฒนาประเทศเป็นไปได้ด้วยความล่าช้า ดังนั้นปัญหาที่สำคัญอย่างหนึ่งของการพัฒนาประเทศในปัจจุบันจึงเป็นเรื่องของการใช้ประโยชน์จากกำลังแรงงานได้อย่างไม่เต็มที่ เต็มความสามารถ โดยเฉพาะแรงงานที่อยู่ในวัยทำงานและมีการศึกษาสูง หากไม่ถูกนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่ เต็มความสามารถแล้ว นอกจากจะเป็นการสูญเสียทรัพยากรด้านกำลังแรงงานแล้วยังเป็นการสูญเสียค่าทางการศึกษาอีกด้วย

เนื่องจากภาวะวิกฤติทางเศรษฐกิจที่เกิดในประเทศตั้งแต่ปลายปี พ.ศ. 2545 ส่งผลกระทบต่อทั้งด้านเศรษฐกิจและทางด้านสังคม เกิดเป็นปัญหาต่าง ๆ มากมาย เช่น การเกิดปัญหาการว่างงาน การมีรายได้อันลดลงและการเคลื่อนย้ายแรงงานเพื่อหางานทำ ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ทำให้รัฐบาลมีการปรับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับปัจจุบัน พ.ศ. 2540-2544 เพื่อใช้แก้ปัญหาต่าง ๆ ดังกล่าว โดยเฉพาะปัญหาการว่างงานของกำลังแรงงานซึ่งรัฐบาลได้กำหนดให้เป็นปัญหาสังคมที่ต้องรับการแก้ไขอย่างเร่งด่วนเป็นอันดับแรก (สำนักงานสถิติแห่งชาติ.2544:1) สำหรับปัญหาแรงงานของประเทศไทยที่เกิดขึ้นในปัจจุบันนั้น ไม่ได้เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นระยะยาว เหตุผลเพราะบุคคลที่เข้าสู่วัยทำงาน ล้วนแล้วแต่เป็นบุคคลที่เกิดมาเมื่อ 20 ปี ที่แล้วมีอัตราเพิ่มขึ้นของประชากรถึงร้อยละ 3.2 ต่อปี ทำให้จำนวนคนมีเพิ่มขึ้นในประเทศมากกว่าปีละ 8 แสนคน ในขณะที่เศรษฐกิจของเราไม่ได้ขยายตัวอย่างรวดเร็วเพื่อรองรับและสอดคล้องกับการเพิ่มขึ้นของแรงงานจึงก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา

ในปัจจุบันปัญหาการว่างงานของประเทศไทยมีความสำคัญและมีความรุนแรงมากขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มผู้ไม่มีงานทำอย่างเปิดเผยมีจำนวนเพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว และส่วนมากเป็นผู้ที่มีการศึกษาระดับกลางและสูงรวมอยู่ด้วย เนื่องจากการขยายตัวทางการศึกษาในระดับนี้เข้าไปในอัตราค่อนข้างสูงบวกกับความต้องการแรงงานที่มีอัตราลดลง การผลิตกำลังคนจึงไม่สอดคล้องกับตลาดแรงงานและสถานประกอบการส่วนมากหันมาใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในการผลิตทำให้การ

ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรแรงงานน้อยลงและเกิดกลุ่มที่ทำงานต่ำกว่าระดับมีจำนวนเพิ่มขึ้นเช่นกัน (พีรเทพ รุ่งชีวิติน และปิยะสวัสดิ์ อัมระนันท์. 2539:99-100)

สุวจน์ ลิปตพัลลภ (หนังสือพิมพ์เคลินิวส์ ฉบับวันหยุดพิเศษที่ 30 พฤษภาคม 2545:9) ได้เปิดเผยผลการสำรวจภาวะการทำงานของคนเดือนเมษายน 2545 ว่ามีจำนวนผู้ว่างงานถึง 1.25 ล้านคน เทียบกับเดือนมีนาคมมีอัตราเพิ่มขึ้น 350,000 คน โดยในอัตราการว่างงานที่เกิดขึ้นมาจากผู้ว่างงานที่จบการศึกษาใหม่ยังไม่ได้ทำงานมาก่อนมีจำนวน 400,000 คน คิดเป็น 32% ของผู้ว่างงานทั้งหมด โดยในส่วนของผู้ที่เคยทำงานมาก่อนมีจำนวน 850,000 คน ซึ่งว่างงานจากเกษตร ประมาณ 380,000 คน และนอกภาคเกษตร 470,000 คน และจากการประมาณการจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษา ปีการศึกษา 2545-2559 ในช่วงการพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 8-11 พบว่า จำนวนผู้สำเร็จการศึกษา ระดับอุดมศึกษาเพิ่มขึ้นสอดคล้องกับผลการสำรวจภาวะการทำงานที่พบว่าการว่างงานส่วนใหญ่เกิดจากบัณฑิตที่จบการศึกษาออกไปใหม่และยังไม่ได้ทำงาน โดยบัณฑิตที่จบการศึกษาใหม่และออกสู่ตลาดแรงงานมีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

การเพิ่มขึ้นของผู้สำเร็จการศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่เข้าสู่ตลาดแรงงาน เป็นผู้ที่มีความรู้ในสาขาต่าง ๆ จากสถานศึกษาที่สำเร็จการศึกษา สำหรับในปัจจุบันนี้มีผู้สำเร็จการศึกษาและเข้าสู่ตลาดแรงงานส่วนใหญ่จะเป็นผู้สำเร็จการศึกษาในด้านบริหารธุรกิจและพาณิชย์การเป็นจำนวนมาก ซึ่งจากการศึกษาข้อมูลของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ รวม 40 แห่งทั่วโลก ทั้งที่เป็นมหาวิทยาลัยของรัฐและมหาวิทยาลัยเอกชนในด้านสาขาที่เปิดสอนเพื่อใช้ผลิตบัณฑิตออกสู่ตลาดแรงงาน พบว่ามหาวิทยาลัยต่าง ๆ ทำการเปิดหลักสูตรทางด้านบริหารธุรกิจและพาณิชย์การในระดับปริญญาตรีเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งสาขาการจัดการทั่วไป (Management) เป็นสาขาที่มีการเปิดสอนมากที่สุดตามด้วยการจัดการข้อมูลสารสนเทศ (Management of Information System, Business Computer Management) และสาขาการจัดการทรัพยากรบุคคล (Human Resources Management) (คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.2542:15)

จากข้อมูลเกี่ยวกับการผลิตบัณฑิตในสาขาต่าง ๆ ที่มหาวิทยาลัยได้เปิดสอนสะท้อนให้เห็นถึงทิศทางในการผลิตบัณฑิตของมหาวิทยาลัยในสาขาการบริหารธุรกิจซึ่งพบว่ามีทิศทางและแนวโน้มที่เพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังทำให้ทราบถึงความต้องการของนักเรียนที่จะเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาในสาขาการบริหารธุรกิจและพาณิชย์การที่มีจำนวนมากขึ้นด้วย

จากการที่มหาวิทยาลัยต่าง ๆ เปิดหลักสูตรด้านบริหารธุรกิจและพาณิชย์การมีนักศึกษานิยมที่จะเลือกเข้าเรียนในสาขาดังกล่าวเป็นจำนวนมาก อาจส่งผลให้บัณฑิตคณะบริหารธุรกิจมีมากเกินไป ความต้องการของตลาดแรงงานและประสบปัญหาด้านการหางานทำหลังสำเร็จการศึกษาและ

อาจจะได้งานทำต่ำกว่าระดับ เนื่องจากปัญหาการว่างงานในลักษณะต่าง ๆ เป็นปัญหาสำคัญที่ได้รับ การแก้ไขเพื่อลดความสูญเปล่าในการจัดการศึกษาและเพื่อให้มีการใช้ทรัพยากรแรงงานอย่างเต็มที่และเต็มความสามารถมากขึ้น สำหรับอาชีพมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ เพราะเกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิต เศรษฐกิจ เกียรติยศ ชื่อเสียง ตลอดจนความพึงพอใจของตนเอง การประกอบอาชีพทำให้บุคคลเกิดความภาคภูมิใจในตนเองรู้สึกว่าคุณค่าได้แสดงความสามารถในการพึ่งตนเองและทำประโยชน์แก่สังคม การประกอบอาชีพนอกจากจะเป็นวิถีทางที่จะได้มาซึ่งค่าตอบแทนเพื่อนำไปซื้อปัจจัยต่าง ๆ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของร่างกายแล้วยังสนองทางด้านจิตใจของตนเองและสังคมได้ด้วย

โดยเฉพาะในสังคมประชาธิปไตยที่มีเสรีภาพในการเลือกอาชีพ เพราะอาชีพจะเป็นสิ่งที่ทำให้มนุษย์ได้แสดงตนแสดงความสามารถ ความใฝ่ฝันของตนเองอีกด้วย อาชีพจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับมนุษย์มาก แต่เนื่องจากมีอาชีพอีกมากมาย หลายประเภทมนุษย์จึงจำเป็นต้องเลือกอาชีพใดอาชีพหนึ่งเป็นหลัก โดยอาศัยเกณฑ์บางอย่างที่ตนเห็นว่าจำเป็นอีกทั้งการเลือกอาชีพขึ้นอยู่กับคุณสมบัติของผู้เลือกแต่ละคนดังนั้นการประกอบอาชีพจึงถือว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นมากต่อการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพก่อให้เกิดรายได้ (Roe.1966:1)

การประกอบอาชีพเป็นสิ่งที่สำคัญต่อการดำรงชีวิตอย่างยิ่ง เพราะการประกอบอาชีพนั้นเป็นการก่อให้เกิดรายได้ซึ่งในปัจจุบันนี้สถานะเศรษฐกิจและสังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การประกอบอาชีพจึงยิ่งมีความสำคัญเพิ่มมากขึ้น ในการเลือกอาชีพให้เหมาะสมกับความรู้ ความสนใจ ความสามารถ ความถนัด รวมถึงความต้องการของท้องตลาดแรงงานจึงเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่ง (มลิวัลย์ นาคคิสก.2539:1)

อาชีพอิสระก็ถือว่าเป็นอาชีพอีกหนทางหนึ่งที่น่าสนใจเนื่องจากในปัจจุบันสภาพเศรษฐกิจของประเทศกำลังประสบปัญหาจึงทำให้อัตราของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาไปแล้วมีแนวโน้มที่จะว่างงานสูงขึ้นอีกเพื่อหาหนทางแก้ปัญหาดังกล่าว แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6 พ.ศ. 2530-2534 จึงได้กำหนดแผนพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมใหม่ คือ มุ่งให้ประชาชนรู้จักสร้างงานให้กับตนเองโดยการสนับสนุนการจัดการศึกษาวิชาชีพ การตลาด การจัดการ การลงทุน การเงินและการบัญชี เพื่อเสริมสร้างงานการประกอบอาชีพอิสระและการรณรงค์การเปลี่ยนแปลงค่านิยมให้นักศึกษามองเห็นความจำเป็นของการประกอบอาชีพอิสระ (สำนักคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.2530:85-95)

กันเนอร์ (สัญญา จัตตานนท์.2527:10; อ้างอิงจาก Gunnar.n.d) กล่าวว่า การประกอบอาชีพอิสระเป็นกลไกสำคัญยิ่งในการปลุกฝังประชาธิปไตย และส่งเสริมให้ผู้ปกครองตนเองและตลอดทั้งให้สามารถแก้ปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ แก้ปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้ ซึ่งสอดคล้อง

กับเฉลียว นูร์กัตคี (2531:บทสัมภาษณ์) ได้กล่าวว่า อาชีพอิสระที่ผู้ประกอบการสามารถดำเนินกิจการของตนเองอย่างอิสระคล่องตัวมีต้องพะวงขั้นตอนหรือผูกมัดใด ๆ กับหน่วยงานของราชการ ในอัตรากำลังหรืออัตราค่าจ้างของนายจ้างและลูกจ้าง นอกจากนี้สำเนาวิ ขจรศิลป์ (2534:10) กล่าวว่า การประกอบอาชีพอิสระมีความสำคัญมากเพราะนอกจากจะเป็นการลดปัญหาการว่างงานแล้วยังเป็นพื้นฐานสำคัญในการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศ และการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระให้ได้ผลดีต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่ายทั้ง สถาบันครอบครัว และสถาบันการศึกษาทุกระดับ นิคม จันทร์วิฑูร (2530:23) กล่าวว่า การประกอบอาชีพอิสระนั้นยังเปิดโอกาสขยายกิจการก็มีทั้งที่ขึ้นอยู่กับความขยันหมั่นเพียรของบุคคลนั้นซึ่งสอดคล้องกับเจียรนัย ทรงชัยกุล (2533:412) กล่าวว่า อาชีพอิสระเป็นอาชีพสุจริตที่ผู้ประกอบการสร้างงานขึ้นมาเอง โดยตนเองเป็นเจ้าของกิจการและเป็นผู้ดำเนินการรวมทั้งรับผิดชอบงานโดยตรง ยาใจ แสงศักดิ์ (2533:13) กล่าวว่า แนวคิดเรื่องการประกอบอาชีพนี้ได้รับการนำมาใช้ปรับปรุงหลักสูตรระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในปี พ.ศ. 2533 โดยกระทรวงศึกษาธิการได้ศึกษาวิจัยแล้วพบว่า จำเป็นอย่างยิ่งที่จะกำหนดแนวทางในการประกอบอาชีพอิสระในอนาคตในการที่บุคคลจะมีอาชีพของตนตั้งแต่ระยะสั้นซึ่งจะนำไปสู่การเตรียมตัวประกอบอาชีพไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่งนั้นเป็นผลมาจากปัจจัยหลายประการ เช่น ปัจจัยจากตัวบุคคล ได้แก่ บุคลิกภาพ ค่านิยม ทักษะคติ ความสนใจ ความถนัด การสนับสนุนส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระจากครอบครัว อาชีพของบิดามารดา ดังที่ กันยา สุวรรณแสง (2533:29-31) กล่าวว่า อาชีพเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพ คือเป็นสิ่งที่หล่อหลอมให้บุคลิกภาพสอดคล้องกับอาชีพนั้น คนที่มีบุคลิกภาพสอดคล้องกับอาชีพใดก็มักจะเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับนิสัยของบุคลิกภาพของตน

นอกจากบุคลิกภาพแล้วเจตคติก็เป็นปัจจัยอีกปัจจัยหนึ่งที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเลือกประกอบอาชีพอิสระด้วย เพราะการประกอบอาชีพให้ประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพผู้ประกอบการอาชีพไม่เพียงแต่มีความรู้ความสามารถในวิชาชีพมีบุคลิกภาพดีเท่านั้น แต่ต้องมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพของตนด้วย ทั้งนี้เพราะเจตคติเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งประการหนึ่งที่ทำให้การประกอบอาชีพที่ประสบความสำเร็จ นอกจากนี้ปัจจัยทางด้านตัวบุคคลที่กล่าวมาแล้ว ปัจจัยทางด้านครอบครัวซึ่งได้แก่ ระดับการศึกษาบิดามารดา อาชีพของบิดามารดา รายได้ของบิดามารดา ก็เป็นตัวสนับสนุนหรือส่งเสริมในการตัดสินใจเลือกอาชีพของบุตรได้ มอเซอร์ (นิภา วัฒนา เวคิน.2529:2-3; อ้างอิงจาก Moser, 1952) ซึ่งสอดคล้องกับ สมพงษ์ อาภาพันธ์ (2519: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน ในโรงเรียนมัธยมศึกษาแบบประสมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า นักเรียนที่มี

ผู้ปกครองมีระดับการศึกษาแตกต่างกันให้เหตุผลหรือแรงจูงใจในการเลือกอาชีพต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เปรื่อง จินดา (2519:28) ได้ศึกษาการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาแบบประสมภาคเหนือ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่มีผู้ปกครองมีระดับการศึกษาต่างกันให้เหตุผลหรือแรงจูงใจในการเลือกอาชีพต่างกัน

โครเกอร์ และลอตทิตท์ (ขมาธร พันธุมโพธิ์.2529:30; อ้างอิงจาก Kroget and Lottit.1953) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพของบิดามารดาและความสนใจในอาชีพของนักเรียน โดยที่นักเรียนส่วนใหญ่จะสนใจในอาชีพที่มีรายได้และสถานภาพทางสังคมสูงกว่าระดับอาชีพของบิดามารดาซึ่งสอดคล้องกับ คอลลาโซ (Ocllazo.1976:1534-1535) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการวางแผนอาชีพของเด็กหนุ่มสาวชาวเปอร์โตริกัน พบว่า นักเรียนที่อยู่ในแหล่งอุตสาหกรรมในเมืองของบิดามารดาประกอบอาชีพชั้นสูงหรือรับราชการมักจะเลือกอาชีพชั้นสูง ส่วนนักเรียนที่อยู่ในชนบทบิดามารดาเป็นชาวนาหรือทำงานหนักมักจะเลือกอาชีพระดับต่ำเป็นส่วนใหญ่

รายได้ของบิดามารดาก็ถือว่าเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการเลือกประกอบอาชีพอิสระ ดังที่ เกรช (Krech.1962:182) กล่าวว่า รายได้ของบิดามารดามีความสัมพันธ์สูงกับการเลือกอาชีพของนักเรียนมีแนวโน้มที่จะคาดหวังให้ตนเองมีแบบฉบับการดำเนินชีวิตให้เหมือนกับบิดามารดาของตน รายได้ของครอบครัวเป็นตัวประกอบสำคัญในการคาดหวังของนักเรียนที่มีอิทธิพลต่อโอกาสที่จะเลือกอาชีพให้เหมาะสมกับรายได้ของครอบครัว

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ซึ่งมีการพัฒนาการจากการจัดตั้งเป็นสถาบันอุดมศึกษาระดับปริญญาตรีครั้งแรกเมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2518 โดยพระราชบัญญัติวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา พ.ศ. 2518 ใช้ชื่อสถาบันว่า “วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา” ต่อมาเมื่อวันที่ 15 กันยายน 2531 ได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานนามว่า “สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล” โดยพระราชบัญญัติเปลี่ยนชื่อวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา เป็นสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล พ.ศ. 2532 ปัจจุบันมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร เกิดจากการปรับปรุงพระราชบัญญัติสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลเป็นมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล 9 แห่ง ประกอบด้วย 5 วิทยาเขต ดังนี้ คือ วิทยาเขตโชติเวช วิทยาเขตเทเวศร์ วิทยาเขตพณิชยการพระนคร วิทยาเขตชุมพรเขตรอุดมศักดิ์ และวิทยาเขตพระนครเหนือ ตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ปี 2548 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา เพื่อตอบสนองนโยบายรัฐบาล ด้านการปฏิรูปการศึกษา และนำพาประเทศสู่การแข่งขันกับนานาประเทศ รวมทั้งต้องการยกระดับความเข้มแข็งของท้องถิ่น และชุมชน ให้มีการพัฒนาแบบยั่งยืนตามสภาพของพื้นที่ เพื่อรองรับการขยายตัวทาง

เศรษฐกิจ พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในระยะยาว เพื่อตอบสนองเป้าหมายการพัฒนาประเทศโดยส่วนรวม เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคน โดยขยายฐานการให้บริการอุดมศึกษาแก่ประชาชน ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยกระจายโอกาสทางการศึกษาระดับอุดมศึกษาให้มากขึ้น มุ่งให้การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษามีความคล่องตัว

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร มีวัตถุประสงค์หลักในการผลิตและพัฒนากำลังคนระดับสูง ให้มีมาตรฐานสอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ดำเนินการศึกษาค้นคว้า วิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ให้สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาการผลิตให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ เพื่อความสามารถในการพึ่งตนเองและการแข่งขันในระดับนานาชาติ ให้บริการทางวิชาการแก่หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนในด้านการให้คำปรึกษาแนะนำการวิจัยและพัฒนา การทดสอบ การสำรวจ รวมทั้งการฝึกอบรมและพัฒนา อันจะก่อให้เกิดการถ่ายทอดเทคโนโลยีที่จำเป็นและเหมาะสม เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม อุตสาหกรรมและฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมอันเป็นจารีตประเพณี รวมทั้งศิลปบริสุทธิ์และศิลปประยุกต์ เพื่อให้มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครเป็นศูนย์รวมของชุมชน

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

ที่ตั้ง 86 ถนนพินิจโลก แขวงสวนจิตรลดา เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300 โทรศัพท์ 0-22829101-2

ประวัติความเป็นมา

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร วิทยาเขตพณิชยการพระนคร ถือกำเนิดมาจาก “โรงเรียนประถมศึกษาศึกษาพิเศษภาษาอังกฤษ วัดสัมพันธวงศ์” ซึ่งตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2443 ต่อมาปี 2475 กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศแผนการศึกษาชาติฉบับใหม่เพื่อจัดการศึกษาวิชาชีพให้เหมาะสมกับภูมิประเทศตามท้องถิ่น ปี 2476 ได้จัดตั้ง “โรงเรียนพณิชยการแผนกหญิง” แห่งแรกขึ้นและมีวิวัฒนาการเป็นลำดับเรื่อยมาในปีการศึกษา 2511 กระทรวงศึกษาธิการได้อนุมัติให้ขยายการศึกษา “ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) และประกาศตั้งเป็น “วิทยาลัยพณิชยการพระนคร” (The Commercial College) ขึ้น กระทรวงศึกษาธิการจึงสั่งรวมโรงเรียนพณิชยการพระนครกับวิทยาลัยพณิชยการพระนครเข้าเป็นสถาบันเดียวกัน และเรียกชื่อใหม่ว่า “วิทยาลัยพณิชยการพระนคร” (The Bangkok Commercial College) ตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2512 เป็นต้นมา และต่อมาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าพระราชทานนามใหม่ว่า “สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล”

ปัจจุบันสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ได้เปลี่ยนแปลงเป็นมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร วิทยาเขตพณิชยการพระนครได้เปลี่ยนเป็นคณะบริหารธุรกิจ กับ คณะศิลปศาสตร์

ประยุกต์ มีการจัดการศึกษาระดับ ปวส. ปริญญาตรี ปริญญาโท และการศึกษาในระดับสากลให้
ทันกับโลกยุคโลกาภิวัตน์และยุคไอทีต่อไป

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับภาวะการมีงานทำหรือไม่มีงานทำ
ของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในคณะบริหารธุรกิจ และศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกประกอบ
อาชีพอิสระ โดยศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยครอบครัว เพื่อหาความสัมพันธ์ว่าปัจจัยดังกล่าว
เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพอิสระหรือไม่ การศึกษาเรื่องนี้จะ เป็นประโยชน์ทั้งในเชิงวิชาการ
ด้านการจัดสรรทรัพยากรการศึกษาและเป็นประโยชน์ต่อบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในคณะ
บริหารธุรกิจให้ได้มีงานทำตามระดับการศึกษาและสอดคล้องกับสาขาที่เรียนมา เพื่อลดความสูญ
เปล่าทางการศึกษา และเพื่อหาแนวทางสำหรับมหาวิทยาลัยในการจัดการศึกษาที่มีลักษณะส่งเสริม
การประกอบอาชีพอิสระและเพื่อหาแนวทางสำหรับอาจารย์ในการให้คำปรึกษาหรือแนะแนวทาง
ด้านอาชีพแก่นักศึกษาในการเลือกงานให้เหมาะสมกับความต้องการของตนเองเพื่อผลที่ได้จะมี
ส่วนช่วยในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งประเทศไทยต่อไป

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. สถาบันการศึกษาจำเป็นต้องทราบข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับภาวะการมี
งานทำของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในหลักสูตรบริหารธุรกิจอันจะเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อ
นักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ และที่ใกล้จะสำเร็จการศึกษาในการเตรียมความพร้อมก่อนที่จะเข้าสู่
ตลาดแรงงาน
2. เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอน
ปลายในการตัดสินใจเลือกเรียนต่อในคณะวิชาที่ตนเองสนใจและการมีโอกาสได้งานทำหลังสำเร็จ
การศึกษา
3. ข้อมูลเกี่ยวกับการมีงานทำของมหาวิทยาลัยจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนในการจัด
การศึกษาและพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน
4. ข้อมูลเกี่ยวกับการประกอบอาชีพอิสระของบัณฑิต ทำให้สถานศึกษาสามารถทราบถึง
การนำความรู้ของบัณฑิตไปสู่การเป็นผู้ประกอบการ
5. เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกประกอบอาชีพอิสระ อันจะเป็นแนวทางใน
การจัดการศึกษาที่มีการส่งเสริมให้นักศึกษามีเจตคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพอิสระ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะการมีงานทำในด้านการงานเต็มที่ตรงสาขา การทำงานเต็มที่ไม่ตรง
สาขา การทำงานต่ำกว่าระดับตรงสาขา การทำงานต่ำกว่าระดับไม่ตรงสาขา และการว่างงานโดย
เปิดเผยของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในปี 2545-2547 ระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ

2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับภาวะการมีงานทำของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในปี การศึกษา 2545-2547 ระดับปริญญาตรี

3. เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกประกอบอาชีพอิสระ ได้แก่ ค่านิยมในอาชีพ การรับรู้เจตคติของบิดามารดาต่อการประกอบอาชีพอิสระ บุคลิกภาพ เจตคติต่อการประกอบอาชีพ อิสระ อาชีพของบิดา อาชีพของมารดา ระดับการศึกษาของบิดามารดา รายได้ของบิดามารดาของ บัณฑิต

4. เพื่อศึกษาลำดับความสำคัญของปัจจัยดังกล่าวที่เกี่ยวข้องกับการเลือกประกอบอาชีพ อิสระของบัณฑิต

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. การทราบเกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับภาวะการมีงานทำของบัณฑิตที่สำเร็จ การศึกษาในขณะบริหารธุรกิจจะเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ และที่ใกล้ จะสำเร็จการศึกษาในการเตรียมความพร้อมก่อนที่จะเข้าสู่ตลาดแรงงาน

2. เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอน ปลายในการตัดสินใจเลือกเรียนต่อในขณะบริหารธุรกิจ โดยเฉพาะประเด็นในเรื่องการมีโอกาสดี ที่ จะทำงานหลังสำเร็จการศึกษาในขณะบริหารธุรกิจ

3. การทราบข้อมูลเกี่ยวกับการมีงานทำ หรือ ไม่มีงานทำของบัณฑิตจะเป็นประโยชน์ต่อ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ในการดำเนินแนวทางการวางแผน การศึกษาและปรับปรุงหลักสูตรให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน

4. ผลการวิจัยครั้งนี้จะทำให้ทราบถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกประกอบอาชีพอิสระ ของบัณฑิต เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาที่มีลักษณะการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ และเป็น แนวทางในการให้คำปรึกษาหรือเพื่อการแนะแนวอาชีพให้แก่ นักศึกษาในการเลือกอาชีพที่ เหมาะสมทั้งนี้เพื่อมีส่วนในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมต่อไป

นิยามศัพท์เฉพาะ

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับภาวะการมีงานทำของบัณฑิต หมายถึง ปัจจัยที่น่าจะส่งผลให้ เกิดการเปลี่ยนแปลงในการมีงานทำหรือไม่มีงานทำของบัณฑิต ได้แก่ ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการศึกษา ประกอบด้วย อาชีพของบิดา อาชีพของมารดา ระดับการศึกษาชั้นสูงสุดของ บิดา การศึกษาชั้นสูงสุดของมารดา รายได้ต่อเดือนของบิดา รายได้ต่อเดือนของมารดา การเข้า ร่วมกิจกรรมขณะเรียน ประสบการณ์จากการฝึกงาน การฝึกอบรม

บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา หมายถึง ผู้ที่สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2545-2547 ระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

บัณฑิตทำงานเต็มที่ตรงสาขา หมายถึง บัณฑิตที่มีงานทำโดยมีชั่วโมงทำงานสัปดาห์ละ 35 ชั่วโมงเป็นอย่างต่ำ มีรายได้ไม่ต่ำกว่ามาตรฐานที่รัฐบาลกำหนดไว้ และลักษณะของงานที่ทำตรงหรือสอดคล้องเกี่ยวข้องกับสาขาการศึกษาที่จบมา (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2526:14)

บัณฑิตทำงานเต็มที่ไม่ตรงสาขา หมายถึง บัณฑิตที่มีงานทำโดยมีชั่วโมงทำงานสัปดาห์ละ 35 ชั่วโมงเป็นอย่างต่ำ มีรายได้ไม่ต่ำกว่ามาตรฐานที่รัฐบาลกำหนดไว้เป็นมาตรฐาน ลักษณะงานที่ทำตรงสอดคล้องหรือเกี่ยวข้องกับสาขาการศึกษาที่จบมา (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2526:14)

บัณฑิตทำงานต่ำกว่าระดับตรงสาขา หมายถึง บัณฑิตที่มีงานทำโดยมีชั่วโมงทำงานต่ำกว่าสัปดาห์ละ 35 ชั่วโมง มีรายได้ต่ำกว่าที่รัฐบาลกำหนดไว้เป็นมาตรฐาน ลักษณะงานที่ทำตรงสอดคล้องหรือเกี่ยวข้องกับสาขาการศึกษาที่จบมา (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2526:14)

บัณฑิตทำงานต่ำกว่าระดับไม่ตรงสาขา หมายถึง บัณฑิตที่มีงานทำโดยมีชั่วโมงทำงานต่ำกว่าสัปดาห์ละ 35 ชั่วโมง มีรายได้ต่ำกว่าที่รัฐบาลกำหนดไว้เป็นมาตรฐาน ลักษณะงานที่ทำไม่ตรง ไม่สอดคล้องหรือไม่เกี่ยวข้องกับสาขาการศึกษาที่จบมา (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2526:14)

ในงานวิจัยนี้กำหนดรายได้จากการศึกษาของบัณฑิต โดยเทียบจากบัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือน ระดับ 3 (ระดับปริญญาตรี) คือ 7,630 บาท

บัณฑิตว่างงานโดยเปิดเผย หมายถึง บัณฑิตที่อยู่ในวัยทำงาน ที่มีความประสงค์จะทำงานสามารถทำงานได้ตลอดจนมีความพร้อมที่จะทำงานและได้ออกหางานมาแล้ว แต่ไม่สามารถหางานทำได้และไม่ได้ทำงานใด ๆ ทั้งสิ้น ในสัปดาห์แห่งการสำรวจ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2526:14)

การมีงานทำ หมายถึง ภาวะการณ์ได้รับการจ้างให้ทำงานในสถานประกอบการเอกชนหรือหน่วยงานราชการ หรือหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ หรือองค์กรระหว่างประเทศ หรือมูลนิธิสมาคมและได้รับเงินเดือนประจำ และ/หรือการประกอบกิจกรรมที่ก่อให้เกิดรายได้

การไม่ได้งานทำ หมายถึง ภาวะการณ์ไม่ได้รับการจ้างให้ทำงานในสถานประกอบการเอกชน หรือหน่วยงานราชการ หรือหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ หรือองค์กรระหว่างประเทศ หรือมูลนิธิสมาคม และ/หรือการไม่ได้ประกอบกิจกรรมที่ก่อให้เกิดรายได้

การเข้าร่วมกิจกรรมขณะเรียน หมายถึง การมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมประเภทต่าง ๆ ที่นอกเหนือจากการเรียนในระหว่างที่ศึกษาในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

ในการวิจัยครั้งนี้วัดจากการเคยหรือไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมขณะเรียน จำนวนครั้งที่เข้าร่วมกิจกรรม ประเภทของกิจกรรมที่เข้าร่วม การมีหรือไม่มีตำแหน่งในการทำกิจกรรม

การฝึกอบรม หมายถึง การได้รับความรู้หรือฝึกทักษะทั้งในด้านวิชาการและการเรียนในรายวิชาอื่น ๆ ที่สนับสนุนวิชาเอก เช่น การเรียนภาษาต่างประเทศ การเรียนคอมพิวเตอร์ การเรียนบัญชี

ในการวิจัยครั้งนี้วัดจากการเคยหรือไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรม/การศึกษาเพิ่มเติมที่นอกเหนือจากหลักสูตร จำนวนครั้งเข้ารับการฝึกอบรม เรื่องที่เข้ารับการอบรม และการใช้ความรู้จากการอบรม/ศึกษาเพิ่มเติมในการสมัครงานหรือไม่

กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework)

ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการศึกษา

ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ สังคม

- อาชีพหลักของบิดา
- อาชีพหลักของมารดา
- รายได้ต่อเดือนของบิดา/มารดา

ปัจจัยทางการศึกษา

- ระดับการศึกษาขั้นสูงสุดของบิดา
- ระดับการศึกษาขั้นสูงสุดของมารดา
- การเข้าร่วมกิจกรรมขณะเรียน
- การฝึกอบรม/การศึกษาเพิ่มเติมในด้านวิชาการและวิชาชีพ

ปัจจัยส่วนบุคคล

- ค่านิยมในอาชีพ
- การรับรู้เจตคติต่อการประกอบอาชีพ
- เจตคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ

ตัวแปรตาม

**ภาวะการมีงานทำ
และการเลือกประกอบ
อาชีพอิสระ**

ขอบเขตของโครงการวิจัย

กลุ่มประชากร ได้แก่ ผู้สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2545-2547 ระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นผู้สำเร็จการศึกษาในปี 2545-2547 ระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล จำนวน 500 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ สังคม ประกอบด้วย

- อาชีพหลักของบิดา
- อาชีพหลักของมารดา
- รายได้ต่อเดือนของบิดา/มารดา

ตัวแปรปัจจัยส่วนบุคคล

- ค่านิยมในอาชีพ
- เจตคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ

ตัวแปรด้านการศึกษา

- ระดับการศึกษาชั้นสูงสุดของบิดา
- ระดับการศึกษาชั้นสูงสุดของมารดา
- การเข้าร่วมกิจกรรมขณะเรียน
- การฝึกอบรม/การศึกษาเพิ่มเติมในด้านวิชาการและวิชาชีพ
- ประสบการณ์การฝึกงาน

ตัวแปรตาม ได้แก่ ภาวะการมีงานทำ และ การเลือกประกอบอาชีพอิสระของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ บัณฑิตที่จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ปีการศึกษา 2545-2547 จำนวน 3,000 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บัณฑิตที่จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ปีการศึกษา 2545-2547 จำนวน 529 คน โดยได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น

ระเบียบวิธีการวิจัย

1. แบบแผนการวิจัย (Research Design) แบบการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey-Research) โดยมีรายละเอียดของวิธีการศึกษาดังนี้

- 1.1 ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือผู้สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2545-2547 ระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ จำนวน 3,500 คน
- 1.2 กลุ่มตัวอย่าง ผู้สำเร็จการศึกษาที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ในปีการศึกษา 2545-2547 จำนวน 529 คน
- 1.3 วิธีการสุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น โดยใช้ตารางการสุ่มของยามาเน่

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่

2.1 สถิติพรรณนา (Descriptive)

- ร้อยละ (Percentage)
- ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
- การวัดการกระจาย

2.2 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมุติฐาน

- ค่าไคสแควร์ (Chi-Square)

2.3 สถิติสำหรับวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ

- หาค่าความสัมพันธ์ของคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม
- หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้สัมประสิทธิ์

แอลฟาของครอนบัก (Cronbach)

2.4 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมุติฐาน

- วิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม

โดยคำนวณสัมประสิทธิ์สหพันธ์อย่างง่าย (Simple Correlation) และสหพันธ์พหุคูณ

2.5 ค้นหาทำนายการเลือกประกอบอาชีพอิสระของนักศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) วิธี Stepwise

สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 อาชีพหลักของบิดามีความสัมพันธ์กับภาวะการมีงานทำของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาคณะบริหารธุรกิจ

สมมติฐานที่ 2 อาชีพหลักของมารดามีความสัมพันธ์กับภาวะการมีงานทำของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาคณะบริหารธุรกิจ

สมมติฐานที่ 3 ระดับการศึกษาชั้นสูงสุดของบิดามีความสัมพันธ์กับภาวะการมีงานทำของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา คณะบริหารธุรกิจ

สมมติฐานที่ 4 ระดับการศึกษาชั้นสูงสุดของมารดามีความสัมพันธ์กับภาวะการมีงานทำของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา คณะบริหารธุรกิจ

สมมติฐานที่ 5 การเข้าร่วมกิจกรรมขณะเรียนมีความสัมพันธ์กับภาวะการมีงานทำของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา คณะบริหารธุรกิจ

สมมติฐานที่ 6 ประเภทของกิจกรรมมีความสัมพันธ์กับภาวะการมีงานทำของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาคณะบริหารธุรกิจ

สมมติฐานที่ 7 การฝึกอบรมของบัณฑิตขณะเรียนมีความสัมพันธ์กับภาวะการมีงานทำของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาคณะบริหารธุรกิจ

สมมติฐานที่ 8 ประเภทกิจกรรมของบัณฑิตขณะเรียนมีความสัมพันธ์กับ ภาวะการมีงานทำของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาคณะบริหารธุรกิจ

สมมติฐานที่ 9 ประเภทของงานที่ทำมีความสัมพันธ์กับภาวะการมีงานทำของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาคณะบริหารธุรกิจ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัย ทฤษฎี แนวคิด ที่ใช้ในงานวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับกำลังแรงงาน
2. ปัญหาด้านกำลังแรงงาน
3. แนวคิด ทฤษฎี และแบบจำลองที่เกี่ยวข้อง
 - ทฤษฎีการจำลองแรงงาน
 - ทฤษฎีแรงจูงใจ
 - ทฤษฎีค่านิยม
 - ทฤษฎีการแสวงหางาน
 - ทฤษฎีบุคลิกภาพ
 - ทฤษฎีลำดับขั้น
 - ทฤษฎีผสมผสาน
4. การเลือกประกอบอาชีพและอาชีพอิสระ
 - ความหมายของอาชีพ
 - ความหมายของการเลือกอาชีพ
 - ความสำคัญของการเลือกอาชีพ
 - ทฤษฎีการเลือกอาชีพ

ข้อมูลเกี่ยวกับกำลังแรงงาน

ความหมายของกำลังแรงงาน

กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม (2543:22) ได้ให้ความหมายของกำลังแรงงาน (Labour Force) หมายถึง ประชากรวัยทำงานและได้มีงานทำแต่พร้อมที่จะทำงาน หมายถึง ประชากรที่อยู่ในวัยที่สามารถทำงานได้และพร้อมที่จะทำงาน โดยไม่คำนึงถึงว่าจะทำงานหรือไม่ มีงานทำ แต่แต่ละประเทศจะกำหนดอายุไว้ตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป อนึ่งมีประชากรในวัยทำงานส่วนหนึ่งที่ไม่จัดอยู่ในกำลังแรงงานได้แก่ ผู้ไม่ประสงค์จะทำงานและไม่พร้อมที่จะทำงาน เช่น ผู้ทำงานบ้าน ผู้ทำงานให้แก่องค์กรหรือสถาบันการกุศลต่าง ๆ โดยไม่ต้องรับค่าจ้าง ผลกำไร ส่วนแบ่งหรือสิ่งตอบแทนอย่างใด นักเรียน นักศึกษาเต็มเวลา คนพิการที่ทำงานไม่ได้

1. ผู้ทำงาน (The employed persons) หมายถึง ผู้ที่ทำงานโดยจะได้รับค่าตอบแทนเป็น ตัวเงินหรือไม่ก็ตาม ซึ่งอาจมีฐานะเป็นนายจ้าง ผู้ประกอบธุรกิจและผู้ช่วยธุรกิจในครอบครัว

2. ผู้ว่างงาน (The unemployed persons) หมายถึง ผู้ประสงค์จะทำงานแต่ยังหางานทำไม่ได้ หมายถึง ผู้ที่อยู่ในวัยทำงานซึ่งจะต้องทำงานและสามารถทำงานได้แต่ยังหางานทำไม่ได้ เนื่องจากมีความรู้หรือฝีมือไม่เพียงพอ ร่างกายไม่เหมาะสมไม่เพียงพอในสภาพการจ้างไม่มีงานอยู่ในท้องถิ่นที่อาศัย ไม่ทราบว่าจะหางานได้ที่ใดสัญญาการจ้างงานได้สิ้นสุด หรือระงับใช้เป็นการชั่วคราว ถูกปลดออกจากงาน รอการบรรจุนานหรือด้วยเหตุผลอื่น

สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2543:2) ให้ความหมายของกำลังแรงงานดังนี้ กำลังแรงงาน (Labour Force) หมายถึง บุคคลในวัยทำงาน แบ่งออกเป็น 2 ประเภท (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2526 : 14) คือ

1. ผู้มีงานทำเต็มที่ (Full employment) หมายถึง บุคคลในวัยทำงานที่มีงานทำโดยมี ชั่วโมงทำงานสัปดาห์ละ 35 ชั่วโมงเป็นอย่างต่ำ มีรายได้ไม่ต่ำกว่ามาตรฐานลักษณะงานที่ทำได้ ความสอดคล้องกับการศึกษาที่ได้รับ

2. ผู้ว่างงาน (Unemployment) หมายถึง บุคคลในวัยแรงงานที่มีความประสงค์จะทำงานแต่ไม่สามารถหางานได้หรือหางานได้ไม่เหมาะสมกับความรู้ความสามารถ แบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ

2.1 ผู้ว่างงานโดยเปิดเผย (Open unemployment) หมายถึง บุคคลในวัยแรงงานที่มีความประสงค์จะทำงานแต่ไม่สามารถหางานทำได้และไม่ได้ทำงานใด ๆ ทั้งสิ้นในสัปดาห์แห่งการสำรวจ

2.2 ผู้ทำงานได้ไม่เต็มที่หรือทำงานต่ำกว่าระดับ (Unemployment) หมายถึง บุคคลในวัยแรงงานที่มีชั่วโมงทำงานและ/หรือมีรายได้ต่ำกว่ามาตรฐาน มีลักษณะงานไม่เหมาะสมกับความรู้ความสามารถ แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

2.2.1 ผู้ทำงานไม่เต็มที่ด้านชั่วโมงทำงาน ได้แก่ บุคคลในวัยแรงงานที่ทำงานให้แก่สมาชิกหรือช่วยธุรกิจในครัวเรือน โดยไม่ได้รับค่าจ้างหรือผู้ทำงานต่ำกว่าสัปดาห์ละ 35 ชั่วโมง

2.2.2 ผู้ทำงานไม่เต็มที่ด้านรายได้ ได้แก่ บุคคลในวัยแรงงานที่มีรายได้จากการทำงานในระหว่างสัปดาห์แห่งการสำรวจต่ำกว่ารายได้ที่รัฐบาลกำหนดไว้

2.2.3 ผู้ทำงานไม่เต็มที่ด้านลักษณะงาน ได้แก่ บุคคลในวัยแรงงานที่ทำงานไม่ตรงหรือไม่สอดคล้องกับสาขาวิชาที่ได้ศึกษามา อาจได้รับรายได้ที่สูงกว่าหรือเท่ากับหรือต่ำกว่าความรู้ความสามารถ และอาจมีชั่วโมงทำงานสัปดาห์ละ 35 ชั่วโมงหรือต่ำกว่าได้

2.3 ผู้ว่างงานตามฤดูกาล (Seasonal unemployment) หมายถึง บุคคลในวัยแรงงานที่ทำงานโดยได้รับค่าจ้างในไร่นาของหัวหน้าครัวเรือนหรือสมาชิกในครัวเรือนไม่ได้ทำงานเนื่องจากยังไม่ถึงฤดูกาลเกษตร

2.4 ผู้ว่างงานที่มีการศึกษา (educated unemployed) หมายถึง บุคคลในวัยแรงงานที่สำเร็จการศึกษาอย่างต่ำระดับอาชีวศึกษาและฝึกหัดครูหรือเทียบเท่า

กองวิชาการและแผนงาน กรมการจัดหางาน (กรมการจัดหางาน. 2542 :137) ได้ให้ความหมายของกำลังแรงงาน ดังนี้

1. กำลังแรงงานรวม (Total Labour Force) หมายถึง ผู้ที่มีอายุ 13 ปีขึ้นไปซึ่งเป็นผู้ที่ถูกจำแนกอยู่ในกำลังแรงงานที่รอฤดูกาลทำงาน

2. ผู้ที่ไม่อยู่ในกำลังแรงงานรวม (Persons not in the Labour Force) หมายถึง ผู้ที่มีอายุ 13 ปีขึ้นไป ซึ่งเป็นผู้ที่ไม่ได้ทำงานและไม่พร้อมที่จะทำเนื่องจากเป็นผู้ที่ทำงานบ้าน เรียนหนังสือยังเด็กเกินไปหรือชราภาพ ทูพพลภาพ และเป็นผู้ทำงานให้แก่องค์กรหรือสถาบันการกุศลต่าง ๆ โดยไม่ได้รับค่าจ้าง ผลกำไรหรือสิ่งตอบแทนอย่างใด เป็นต้น

3. ผู้ที่มีงานทำรวม (Total employed Persons) หมายถึง ผู้มีงานทำและผู้รอฤดูกาลทำงาน

3.1. ผู้มีงานทำ (The employed persons) หมายถึง ผู้ที่มีอายุ 13 ปีขึ้นไป ซึ่งมีงานทำทั้งในฐานะที่เป็นนายจ้าง ลูกจ้าง ผู้ทำงานส่วนตัว และผู้ช่วยธุรกิจในครัวเรือน โดยไม่ได้รับค่าจ้าง

3.2. ผู้รอฤดูกาล (Seasonally inactive employed person) หมายถึง ผู้ที่มีอายุ 13 ปีขึ้นไปเป็นผู้ที่กำลังรอฤดูกาลเพื่อที่จะทำงาน และเป็นผู้ที่ตามปกติจะทำงานโดยไม่ได้รับสิ่งตอบแทน

แทนในไร่นาเกษตรหรือธุรกิจ ซึ่งทำกิจกรรมตามฤดูกาล โดยมีหัวหน้าครัวเรือนหรือสมาชิกคนอื่น ๆ ในครัวเรือนเป็นเจ้าของหรือผู้ดำเนินกิจการ

4. ผู้ไม่มีงานทำ (Unemployed persons) หมายถึง ผู้ที่มีอายุ 13 ปีขึ้นไปซึ่งไม่มีงานทำ ไม่มีธุรกิจหรือ ไร่นาเกษตรเป็นของตนเอง แต่พร้อมที่จะทำงานซึ่งได้แก่บุคคลดังต่อไปนี้

4.1. ผู้ที่ไม่มีงานทำและออกหางานทำ (Those who are seeking for jobs)

4.2. ผู้ที่ไม่มีงานทำและพร้อมที่จะทำงานแต่ไม่ได้ออกหางานทำเพราะคิดหาว่างานที่เหมาะสมกับตนเองทำไม่ได้หรือที่จะเริ่มงานใหม่ รอฤดูกาลหรือสาเหตุอื่น ๆ (unemployed persons who ready to work but do not seek for jobs because of illness or belief that no suitable work for them and waiting for a new job, or agricultural season and other reasons.)

โบเวน และพีนแกน และอัมพร วิจิตรพันธ์ (Bowen and Pinegan.1969:8 และ อัมพร วิจิตรพันธ์. 2519:7) ได้ให้ความหมายของกำลังแรงงานว่า กำลังแรงงาน หมายถึง บุคคลที่มีอายุ 11 ปีขึ้นไปที่ไม่ได้อยู่ในสถาบันใด ๆ ทั้งที่มีงานทำและไม่มีงานทำในสัปดาห์แห่งการสำรวจ รวมทั้งกำลังแรงงานของกองทัพ และกำลังแรงงานของพลเรือน

แมน สารรัตน์ (2527 : 52) ได้แบ่งกำลังแรงงานของชาติในขณะใดขณะหนึ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ (1) กำลังแรงงานพลเรือน และ(2) กำลังแรงงานทหาร และให้ความหมายของกำลังแรงงานว่า กำลังแรงงาน หมายถึง บุคคลผู้ซึ่งอยู่ในวัยทำงาน (อายุ 11 ปีขึ้นไป) ทุกคนผู้ซึ่งพร้อมและเต็มใจที่จะทำงาน ณ ระดับ อัตราค่าจ้างที่เป็นอยู่ในขณะนั้นโดยไม่คำนึงว่าขณะนั้นเป็นผู้มีงานทำ กำลังทำงานหรือกำลังแสวงหางานทำเพราะว่างงานหรือผู้หยุดหางานชั่วคราวเพราะป่วย ดังนั้นกำลังแรงงานตามความหมายนี้ประกอบด้วยบุคคลผู้ที่มีงานทำและบุคคลผู้ไม่มีงานทำ

สรุปคำจำกัดความของกำลังแรงงานมีความหมายที่คล้ายคลึงกันคือ หมายถึง บุคคลที่อยู่ในวัยทำงาน รวมรวมถึงผู้ที่อยู่ระหว่างกำลังแรงงานทหารและพลเรือน ที่มีความประสงค์ที่จะทำงานและความสามารถที่จะทำงานได้ตามวุฒิการศึกษาที่จบ

ปัญหาด้านกำลังแรงงาน

โรเบิร์ตส์ (สมศักดิ์ สามัคคีธรรม.2538 : 17 ; อ้างอิงจาก Roberts. 1967. Robert's Dictionary of industrial Relations.p.208) ได้ให้คำนิยามของปัญหาแรงงานไว้ดังนี้ ปัญหาแรงงาน หมายถึง ประเด็นแรงงานหลัก ๆ ทั้งหมดในช่วงเวลานั้น ๆ ในความเป็นจริงแล้วการแก้ไขปัญหาแรงงานเกี่ยวข้องกับตัวกำหนดเฉพาะเจาะจง และต้องจัดการแก้ปัญหาที่ประกอบด้วยหลาย ๆ ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับค่าจ้าง ชั่วโมงการทำงาน เงื่อนไขการทำงาน การจ้างงาน การกระทำทางการเมือง และอื่น ๆ ซึ่งประกอบเป็นส่วนทั้งหมดของปัญหาแรงงาน ซึ่งในปัจจุบันนี้ปัญหาแรงงานกลายเป็นปัญหาของชาติ เช่น ปัญหาการว่างงานอันเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลง

เทคโนโลยีโดยเฉพาะการทดแทนแรงงานซึ่งจะทำให้เพิ่มอัตราการว่างงานให้สูงขึ้น รัฐบาลจำเป็นต้องเข้ามาเกี่ยวข้องกับในการจัดการกับกฎหมาย การฝึกอบรมกำลังแรงงานและโครงการอื่น ๆ สำหรับปัญหาการว่างงานนักวิชาการสนใจที่ศึกษาปัญหานี้ เพราะเหตุผล 3 ประการ คือ ประการแรก การว่างงานอาจก่อให้เกิดความสูญเสียทางเศรษฐกิจเพราะแรงงานไม่ได้ถูกนำมาใช้ในการผลิตอย่างเต็มที่ นักวิชาการจึงต้องหาวิธีการที่จะลดความสูญเสียดังกล่าวให้น้อยที่สุด ประการที่สอง อัตราการว่างงานจะเป็นดัชนีบ่งบอกถึงสภาพทางเศรษฐกิจของประเทศว่ามีปัญหาการผลิตต่ำหรือไม่ และประการที่สาม การมีข้อมูลการว่างงานที่ถูกต้องจะช่วยให้ นักวิชาการวิเคราะห์สาเหตุของการว่างงาน และสามารถกำหนดนโยบายแก้ไขปัญหาได้ (พลภัทร บุราคม.2538:7-8)

นักวิชาการได้กล่าวถึงปัญหาการว่างงานในประเทศไทยมีด้วยกันหลายสาเหตุ ทั้งปัญหาทางด้านประชากร เศรษฐกิจ และสังคม โดยเฉพาะปัญหาการว่างงานของผู้สำเร็จการศึกษามีความสัมพันธ์กับอัตราการเกิด และการศึกษาต่อ ซึ่งในปัจจุบันมีอัตราส่วนของผู้มีโอกาสเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษามีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นจากร้อยละ 13.2 ในปี 2537 เป็นร้อยละ 16.8 ในปี 2539 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ.2542:7) ประกอบกับสภาวะเศรษฐกิจของโลกและของประเทศไทยได้ตกต่ำทำให้การขยายตัวของตลาดลดลง เมื่ออัตราการเพิ่มของของผู้สำเร็จการศึกษามหาวิทยาลัยที่เพิ่มขึ้นในขณะที่ความต้องการของตลาดแรงงานลดลง อัตราการว่างงานของผู้สำเร็จการศึกษาในระดับสูงมากขึ้น จึงเป็นเรื่องที่สอดคล้องกัน ภาวะการว่างงานของแรงงานที่มีมากขึ้นและขยายตัวในหมู่บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาใหม่ นอกจากสภาวะเศรษฐกิจที่ลดต่ำลงไม่สมดุลกับกำลังแรงงานที่เข้าสู่ตลาดแรงงานเพิ่มขึ้นแล้วนั้น ยังประสบกับการนำเอาเทคโนโลยีเข้ามาใช้ทดแทนแรงงานมนุษย์ทำให้มีการว่างงานมากขึ้น (บัณฑิต ธนชัยเศรษฐวุฒิ.2541:8)

ดังนั้นปัญหาการว่างงานที่กำลังเป็นภาวะวิกฤตของประเทศไทย คือ การว่างงานของผู้มีการศึกษา (educated unemployed) และการว่างงานนี้เกิดจากสภาวะที่อุปทานแรงงานที่มีทักษะหรือมีระดับการศึกษามีจำนวนมากกว่าอุปสงค์ที่มีต่อแรงงานในระดับเดียวกัน หรืออาจกล่าวได้ว่าแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติมิได้เอื้อต่อการสร้างงานของแรงงานระดับผู้มีทักษะเท่าที่ควร ดังนั้นแนวทางการแก้ไขปัญหาการว่างงานประเภทนี้จำเป็นต้องมีแผนพัฒนากำลังคนอย่างมีประสิทธิภาพและพยายามปรับปรุงหลักสูตรให้ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน ตลอดจนควรมีนโยบายส่งเสริมการลงทุนที่ให้สิทธิประโยชน์แก่นายจ้างที่ใช้แรงงานจำนวนมากทำเพื่อก่อให้เกิดโอกาสจ้างงานสูงตามไปด้วย (จุฑา มนัสไพบุลย์.2537:197)

การศึกษาประเด็นสำคัญของการว่างงานของบุญชู มุลพินิช พัวพงศกร (นิพนธ์ พัวพงศกร.2530:35) สรุปเป็นประเด็นสำคัญของปัญหาการว่างงานและการมีงานทำดังนี้

1. ความเจริญก้าวหน้า การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ และเทคโนโลยีในปัจจุบันเป็นไปอย่างรวดเร็วยากที่จะคาดคะเนความต้องการของตลาดแรงงาน และเป้าหมายของการผลิตบัณฑิตที่จะเข้าสู่ตลาดแรงงานให้สอดคล้องกันอีกทั้งอาจว่างงานได้ถ้าขาดการติดตามเทคโนโลยีเพราะมีการจ้างคนใหม่ที่ก้าวหน้าเทคโนโลยีมาแทน

2. การจำกัดอัตราการเพิ่มการรับข้าราชการของรัฐ ทำให้ผู้สำเร็จการศึกษาที่มุ่งหวังเข้ารับราชการไม่สามารถคิดหาหน่วยงานที่รองรับได้

3. การศึกษาไม่ช่วยให้ผู้เรียนรู้จักตนเอง รู้จักศักยภาพ รู้จักคิดและพัฒนางานในรูปแบบที่มีความคิดแปลกใหม่ในกระแสการเปลี่ยนแปลง จึงไม่สามารถพัฒนาอาชีพที่เหมาะสมกับความสามารถของตนเองและเป็นอาชีพที่สังคมต้องการได้

4. หลักสูตรการศึกษาและระยะเวลาในการศึกษาไม่คล่องตัวต่อการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของตลาดแรงงาน

5. โครงสร้างทางเศรษฐกิจได้เปลี่ยนแปลงจากการเกษตรกรรมเป็นอุตสาหกรรม ทำให้แรงงานไหลเข้าสู่เมืองซึ่งขยายการจ้างงานไม่ทัน

6. ระบบการแนะแนว การสำรวจความถนัดเพื่อคัดคนเข้าศึกษาวิชาชีพยังไม่มีประสิทธิภาพพอและข่าวสารการรับสมัครงานไม่แพร่หลาย ไม่สามารถหาคนตรงกับความถนัด ความสนใจหรือสาขาวิชาที่เรียนได้ในเวลารวดเร็ว

7. ค่านิยมในด้านต่างๆ ของสังคมทำให้ผู้เรียนเลือกงานที่ทำ

นอกจากนี้ประเทศไทยยังมีปัญหาด้านการขาดแคลนข้อมูลและบทวิเคราะห์ทางด้านความต้องการแรงงานทั้งภาคเอกชนและรัฐบาลด้วย ซึ่งสาเหตุต่าง ๆ ทำให้เท่าที่ผ่านมาไม่สามารถวางแผนการผลิตและพัฒนากำลังคนได้อย่างเต็มที่ หากมองจากภาพรวมทั้งประเทศ คือ รัฐบาล นายจ้าง ผู้ใช้แรงงานแล้ว หากปรากฏว่าในภาครัฐบาลมีปัญหาทางการเงิน การคลัง การขาดดุลงบประมาณ การเก็บภาษีไม่ได้ตามเป้าหมายและภาระหนี้ที่รัฐบาลมีอยู่ในด้านธุรกิจก็ต้องประสบปัญหาการขาดทุน สินค้าขายไม่ได้การค้าได้ผลตามเป้าหมายและในด้านผู้ใช้แรงงานก็มีปัญหาการถูกออกจากงานมากขึ้นและประสบปัญหาในการหางานทำของผู้เข้าสู่ตลาดแรงงาน โดยเฉพาะบัณฑิตที่จบใหม่ ซึ่งสถิติที่เป็นทางการรายงานว่าในปี 2540 มีคนว่างงานประมาณ 1.2 ล้านคน มีสถานประกอบการอีก 156 แห่งมีแนวโน้มว่าจะเลิกจ้างคนงานจำนวน 13,656 คน และสถานประกอบการที่กำลังประสบปัญหาอีก 1,039 แห่ง จำนวนคนงานที่ยังไม่ทราบชะตากรรมอีก 228,732 คน กระทรวงแรงงานฯ ได้ประมาณการว่ายอดคนว่างงานจะสูงขึ้นเป็น 2 ล้านคนเมื่อสิ้นปี 2541 ซึ่งเป็นสถิติที่น่าวิตกมากเมื่อเปรียบเทียบกับปี 2539 มีการเพิ่มขึ้นมากกว่า 8 เท่าตัว (บุญล โกกิจ. 2541 : 19)

ภาวะการทำงานในเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2541 ประชากรไทยมีประมาณ 61.2 ล้านคนเป็นผู้ที่อยู่ในกำลังแรงงาน 33.4 ล้านคน ซึ่งประกอบด้วยผู้มีงานทำ 32.1 ล้านคน หรือร้อยละ 96.4 ของกำลังแรงงานทั้งหมด ผู้ว่างงานมีประมาณ 1.1 ล้านคน หรือร้อยละ 3.4 และผู้ที่รอฤดูกาลเกษียณมีประมาณ 8 หมื่นคนหรือร้อยละ 0.2 โดยผู้ว่างงานในเดือน พ.ศ. 2541 มีจำนวนสูงเกินกว่า 3 เท่าของผู้ว่างงานในเวลาเดียวกันของปีที่ผ่านมา ๆ มา สำหรับอัตราการว่างงานเพิ่มสูงขึ้นเป็นร้อยละ 3.4 ในปี 2541 ซึ่งแสดงถึงผลกระทบของภาวะวิกฤติทางเศรษฐกิจที่มีต่อภาวะการทำงานของประชากรได้อย่างชัดเจน (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย 2543 :19)

แนวคิด ทฤษฎีและแบบจำลองที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีการว่าง จ้างแรงงาน

ทฤษฎีการว่าง จ้างแรงงานของเคนส์ Keynes (อ้างอิงจาก นุกูล ประจวบเหมาะ 2516:11,20-26) โดยเคนส์ถือว่าการใช้จ่ายรวมของประเทศ เรียกว่า “Aggregate Demand” เป็นตัวตัดสินระดับการว่างทำงานและรายได้ในขณะใดในขณะหนึ่ง ๆ หากการใช้จ่ายรวมของประเทศ หรือ Aggregate Demand เป็นการเปลี่ยนแปลงไปก็ย่อมก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในรายได้และระดับของการว่างทำงานด้วย เช่น หากในขณะหนึ่งปรากฏว่าการใช้จ่ายอุปโภคบริโภคหรือการใช้จ่ายลงทุนของประเทศลดลง รายได้ (Income) และระดับการว่างทำงาน (Employment) ย่อมจะลดลงด้วย คนที่ว่างงานก็จะเพิ่มจำนวนสูงขึ้นเป็นต้น สิ่งที่จะตัดสินระดับการว่างทำงานในขณะหนึ่ง ๆ นั้น เคนส์ เรียกว่า การเสนอรวม (Aggregate Demand) และการสนองรวม (Aggregate Supply) ในระดับของการว่างทำงานหนึ่ง ๆ ราคาของการสนองรวม (Aggregate Supply Price) หมายถึง จำนวนเงินซึ่งผู้ประกอบการ หรือผู้ผลิตจึงจำเป็นต้องได้รับการจำหน่ายผลิตผลอันเกิดขึ้นจากการว่างจ้างคนงานจำนวนนั้น ในกรณีผู้ผลิตจำเป็นต้องได้รับการจำหน่ายผลิตผลอันเกิดขึ้นจากการว่างจ้างคนงานจำนวนนั้น ดังนั้นผู้ผลิตได้รับเงินจากการจำหน่ายผลิตผลน้อยไปกว่าเงินจำนวนดังกล่าวแล้ว การที่จ้างคนงานในจำนวนดังกล่าวทำงานก็จะให้ผลไม่คุ้มกับค่าใช้จ่าย ผู้ผลิตจะลดปริมาณการผลิตและการว่างงานลง ในทางตรงกันข้ามราคาของการเสนอรวม (Aggregate Demand Price) ของการว่างทำงานระดับหนึ่ง ๆ คือ จำนวนเงินซึ่งผู้ผลิตคาดว่าจะได้รับการจำหน่ายสินค้าที่ผลิตขึ้นโดยคนงานจำนวนนั้น ๆ คือ จำนวนเงินซึ่งผู้ผลิตคาดว่าจะได้รับการจำหน่ายสินค้าที่ผลิตขึ้นโดยคนงานจำนวนนั้น ๆ ไม่ว่าจะระดับการว่างทำงานจะเพิ่มขึ้นหรือลดต่ำลงอยู่ในระดับใดก็ตามอาจจะหาราคาของการเสนอรวม (Aggregate Demand Price) และราคาของการสนองรวม (Aggregate Supply Price) ของระดับของการว่างทำงานนั้น ๆ ได้เสมอ ด้วยเหตุนี้ระดับการว่างทำงานของประเทศจึงกำหนดโดยการตัดกันของเส้น (Aggregate Demand & Aggregate Supply Curve) ซึ่ง ณ จุดที่เส้นทั้งสองตัดกัน

นั้น รายรับซึ่งผู้ผลิตคาดว่าจะได้รับจะเท่ากับจำนวนเงินซึ่งผู้ผลิตจำเป็นต้องได้รับในการว่าจ้างคนงาน อีกนัยหนึ่งคือจะเท่ากับค่าใช้จ่ายหรือจำนวนต้นทุนที่ผู้ผลิตจะต้องจ่ายในการผลิตสินค้าจำนวนนั้น ๆ จุดดังกล่าวมีผลให้มีการว่าจ้างทำงานเป็นจุดสมดุลทางเศรษฐกิจซึ่งอาจมีได้หลายจุด

ทฤษฎีแรงจูงใจ

จากการศึกษาของโรเจอร์ส (สุวัฒน์ วัฒนวงศ์.2538:10-11 ; อ้างอิงจาก Rogers. 1979 : P.13-20) พบว่า แรงจูงใจที่มีความสำคัญอย่างมากในการทำให้ผู้ใหญ่แสวงหาความรู้โดยการเข้ารับการศึกษาอีกครั้ง โดยเฉพาะผู้ใหญ่วัยต้นทั้งนี้เพราะว่าจะช่วยส่งเสริมโอกาสความก้าวหน้าในอาชีพการงานที่ดำเนินอยู่แล้ว จากการสำรวจข้อมูลของสถาบันการศึกษาผู้ใหญ่ในประเทศอังกฤษ ปรากฏว่าประมาณเกือบร้อยละ 10 ของนักศึกษาให้ข้อมูลว่าการเข้ามาเรียนด้วยความมุ่งมั่นหวังเกี่ยวกับความก้าวหน้าในการทำงานและอาชีพเท่านั้น

ทฤษฎีแรงจูงใจใฝ่สัมพันธภาพ หมายถึง ความต้องการของบุคคลในอันที่จะฝ่าฟันอุปสรรคโดยไม่ยอมย่อท้อและต้องการทำงานให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ (จรรจร สุวรรณทัต และคณะ. 2521:25) และผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมพันธภาพสูงมักจะสนใจกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทำให้สำเร็จด้วยความสามารถ ความชำนาญ และพยายามทำงานให้ดีกว่าคนอื่นถึงมาตรฐานเพราะมีความทะเยอทะยาน มีความเชื่อมั่นมาก และรับผิดชอบที่จะทำกิจกรรมต่าง ๆ จนบรรลุเป้าหมาย และมีความพยายามที่จะไปสู่ผลสัมฤทธิ์ที่สังคมยอมรับ (Dreeben.1968:47) และแรงจูงใจใฝ่สัมพันธภาพมากกับความสามารถหรือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Raffinin.1970:1085-A) เมื่อนำแนวความคิดมาประยุกต์กับการตัดสินใจของหน่วยจ้างงานที่จะรับบุคคลเข้าทำงาน จะพบว่ามีความเกี่ยวข้องกันเพราะนายจ้างส่วนใหญ่มักเลือกเอาผู้ที่มีผลการเรียนดี มีความรอบรู้กว้างขวาง เพราะเชื่อว่าเป็นผู้มีความสามารถและจะทำงานได้ดีด้วย (สมเกียรติ ชอบผล.2529:49)

สมพงษ์ เกษมสิน (2523:320-321) แบ่งประเภทของสิ่งจูงใจออกเป็น 2 ประเภท คือ สิ่งจูงใจที่เป็นตัวเงินและสิ่งจูงใจที่ไม่ใช่ตัวเงิน

1. สิ่งจูงใจที่เป็นเงิน สิ่งจูงใจประเภทนี้เห็นได้ง่ายและมีอิทธิพลโดยตรงต่อการปฏิบัติงาน ซึ่งสิ่งจูงใจเป็นเงินนี้ยังจำแนกออกเป็น 2 ชนิด คือ

1.1. สิ่งจูงใจทางตรง (Direct Incentive) เป็นสิ่งจูงใจที่มีผลโดยตรงต่อการปฏิบัติงาน เช่น การที่มีการจ่ายค่าจ้างให้สูงขึ้น ในกรณีที่มิผลการปฏิบัติงานให้สูงกว่าระดับมาตรฐานที่กำหนดไว้อันเป็นวิธีจูงใจตามแนวคิดที่ว่าเงินคืองานดี

1.2. สิ่งจูงใจที่ทางอ้อม (Indirect Incentive) เป็นสิ่งจูงใจที่ผลในทางสนับสนุนหรือส่งเสริมให้พนักงานและเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานปฏิบัติงานดีขึ้น มีกำลังใจ รักงานมากขึ้น เช่น การจ่ายบำเหน็จบำนาญ และค่ารักษาพยาบาลเมื่อเจ็บป่วย เป็นต้น

2. สิ่งจูงใจไม่ใช่ตัวเงิน สิ่งจูงใจประเภทนี้ส่วนมากมักเป็นเรื่องที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการทางจิตใจ เช่น การยกย่องชมเชย การยอมรับบุคคลนี้เป็นส่วนหนึ่งของหมู่คณะ โอกาสความก้าวหน้าในการปฏิบัติงานและมีความมั่นคงในงาน

ทฤษฎีค่านิยม

เฟิธเชอร์ (Feather.1975:4-5) ได้ให้ความหมายของทฤษฎีค่านิยมว่า หมายถึง แนวคิด แนวทางปฏิบัติต่าง ๆ ที่คนในสังคมมีความนิยมชอบเลือกหรือยึดถือกันเอามาเป็นเครื่องกำหนดพฤติกรรมทางสังคม

เมอร์ดาล (สมเกียรติ ชอบผล.2529:46; อ้างอิงจาก Myrdal.1968:962) ได้กล่าวถึงเหตุผลที่ทำให้ชาวเอเชียนิยมศึกษาต่อในระดับสูง ๆ แล้วยังว่างงานกันอยู่อีกเพราะแม้แต่คิดตั้งแต่เรื่องศักดิ์ศรีมีค่านิยมว่าต้องเรียนให้จบมหาวิทยาลัยเอาไว้ไม่ว่าจะเป็นด้านกฎหมาย ศิลปะ หรือ รัฐศาสตร์ โดยไม่คำนึงว่าจะมีงานทำหรือไม่หลังจากที่ได้รับปริญญาแล้วก็จะเลือกหางานทำที่สะดวกสบายโดยไม่ต้องทำงานที่ใช้แรงกาย

สำหรับผู้ปกครองของบัณฑิตก็มีค่านิยมเช่นเดียวกับบัณฑิต คือ ต้องการให้บุตรหลานมีงานทำที่สะดวกสบายจึงพยายามหาโรงเรียนหรือมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงให้ลูกเรียนและให้เรียนสูง ๆ โดยไม่ได้คำนึงถึงความสามารถและความถนัด โดยเฉพาะผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูง เมื่อบุตรหลานของตนสอบเข้ามหาวิทยาลัยในประเทศไม่ได้มักจะส่งบุตรหลานไปศึกษาต่อในต่างประเทศเป็นการอวดศักดิ์ศรี สำหรับผู้ปกครองที่อยู่ในชนบทจะพยายามส่งบุตรหลานเข้าโรงเรียนชั้นสูงเพื่อจะได้มีความก้าวหน้าและได้เลือกรูานะทางสังคม จากเหตุผลต่าง ๆ การปลูกฝังค่านิยมทั้งพ่อแม่รวมทั้งเด็ก ๆ ที่ได้รับการศึกษาอยู่นั้นย่อมมีอิทธิพลต่อการเลือกงาน เลือกอาชีพอย่างมาก การที่ในสังคมมีค่านิยมให้ทำงานเพื่อศักดิ์ศรีมากโดยการที่บุคคลมุ่งทำงานแต่ในอุดมคติของตนนั้นทำให้เกิดการแย่งงานกันทำเพราะคนมากกว่างานจึงมีผู้ว่างงานเพิ่มขึ้น (วินัย วิทยาลัย.2525:50-55)

ดังนั้นการไม่มีงานทำหรือการว่างงานจึงขึ้นอยู่กับค่านิยมที่ไม่เหมาะสมและความเป็นคนเลือกงานทำให้บุคคลส่วนมากมีเงื่อนไขในการเข้าทำงาน โดยมุ่งหวังที่จะทำงานที่สบายและมีเกียรติในสังคมไม่ต้องการทำงานที่ลำบากและไม่มีเกียรติในสังคม โดยจะไม่สนใจงานที่ไม่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานเพราะฉะนั้นการว่างงานจึงขึ้นอยู่กับลักษณะความเป็นคนเลือกงานและค่านิยมที่ไม่เหมาะสม

ทฤษฎีการแสวงหางาน (Job Search หรือ Labor turnover theory)

อัลเบิร์ต (สมเกียรติ ชอบผล.2529:41;อ้างอิงจาก Hulbert.1981:469-471) ได้อธิบายทฤษฎีแสวงหางานเกี่ยวกับการมีงานทำโอกาสที่จะได้งานทำและการว่างงาน เนื่องจากการเตรียม

ตัวและประสบการณ์หรือทักษะในการงานทำของหน่วยแรงงาน ซึ่งปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการว่างงาน ได้แก่ การรับข่าวสารแรงงาน โอกาสการมีงานทำและทักษะในการหางาน

ลิน สไควเออ (ศุภชัย พานิชภักดิ์.2524:9;อ้างอิงจาก Lyn Squire.1981:86) อธิบายทฤษฎีการแสวงหางานเกี่ยวกับการว่างงานว่าเป็นผลของการใช้เวลาในการแสวงหางานทำ ในสภาพของตลาดแรงงานที่มีการให้ข่าวสารข้อมูลน้อยทั้งนายจ้างและลูกจ้างจะขาดข้อมูลเกี่ยวกับโอกาสของการจ้างงานในตลาด ผู้ที่หางานทำมักจะไมเลือกงานแรกที่ได้รับเสนอเนื่องจากขาดข้อมูลเปรียบเทียบจึงใช้เวลาหางานอื่นๆ และข้อมูลอื่น ๆ ประกอบ การใช้เวลารอเพื่อหางานทำนี้จึงนับเป็นการลงทุนอย่างหนึ่งของผู้หางานทำในกรณีเช่นนี้การว่างงานเกิดขึ้นเพราะปัญหาของตลาดแรงงานที่ขาดประสิทธิภาพในการให้ข่าวสารและข้อมูลที่ชัดเจนและกว้างพอที่จะทำให้ผู้หางานทำและผู้จ้างงานพบกันได้รวดเร็วยิ่งขึ้น

การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจนักเศรษฐศาสตร์วิเคราะห์ถึงปัญหาโครงสร้างที่เกิดขึ้น โดยมองที่โครงสร้างของระบบเศรษฐกิจประเภทของงาน รายได้ และการว่างงานแต่ละประเภท และอัตราการเพิ่มของกำลังแรงงาน การขยายการศึกษาด้วยความสอดคล้องกับตลาดแรงงานและความไม่สมดุลในการพัฒนาเศรษฐกิจล้วนแต่สัมพันธ์กับการว่างงาน โดยปริมาณการว่างงานที่เพิ่มมากขึ้นเพราะตลาดแรงงานมีการเปลี่ยนแปลงของอุปทานแรงงานมีความต้องการแรงงานที่มีทักษะต่างไปจากเดิม เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและอุปสงค์ของสินค้าบางประเภท

สรุปได้ว่าผู้มีงานทำมักเป็นผู้มีทักษะในการงานมีโอกาสรับข่าวสารจ้างงาน มีการรอกงานและมีการสมัครงานไว้หลายแห่งยังต้องการลงทุนเพื่อการศึกษาอบรมพัฒนาตนเองส่วนผู้ที่ไม่มีงานทำได้แก่ ผู้ที่ลงทุนไม่ถูกกับคุณลักษณะที่ตลาดแรงงานมีความต้องการเกิดปัญหาการว่างงานขึ้นเพราะขาดข่าวสารที่ชัดเจนกว้างขวางที่ผู้หางานและผู้จ้างได้พบกันในเวลาที่รวดเร็ว

นิพนธ์ พัวพงศกร (2525:15) ได้ศึกษาถึงรายละเอียดของปริมาณการทำงานต่ำกว่าระดับการว่างงานเปิดเผย และการว่างงานตามฤดูกาลมีปริมาณเพิ่มขึ้นเนื่องจากความเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจทำให้ผู้มีรายได้ต่ำกว่าระดับรายได้ที่จะทำให้ตนเองและครอบครัวสามารถดำรงชีวิตอยู่ในระดับการครองชีพที่เพียงพอ ซึ่งจากการทำงานที่มีประสิทธิภาพต่ำหรือจากการไม่มีงานทำตามฤดูกาลแม้ว่าเป็นผู้มีงานเต็มที่หรือทำงานหนักหรือเกิดจากความเปลี่ยนแปลงราคาสินค้าทำให้ไม่สามารถมีรายได้ในระดับที่แก้ปัญหาความยากจนของครอบครัว เพิ่มรายได้ในอนาคต หรือเพิ่มกำลังผลิตได้อย่างเพียงพอ นอกจากนี้ยังพิจารณาถึงปัญหาโครงสร้างที่มีความไม่สมดุลในด้านต่าง ๆ คือ อัตราการเพิ่มของกำลังแรงงานที่เร็วกว่าอัตราการเพิ่มของความต้องการแรงงานทั้งจากสาขาเกษตรและนอกสาขาเกษตรและความไม่สมดุลระหว่างการขยายตัวของ

การศึกษาบางสาขา ผลที่เกิดขึ้นคือการว่างงานโดยเปิดเผยทั่วไปและการว่างงานของบัณฑิตที่มีความมุ่งหวังจะได้งานดีมีรายได้ตามวุฒิหรือสูงกว่าแต่สภาพความเป็นจริงของการขยายตัวของตลาดแรงงานมีน้อย งานมีจำกัด และผู้ทำงานมีรายได้อยู่ในระดับต่ำ

สรุปได้ว่าการรับสมัครงานหน่วยงานที่จะทำการว่าจ้างพนักงานจะพิจารณาจากคุณลักษณะของบัณฑิตที่มาสมัครงานในการจัดลำดับการคัดเลือกคนเข้าทำงานจากลักษณะดังตัวอย่างต่อไปนี้ เช่น ระดับการศึกษา สถาบันการศึกษา สาขาวิชา ความรู้ความสามารถ เชื้อชาติ เพศ อายุ ความสามารถในการรับการอบรม ผลการทดสอบด้านจิตวิทยา และประสบการณ์การทำงาน เป็นต้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะของงานแต่ละประเภทด้วย

การเลือกอาชีพ (Vocational Choice)

ธำรง อุคมไพจิตรกุล (2543:100-109) ได้ศึกษาผลงานของบุคคลต่าง ๆ ในเรื่องกระบวนการในการเลือกอาชีพหรือการเลือกอาชีพของบุคคลทั้งที่เป็นอาชีพอิสระหรืออาชีพส่วนตัว (Self-employment) ที่เรียกว่า นักประกอบการ (Entrepreneur) กับการเลือกอาชีพที่อาศัยเงินเดือนหรือค่าจ้าง (Salary man) ว่ามีปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพและจัดกลุ่มของปัจจัยได้ 3 กลุ่ม คือ 1. ปัจจัยภายใน 2. ปัจจัยภายนอก 3. ปัจจัยส่งเสริมและกระตุ้นจากกลุ่มปัจจัยทั้ง 3 กลุ่มสามารถศึกษาได้จากทฤษฎีบุคลิกภาพ ทฤษฎีลำดับขั้น และทฤษฎีผสมผสาน มีรายละเอียดดังนี้

ทฤษฎีบุคลิกภาพ (Personalities Theory)

แสดงให้เห็นว่าการเลือกอาชีพขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพซึ่งแต่ละคนแตกต่างกันอันเป็นผลมาจากการสั่งสมประสบการณ์ สิ่งแวดล้อมและพันธุกรรม ทำให้มีความสนใจในอาชีพแตกต่างกันไป ดังผลการศึกษาของ Anne Roe มีรายละเอียดดังนี้

Roe's Theory

แอนนี โรล (Anne Roe) ได้ค้นคว้าทดลองเรื่อง พื้นฐานของการพัฒนา (Development Backgrounds) และบุคลิกภาพ (Personalities) สรุปว่า 1. บุคลิกภาพของบุคคลแตกต่างกัน 2. ความแตกต่างของบุคลิกภาพเป็นผลมาจากประสบการณ์ในวัยเด็ก และเห็นว่าคนทุกคนในสังคมอยู่ภายใต้อิทธิพลของความต้องการซึ่งสามารถสนองความพอใจได้ และความต้องการนี้ได้รับจากพันธุกรรม (Genetic Inheritances) ดังนั้นรูปแบบของวิถีชีวิตเป็นผลของพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อมตอนต้น (Early Environment) และถูกกระตุ้นโดยความต้องการแล้วกลายเป็นอุปนิสัยในการเลือกอาชีพ โดยมีองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการ คือ

1. อิทธิพลของพันธุกรรม

2. อิทธิพลของทฤษฎีความต้องการของ Maslow (Maslow's Hierarchical Need Theory) โดย Maslow ได้จัดลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์ไว้ดังนี้ ความต้องการขั้นพื้นฐาน (The Lower-order needs) มีความสำคัญมากกว่าจะต้องได้รับการตอบสนองก่อนความต้องการขั้นสูง (The Higher-order needs) ซึ่งได้แก่ความรัก ความรู้ และความสำเร็จ และงานเป็นสิ่งที่สนองความต้องการและสร้างความพอใจให้แก่บุคคลได้ ความต้องการในเรื่องใดจะมีมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับแต่ละบุคคลและจะมีส่วนในการเลือกอาชีพด้วย เช่น บางคนต้องการ ความมีหน้ามีตา ก็พยายามเลือกอาชีพที่มีเกียรติ

3. อิทธิพลของประสบการณ์ในวันเด็ก (Early Childhood Experiences) ประสบการณ์หรือสภาพแวดล้อม เช่น การอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ มีความสำคัญต่อการเลือกอาชีพมาก

ทฤษฎีลำดับขั้น (Stages Theory)

ทฤษฎีนี้ได้แสดงให้เห็นว่าการเลือกอาชีพนั้นเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องและเป็นลำดับขั้นตอนตามพัฒนาการของการตัดสินใจของบุคคลที่เกิดจากประสบการณ์และการเรียนรู้ที่ทำให้บุคคลมีความแตกต่างกัน ความถนัด ทักษะ ทัศนคติ ความสนใจ รวมถึงบุคลิกภาพ ทำให้การตัดสินใจเลือกอาชีพแตกต่างกันออกไป ดังผลการศึกษาของ Donald Super, Tiedeman มีรายละเอียดดังนี้

Super's Theory

ทฤษฎีของ โดนัล ซูเปอร์ (Donald Super) ได้รับอิทธิพลของผลการศึกษาทฤษฎีก่อนหน้า เช่น ทฤษฎีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตนเอง (Self-Concept Theory) ที่กล่าวว่า พฤติกรรมของบุคคลเป็นผลมาจากความพยายามในการที่จะเสริมสร้างความคิดของการพรรณาและประเมินค่าเพื่อสนับสนุนการตอบสนองของบุคคลในการเลือกอาชีพมาจากความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตนเอง ซึ่งได้ขยายความของขั้นพัฒนาการเป็น 5 ขั้น ดังนี้

1. ระยะเวลาเจริญเติบโต (Growth Stage) นับตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 14 ปี แบ่งเป็นขั้นย่อยคือ

1.1. Prevocational Substage (แรกเกิด – 3 ปี) เด็กยังไม่มี ความสนใจเกี่ยวกับอาชีพใด ๆ เลย มีแต่การพัฒนาการทางร่างกายเท่านั้น

1.2. Fantasy Substage (4-10 ปี) เด็กจะเริ่มมีจินตนาการหรือคิดเกี่ยวกับอาชีพจะเลือกตามความคิดฝันของตน

1.3. Interest Substage (11-12 ปี) ขั้นนี้เด็กสนใจเกี่ยวกับอาชีพมากขึ้นแต่มีพื้นฐานมาจากความชอบไม่ชอบ

1.4. Capacity Substage (13-14 ปี) เด็กใช้ความสามารถของตนเป็นพื้นฐานของความคิดเกี่ยวกับอาชีพ

2. ระยะการสำรวจ (Exploration Stage) เริ่มตั้งแต่ 15-24 ปี เป็นขั้นสำรวจเกี่ยวกับงานโดยทั่วไป ๆ แสวงหาเพื่อให้ได้ข้อมูลและประสบการณ์จากงานมีขั้นตอนดังนี้

3.1. Tentative Substage (15-17 ปี) เป็นระยะทดลองงานยังไม่มี ความมั่นใจและยังไม่ตกลงแน่นอน การตัดสินใจชั่วคราวนี้ขึ้นอยู่กับความต้องการ ความสนใจ ค่านิยม ความสามารถและโอกาส

3.2. Transition Substage (18-21 ปี) เริ่มใช้ข้อเท็จจริงเป็นพื้นฐานสำหรับความคิดและการกระทำเกี่ยวกับอาชีพมากขึ้น

3.3. Uncommitted Trail Substage (22-24 ปี) เป็นการทำงานครั้งแรกเด็กจะหันเข้าสู่งานอาชีพ

3. ระยะตั้งตัว (Establishment Stage) อายุ 25-44 ปี เป็นระยะแสวงหาอาชีพที่มั่นคงแบ่งออกเป็นขั้นย่อย ดังนี้

3.1. Committed Trail Substage (25-30 ปี) ขั้นนี้บุคคลจะหาความพอใจจากงานอาชีพนั้น ถ้าพบว่าจะไม่ถูกใจจะเปลี่ยนอาชีพใหม่

3.2. Stabilization Substage (31-44 ปี) หลังจากที่ได้งานถูกใจเริ่มปักหลักในการทำงาน พยายามสร้างความมั่นคงในหน้าที่ ตำแหน่งงานและแสวงหาโอกาสก้าวหน้า

4. ระยะการดำรงรักษาไว้ (Maintenance Stage) ตั้งแต่อายุ 45-65 ปี บุคคลจะยึดมั่นในอาชีพและวิธีการทำงานของตนมักไม่ค่อยเปลี่ยนแปลงหรือคิดสร้างแบบใหม่

5. ระยะการเสื่อมลง (Decline Stage) อายุ 65 ปี จนกระทั่งตายซึ่งเป็นระยะสุดท้ายของการทำงานบุคคลเริ่มเสื่อมถอยในงานอาชีพ

นอกจากนี้ยังได้เสนอหลัก 12 ประการ ของการพัฒนาอาชีพ (Vocational Development) ดังนี้

1. การพัฒนาอาชีพเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องกัน โดยทั่วไปแล้วจะย้อนกลับไปมา
2. การพัฒนาอาชีพเป็นขั้นตอนและมีระเบียบแบบแผน
3. การพัฒนาอาชีพดำเนินไปตลอดเวลา
4. การคิดรวบยอดเกี่ยวกับตนเองเริ่มตั้งแต่อ่อนวัยรุ่นและเข้าใจชัดเจนเมื่อเข้าสู่วัยรุ่น
5. มองเห็นความจริงเกี่ยวกับการเลือกอาชีพมากขึ้นเมื่ออายุเพิ่มขึ้น ตั้งแต่อายุวัยรุ่นถึงวัย

ผู้ใหญ่

6. บุคคลจะเลียนแบบจากพ่อแม่โดยทางอ้อม ซึ่งมีบทบาทต่อการเลือกอาชีพด้วย

7. วิถีทางและอัตราการเคลื่อนไหวของแต่ละบุคคลจากระดับหนึ่งไปอีกระดับหนึ่งมีความสัมพันธ์กับสติปัญญา สถานภาพทางสังคม และเศรษฐกิจของบิดามารดา ความต้องการ ค่านิยม ความสนใจ ทักษะ การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

8. แขนงอาชีพที่แต่ละบุคคลเลือกเกี่ยวกับความสนใจค่านิยมและความต้องการ การเลียนแบบบิดามารดา หรือสังคมที่อาศัยอยู่ ระดับและคุณภาพการศึกษา แนวโน้มของโครงสร้าง อาชีพ ทัศนคติ ของคนในสังคม

9. แม้ว่าแต่ละอาชีพจะต้องการลักษณะพิเศษในด้านความสามารถ ความสนใจ และบุคลิกภาพ คุณสมบัติของบุคคลหนึ่งอาจจะเหมาะกับอาชีพหนึ่งและคุณสมบัติที่ตรงกันข้ามอาจเหมาะสมกับอาชีพหนึ่งก็ได้

10. ความพอใจในงานและชีวิตขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของ ความสามารถ ความสนใจ ค่านิยม และบุคลิกภาพในงานอาชีพ

11. ระดับการพอใจของบุคคลในงาน ต้องเป็นสัดส่วนกับระดับการสร้างความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตนเอง

12. งานและอาชีพเน้นความสำคัญของบุคคลมาก แม้ว่าบางคนจะเน้นองค์ประกอบอื่น ๆ

ทฤษฎีผสมผสาน (Composite Theory)

เป็นการผสมผสานแนวคิดของทฤษฎีต่าง ๆ มาประกอบกันเพื่อคว่าหารูปแบบการเลือกอาชีพ เช่น

Hoppock's Theory

ฮอปพ็อคค (Hoppock) ได้นำเอาแนวความคิดของทฤษฎีต่าง ๆ มาประกอบกันเรียกว่า "Composite Theory" มี 10 ประการ ดังต่อไปนี้

1. การเลือกอาชีพเป็นการกระทำเพื่อตอบสนองความต้องการของบุคคล
2. การที่บุคคลจะตัดสินใจเลือกอาชีพใด เป็นเพราะเชื่อว่าอาชีพนั้นสามารถสนองความต้องการของเขาได้ดีที่สุด
3. ความต้องการจะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพ
4. การพัฒนาอาชีพเมื่อเขาทราบว่าอาชีพนั้น ๆ สามารถช่วยให้เขาไปสู่ความต้องการของเขาได้
5. ความก้าวหน้าในการพัฒนาอาชีพและการปรับปรุงการเลือกอาชีพจะดีขึ้น เมื่อเขาสามารถคาดหวังถึงโอกาสที่อาชีพนั้นจะสนองความต้องการของเขาได้
6. ข้อมูลส่วนบุคคลมีผลต่อการเลือกอาชีพ โดยช่วยให้เขาเข้าใจว่าเขาต้องการอะไรและจะต้องปรับปรุงอะไรบ้าง

7. ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพมีผลต่อการเลือกอาชีพ โดยช่วยให้เขาค้นพบงานอาชีพที่ตรงกับความต้องการ

8. ระดับความพอใจในงานขึ้นอยู่กับอัตราส่วนระหว่างที่งานนั้นให้กับเขาและความต้องการของเขา

9. ความพึงพอใจเป็นผลจากงานที่สามารถตอบสนองความต้องการได้ในปัจจุบันหรือความหวังว่างานนั้นจะทำให้เขาไปถึงความต้องการได้ในอนาคตหรือจากการที่เขาหวังว่างานนั้นจะช่วยให้เขาไปสู่งานที่เขาต้องการได้

10. การเลือกอาชีพสามารถเปลี่ยนแปลงได้เสมอ เมื่อเขาเชื่อว่างานที่เปลี่ยนแปลงใหม่นี้จะสนองความต้องการได้ดีกว่างาน

แบบจำลองของฟิลลิปส์

เอ.ดับลิว.ฟิลลิปส์ (A.W.Phillips) ได้เสนอแนวคิดที่ว่า อัตราการว่างงานมีความสัมพันธ์กับอัตราการเปลี่ยนแปลงของค่าจ้างที่เป็นตัวเงินในทิศทางตรงกันข้าม กล่าวคือ ในช่วงที่ระบบเศรษฐกิจมีอัตราการว่างงานสูง อัตราการเปลี่ยนแปลงของค่าจ้างที่เป็นตัวเงินจะค่อนข้างสูง เนื่องจากอัตราค่าจ้างที่เป็นตัวเงินถูกกำหนดโดยอุปสงค์ต่อแรงงานและอุปทานของแรงงาน อัตราการเปลี่ยนแปลงของค่าจ้างที่เป็นตัวเงินมีความสัมพันธ์กับอุปทานของแรงงานส่วนเกินในทิศทางที่ตรงกันข้ามด้วย คือการที่ตลาดแรงงานมีอุปทานส่วนเกินเกิดขึ้นย่อมหมายถึงแรงงานบางส่วนจะต้องว่างงาน อัตราการว่างงานจะมีค่าเป็นบวกยิ่งอุปทานแรงงานส่วนเกินมีมากขึ้นอัตราการว่างงานจะยิ่งสูงตามไปด้วย (รัตนา สายคณิต.2542:188) สรุปได้ว่าปริมาณการว่างงานขึ้นอยู่กับ การเปลี่ยนแปลงของค่าจ้างเป็นสำคัญ

แบบจำลองของฟิลลิปส์ได้อธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างอัตราเงินเฟ้อกับอัตราการว่างงานว่ามีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้าม คือ ในระยะที่ระบบเศรษฐกิจมีการว่างงานในอัตราต่ำ ค่าจ้างที่เป็นตัวเงินจะเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นในอัตราค่อนข้างสูง การเพิ่มขึ้นของอัตราค่าจ้างที่เป็นตัวเงินเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ระดับราคาสูงขึ้นจะเกิดภาวะเงินเฟ้อในที่สุด ตามแนวคิดของฟิลลิปส์จะเห็นว่าปริมาณการว่างงานมีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงของราคาสินค้าและค่าจ้าง โดยที่การเปลี่ยนแปลงของราคาสินค้าและค่าจ้างจะเกี่ยวข้องกัน

แบบจำลองแสดงปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการประกอบอาชีพ

จาคูบัสกัส และพาลอมบา (สมเกียรติ ชอบผล.2529:37-38; อ้างอิงจาก Jakubauskas and palomba.1975.Manpower Economic.p.55) ได้สร้างแบบจำลองนี้อธิบายถึงทางเลือกและปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของหน่วยงานในการเลือกประกอบอาชีพของหน่วยงาน โดยทางทฤษฎีมีงานอาชีพอยู่มากมายสำหรับที่จะเข้าไปทำ แต่ในทางปฏิบัติจริงพบว่ามีทางเลือกอยู่ไม่มากนัก

เนื่องจากมีข้อจำกัดที่จะกำหนดการเลือกอาชีพของบุคคล ข้อจำกัดต่าง ๆ ที่เห็นได้ชัด เช่น ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของบุคคล สุขภาพ และความสามารถทางสมอง ต้นทุนในการแสวงหาข้อมูลและต้นทุนในการเข้าทำงาน

สรุปว่าองค์ประกอบที่มีส่วนประกอบที่มีส่วนสำคัญในการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพของหน่วยงานหรือผู้ทำงานแต่ละคนมี 4 ประการ คือ

1. ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับงานอาชีพ ได้แก่ ประเภทของงาน ลักษณะงาน รายได้ พื้นความรู้ที่ต้องการ การแข่งขันเข้าทำงาน
2. ลักษณะเฉพาะส่วนตัวของผู้ทำงานและลักษณะงาน ได้แก่ ระดับรายได้เมื่อเริ่มเข้าทำงาน รายได้ตลอดการทำงาน ความมั่นคงของรายได้ ผลประโยชน์อื่น ๆ นอกจากค่าจ้าง ระดับฐานะของงาน สภาพแวดล้อมทางสังคมของงาน การใช้ความสามารถทางกาย และความสามารถทางสมอง และประเภทของงานอาชีพ
3. ต้นทุนของค่าใช้จ่าย ได้แก่ ต้นทุนในการฝึกอบรม ต้นทุนในการเข้าทำงาน ต้นทุนในการหาข้อมูลข่าวสารแรงงานและการบรรจุนาน และต้นทุนในการเปลี่ยนงานใหม่
4. ระบบค่านิยมในสังคม ได้แก่ ค่านิยมของคนในสังคมที่มีต่ออาชีพใดอาชีพหนึ่งว่าเป็นอาชีพที่มีเกียรติ มีสวัสดิการ มีความก้าวหน้าสูง และมีรายได้ดีกว่าอาชีพอื่น ๆ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

คณีย์ สถิตธนาวุฒิ (2520:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาอัตราผลตอบแทนของการลงทุนทางการศึกษาในวิทยาลัยเอกชน (ศึกษาเฉพาะกรณีของวิทยาลัยการค้า) โดยกำหนดตัวแปรออกเป็น 1. Basic Variables ได้แก่ อายุ จำนวนปีของการศึกษา เพศ 2. Family Background Variables ได้แก่ระดับการศึกษาของบิดา มารดา เชื้อชาติ อาชีพของบิดา และ 3. Type of Schooling Variables ชนิดของโรงเรียน สถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาและประถม ชนิดของการศึกษาที่ได้รับ อาชีวะ หรือมัธยมสามัญ คะแนน ม.ศ.5 ชนิดของปริญญา ระดับปริญญา (เกียรตินิยมหรือไม่) แขนงวิชาที่เรียนมาเป็นอาชีพ ตัวแปรสุดท้ายคือ 4. Employment Variables สภาพการทำงาน จำนวนชั่วโมงในการทำงาน ชนิดขององค์กรที่ทำงาน (รับราชการหรือทำงานเอกชน ขนาดขององค์กร อาชีพของผู้ตอบ ผลงานวิจัยสรุปได้ว่า รายได้จะเปลี่ยนแปลงไปมากที่สุด ถ้าบัณฑิตเป็นนักบริหารซึ่งมีผลทำให้รายได้เปลี่ยนแปลง รองลงไปคือ ผู้ที่ทำงานมากกว่า 8 ชั่วโมงต่อวันและอายุ บัณฑิตที่ประกอบธุรกิจส่วนตัว บัณฑิตที่ได้เกียรตินิยม บัณฑิตที่ทำงานในองค์กรขนาดใหญ่ และบัณฑิตที่ทำงานเป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจ ทำงานเอกชนจะได้ค่าตอบแทนสูงเช่นกัน

เพราะฉะนั้นการศึกษาทำให้มีโอกาสได้ทำงานในตำแหน่งหน้าที่สูง ๆ อันเป็นการยกระดับฐานะทางสังคมของผู้รับการศึกษา ทำให้เป็นเกียรติแก่วงศ์ตระกูล ตลอดจนทำให้เกิดความพึง

พอใจแก่ตนเองและครอบครัวเป็นต้น ตัวแปรดังกล่าวจึงส่งผลต่อการมีงานทำหรือไม่ งานใน อนาคตของบัณฑิตและเป็นตัวกำหนดรายได้ในอนาคตด้วย

สรารุณ ไพฑูรย์พงศ์ (2521:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้าสู่ ตลาดแรงงานของหน่วยแรงงาน โดยถือว่าอัตราเพิ่มของประชากรเป็นปัจจัยภายนอกและวิเคราะห์ ปัจจัยอื่น ๆ ที่มีผลต่อการตัดสินใจของหน่วยแรงงาน ผลการวิจัยพบว่าอิทธิพลของค่าจ้างมี ความสำคัญต่อการตัดสินใจเข้าสู่ตลาดแรงงานโดยเฉพาะกลุ่มแรงงานสตรี กล่าวคือ สตรีทุกกลุ่ม อายุจะเข้าสู่ตลาดแรงงานมากขึ้นถ้าได้รับค่าจ้างเพิ่มขึ้น แต่สตรีที่มีอายุมากกว่า 40 ปีจะตัดสินใจ เข้าสู่กำลังแรงงานน้อยกว่าสตรีที่อายุ 11-19 ปี หมายความว่า สตรีที่มีอายุพ้นวัยเจริญพันธุ์มีช่วง โอกาสที่จะใช้เวลาของตนทำงานประเภทต่าง ๆ มากกว่าสตรีในวัยเจริญพันธุ์

ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์ และต่อทรัพย์ ผลดี (2534:16) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษา ประสิทธิภาพ และรายได้จากการทำงาน กรณีศึกษาในภาคกลาง ได้สรุปว่าการศึกษามีผลบวกต่อ ค่าจ้าง โดยการศึกษาแต่ละระดับมีผลต่อค่าจ้างที่แตกต่างกัน เพราะเหตุผลทางเศรษฐกิจแสดงให้เห็นว่าการศึกษาสูงรายได้จะสูงขึ้นตาม และประสิทธิภาพมีผลบวกต่อค่าจ้าง ปัจจัยอื่น ๆ ที่ศึกษา เช่นแรงงานย้ายถิ่นมีแนวโน้มได้รับค่าจ้างต่ำกว่าแรงงานทั่วไป แรงงานสตรีได้รับค่าจ้างแรงงาน น้อยกว่าแรงงานชาย ซึ่งผลออกมาในลักษณะสอดคล้องกับทฤษฎี

ปฐมพร วิเศษชาญเวช (2537:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องผลตอบแทนจากการลงทุนทาง อาชีวศึกษา ของผู้สำเร็จการศึกษาสาขาบริหารธุรกิจประเภทวิชาการและการตลาด และศึกษา อิทธิพลของปัจจัยการศึกษา และปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมต่อรายได้ของผู้สำเร็จการศึกษา ปัจจัยที่ใช้ในการศึกษา คือ ปัจจัยเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัว การศึกษา ประสิทธิภาพ การ ฝึกอบรม เพศ ปัจจัยเกี่ยวกับทางครอบครัว อาชีพ การศึกษา สถานภาพการทำงานของบิดา และ ปัจจัยด้านคุณภาพของสถานศึกษาวิทยาลัยที่สำเร็จ ประเภทวิชาที่เรียนมา คะแนนสะสม พบว่า ปัจจัยทางการศึกษาและปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม มีอิทธิพลต่อการหางานทำ และการมีงานทำ ในอนาคตของผู้ที่สำเร็จการศึกษา และมีอิทธิพลต่อการกำหนดความแตกต่างของรายได้ได้อย่างมี นัยสำคัญ

ศรีสวัสดิ์ ศรีศรากร (2537:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการติดตามผู้สำเร็จการศึกษาระดับ ปริญญาตรีศึกษาศาสตร์บัณฑิตสาขาศิลปกรรม วิชาเอกออกแบบศิลปประยุกต์ คณะศิลปกรรม สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ปีการศึกษา 2532-2534 เพื่อศึกษาสภาพการปฏิบัติงาน ความเห็น ด้านเนื้อหาวิชา ทักษะที่ส่งผลในการปฏิบัติงาน ปัญหาและความต้องการของผู้สำเร็จการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ผู้สำเร็จในสาขามีความเห็นว่าเนื้อหาและทักษะที่ได้จากวิชาการศึกษาพื้นฐาน มี ผลต่อการปฏิบัติงานน้อย ยกเว้นในเรื่องการนำความรู้ทางภาษาไทยไปใช้ และทักษะของวิชาเอก

ที่เกี่ยวกับหลักและวิธีการออกแบบนำไปใช้ในการปฏิบัติงานมากที่สุด สำหรับสภาพปัญหาและความต้องการคล้ายคลึงคือ ต้องการศึกษาค้นคว้าความรู้และฝึกทักษะเพิ่มเติม และความต้องการให้สถานที่ทำงานเล็งเห็นความสำคัญของงานด้านนี้ และตัวแปรที่มีผลต่อการทำงาน คือการนำความรู้หรือทักษะประสบการณ์จากฝึกอบรมในสาขาวิชาที่เรียนมาใช้ในการทำงานและหางานทำของผู้สำเร็จการศึกษา

เจ็จันท์ จงสถิตอยู่ (2524:12) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษากับการบรรลุผลทางเศรษฐกิจและสังคม เพื่อเปรียบเทียบรายได้และการเลื่อนขั้นทางสังคมของผู้สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่มีภูมิหลังทางเศรษฐกิจและสังคมแตกต่างกัน ผลการศึกษาพบว่า ตัวแปรที่ส่งผลกระทบต่อรายได้และการเลื่อนฐานะทางสังคมในกลุ่มผู้จบการศึกษาระดับเดียวกัน ได้แก่ การศึกษาในต่างประเทศ ประสบการณ์ในการทำงาน และสถาบันการศึกษาที่เรียน และตัวแปรสถาบันการศึกษาที่เรียนและจำนวนปีหรือประสบการณ์มีความสำคัญต่อรายได้และลักษณะงานของบุคคล

สมเกียรติ ชอบผล (2529:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการเข้าสู่กำลังแรงงานของบัณฑิตสาขานิติศาสตร์ และสาขาศึกษาศาสตร์ ที่สำเร็จการศึกษาเมื่อปีการศึกษา 2525 จากมหาวิทยาลัยปิดในกรุงเทพมหานคร วัตถุประสงค์ของการวิจัยคือ การศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อผลของการเข้าสู่กำลังแรงงานของบัณฑิต พบว่า ปัจจัยหรือตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ต่อผลของการเข้าสู่กำลังแรงงานของบัณฑิตอย่างมีนัยสำคัญ จำนวน 11 ตัวแปร จากตัวแปรทั้งหมด 17 ตัวแปร ได้แก่ การร่วมกิจกรรมขณะเรียน การได้เข้าเรียนในสถาบันการศึกษาที่มีชื่อเสียง เชื้อชาติ เพศ อายุ การรับข่าวสารตลาดแรงงาน โอกาสได้งาน การฝากงาน ค่าใช้จ่ายหางาน ระยะเวลาหางาน และการเปลี่ยนงาน ผลการศึกษารายกรณี พบว่า บัณฑิตมีงานทำเต็มที่ไม่ตรงสาขา มีการใช้ความรู้ที่เรียนมาในระดับปริญญาตรีบางวิชา เช่น วิชาเลือกและวิชาพื้นฐาน ในการทำงานที่หาได้สำหรับความคิดเห็นต่อหลักสูตร และบริหารทางวิชาการในมหาวิทยาลัย บัณฑิตเห็นว่าหลักสูตรควรเปิดให้กว้าง โดยที่มีวิชาเลือกเป็นวิชาการสมัยใหม่มากพอสมควร และทางมหาวิทยาลัยควรมีบริการจัดหาข่าวสารแรงงานให้มากขึ้น เหตุผลสำคัญที่บัณฑิตยังไม่ได้ทำงาน คือ หางานไม่ได้ทั้ง ๆ ที่ทำการสมัครงานและไม่ทราบข่าวสารตลาดแรงงานเพียงพอ

สุภชัย พานิชภักดิ์ (2522) ทำการศึกษาเรื่องความพอใจของบัณฑิตในการทำงานตามลักษณะของงานและความก้าวหน้า รายได้ ความถนัด ความสนใจส่วนตัว และความจำเป็น รวมทั้งการศึกษาถึงความคิดเห็นของหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีต่อบัณฑิตของมหาวิทยาลัยรามคำแหงที่สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2522 และปีการศึกษา 2523 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่สำคัญที่สุดต่อการมีงานทำของบัณฑิตคือ ความถนัด ความสนใจ ลักษณะของงาน ความก้าวหน้า ความจำเป็น และรายได้ และจากการหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรภูมิหลังของบัณฑิต เช่น ในด้าน

ภูมิฐานะเดิมของบัณฑิตพบว่า ภูมิฐานะมีสหสัมพันธ์กับความถนัดและความสนใจสูงกว่าบัณฑิตที่มีภูมิหลังอยู่ในกรุงเทพฯ

กัณฑ์รัช บัญประกอบ และคณะ (2523:บทคัดย่อ) คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ได้สำรวจปัญหาในการหางานทำและการประกอบวิชาชีพของบัณฑิต คณะวิทยาศาสตร์ ผลการศึกษาพบว่า เหตุผลที่บัณฑิตยังหางานทำไม่ได้แตกต่างกันไปตามสาขาวิชาเอกที่เรียน บัณฑิตที่ยังไม่มีงานทำมีความคิดว่าสาเหตุที่ทำให้หางานไม่ได้คือ การที่ตนมีความรู้อย่างผิวเผินและขาดการเตรียมพร้อมในการเข้าสอบคัดเลือก อัตราการมีงานทำของบัณฑิตแตกต่างกันไปตามสาขาวิชาเอกที่สำเร็จการศึกษาเรียงตามลำดับ คือคณิตศาสตร์ เคมี สถิติ ฟิสิกส์ และชีววิทยา และในด้านความเหมาะสมของหลักสูตรการศึกษาที่มีต่อการทำงานและการประกอบวิชาชีพ พบว่าบัณฑิตส่วนใหญ่เห็นวิชาที่เรียนมามีประโยชน์พอสมควรในการประกอบอาชีพ และบางวิชาบัณฑิตเห็นว่าไม่มีประโยชน์เลยในการประกอบอาชีพ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ โดยวราภรณ์ บวรศิริ (2523:6) ได้ศึกษาเรื่อง “Vocational-Technical Educational and the Thai Labor Market” เพื่อศึกษาองค์ประกอบที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการประกอบอาชีพต่าง ๆ และศึกษาทัศนคติของนายจ้างที่มีต่อหน่วยงานที่รับเข้าทำงาน ตัวแปรอิสระที่เลือกมาศึกษาได้แก่ ภูมิหลังทางการศึกษาและฝึกอบรม ประสบการณ์ เพศ เชื้อชาติและภูมิหลังทางเศรษฐกิจและสังคม ตัวแปรตาม ได้แก่ รายได้ในรูปของเงินเดือน ผลการศึกษา พบว่าตัวแปรที่ส่งผลโดยตรงต่อรายได้ ได้แก่ ประสบการณ์ และภูมิหลังทางการศึกษาอบรม ส่วนตัวแปร เพศ เชื้อชาติ และภูมิหลังทางเศรษฐกิจและสังคมถึงแม้ไม่มีผลโดยตรง แต่มีผลโดยทางอ้อมต่อรายได้

สำนักงานกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2537:บทสรุป) ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะการจ้างงานทำและคุณภาพในการทำงานของผู้จบอุดมศึกษา : กรณีศึกษาบัณฑิตจากมหาวิทยาลัยประเภทจำกัดรับได้สรุปว่า

1. ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวมีผลต่อการเข้าสู่การศึกษาต่อระดับสูงของสมาชิกในครอบครัวอย่างมาก ในครอบครัวที่พ่อแม่มีพื้นฐานการศึกษาสูงพอสมควรนั้นมีความสนใจในการศึกษาของลูก ๆ อย่างจริงจัง และต่อเมื่อลูก ๆ ก็จะมีโอกาสได้รับการศึกษาในระดับอุดมศึกษามากกว่าครอบครัวที่พ่อแม่มีพื้นฐานการศึกษาต่ำ และไม่สนใจในการศึกษาของลูกมากนัก

2. การสนับสนุนอย่างต่อเนื่องของครอบครัวในด้านการเงิน การให้กำลังใจ และการเอาใจใส่ในการเรียนของลูกอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ในระหว่างที่ลูกกำลังศึกษาอยู่ในระดับต่าง ๆ จะส่งผลให้บุตรเรียนดีและเรียนสูงจนถึงขั้นอุดมศึกษาได้

ดังนั้นการศึกษา อาชีพ และสถานภาพในการทำงานของบิดามารดา เป็นตัวแปร (Proxy Variables) ของรายได้ของครอบครัว หากครอบครัวมีฐานะดีโอกาสทางการศึกษาของบุตรจะมากขึ้น มีการลงทุนทางการศึกษามากขึ้น เพื่อศึกษาในระดับที่สูงขึ้น และเมื่อเรียนสูงก็มีโอกาสทำงานที่ใช้ความรู้ความสามารถที่เรียนมา มีผลต่อความก้าวหน้าในการทำงาน มีสภาพการมีงานทำที่ได้รับเงินเดือนสูงทำให้รายได้มาก

วิทยา ศิริพันธ์วัฒนา (2540:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องอัตราผลตอบแทนของการลงทุนการศึกษาในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กรณีศึกษาคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชีและคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ผลการศึกษาปรากฏว่าการเรียนในระดับที่สูงขึ้น ย่อมมีรายได้สูงขึ้นจากการประกอบอาชีพด้วย ส่วนผลตอบแทนทางอ้อมที่เกิดขึ้นนอกเหนือจากรายได้ที่บุคคลได้รับจากการศึกษาเพิ่มขึ้น เช่นมีโอกาสได้ในการเลือกงานมากขึ้น เป็นที่ยอมรับนับถือจากบุคคลอื่น ๆ เกิดความภาคภูมิใจแก่วงศ์ตระกูล เป็นต้น สรุปได้ว่าตัวแปรทางการศึกษามีผลต่อการมีโอกาสดังงานทำที่ดีและมีทางเลือกในการอาชีพมากขึ้น

กองแผนงาน สำนักงานอธิการบดี สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง (2540:6-8) ศึกษาภาวะการณ์หางานทำของบัณฑิต รุ่นปีการศึกษา 2540 สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ผลงานวิจัยพบว่า บัณฑิตส่วนมากทำงานที่บริษัทเอกชน และทำงานในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล บัณฑิตพอใจในงานที่ทำ ส่วนบัณฑิตที่มีได้ทำงาน ส่วนใหญ่เป็นเพศชายและสาเหตุที่ยังมิได้ทำงานคือหางานทำไม่ได้ รองลงมาคือรอฟังคำตอบจากหน่วยงาน และกำลังศึกษาต่อ ปัญหาในการหางานทำของบัณฑิตทั้งที่ไม่ได้ทำงานและทำงาน คือ หางานที่ถูกใจไม่ได้ ไม่ทราบแหล่งงาน และหน่วยงานไม่ต้องการ ซึ่งเนื่องจากภาวะเศรษฐกิจที่ตกต่ำในช่วง 2539-2541 นั้น บริษัทเอกชนหลายบริษัทต้องหยุดประกอบกิจการ โดยเฉพาะด้านการก่อสร้างทำให้บัณฑิตที่จบในสาขาวิศวกรรมยังหางานทำไม่ได้ ดังนั้นสภาพเศรษฐกิจจึงมีผลต่อการให้งานทำหรือไม่ได้งาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย คือมีบัณฑิตที่ยังมิได้ทำงาน ถึง 1,601 คน หรือร้อยละ 44.21 ซึ่งสาเหตุที่ยังมิได้งานทำอันดับสูงสุดคือหางานทำไม่ได้จะเห็นได้มีความสูญเปล่าทางการศึกษาเกิดขึ้นและไม่สามารถใช้ประโยชน์จากกำลังแรงงานได้อย่างเต็มที่และพบว่าบัณฑิตได้มีการนำเอาความรู้ที่เรียนมาใช้ในการทำงานร้อยละ 31.14 และได้รับการฝึกอบรมเพิ่มเติมจากหน่วยงานซึ่งตัวแปรทางการศึกษาและการฝึกอบรมเพิ่มเติมส่งผลต่อการมีงานทำหรือไม่มีงานทำของบัณฑิตด้วย

กองแผนงาน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2542:ค-ง) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะการณ์หางานทำของบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ รุ่นปีการศึกษา 2541 ผลการศึกษาพบว่าบัณฑิตส่วนใหญ่ทำงานในภาคเอกชนและทำงานในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีรายได้เฉลี่ยที่ 9,435 บาท

ความรู้สึกต่องานที่ทำ รู้สึกพอใจต่องานที่อยู่ส่วนที่ไม่พอใจจะเป็นเรื่องของค่าตอบแทนและเรื่องระบบงานไม่ดี ขาดความมั่นคง ในเรื่องการนำความรู้ไปใช้กับงานที่ทำ บัณฑิตนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการทำงานมาก โดยเฉพาะกลุ่มสาขาเกษตรศาสตร์ และบัณฑิตที่ได้รับการฝึกอบรมจะได้รับการปฏิบัติงานสูงสุด สาเหตุที่บัณฑิตไม่ได้ทำงานจำนวน 1,490 คน เพราะกำลังศึกษาต่อและศึกษารวมกัน รองลงมารอฟังคำตอบจากหน่วยงาน และหางานไม่ได้ ปัญหาอุปสรรคในการหางานทำ พบมากที่สุดคือ หางานถูกใจไม่ได้ ไม่ทราบแหล่งงาน และเงินเดือนน้อย ตามลำดับจากรายงานวิจัยพบว่าลักษณะของรายได้ที่คาดหวังว่าจะได้รับและลักษณะงานที่ต้องการทำเป็นปัจจัยสำคัญของการมีงานทำของบัณฑิต เพราะบัณฑิตมักตัดสินใจที่จะเลือกงานที่ให้รายได้ตามต้องการและทำงานที่ต้องการ

ศูนย์บรรณสารสนเทศ คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2542:25) ได้สรุปรายงานการวิจัยการพัฒนาและปรับปรุงสาขาวิชาและหลักสูตรของภาควิชาพาณิชยศาสตร์ 2542 พบว่า บัณฑิตที่ทำงานแล้วงานที่ทำอยู่สอดคล้องกับสาขาวิชาที่เรียนร้อยละ 4.8 ไม่เห็นด้วยว่างานที่ทำไม่สอดคล้องกับวิชาที่เรียนร้อยละ 10.8 และวิชาที่เรียนในสาขามีส่วนในการช่วยในการทำงานเห็นด้วยร้อยละ 7.2 วิชาที่เรียนในสาขาจะมีส่วนช่วยในการทำงานในอนาคตมีความเห็นถึงร้อยละ 48.2 และทัศนคติของบัณฑิตที่ว่าตั้งแต่เรียนจบไม่เคยนำความรู้ที่เรียนมาใช้ประโยชน์มีความเห็นด้วยน้อยที่สุด ร้อยละ 56.6 เพราะฉะนั้นจะเห็นได้ว่าบัณฑิตได้นำความรู้จากสาขาที่เรียนไปใช้ประโยชน์ในการทำงานของบัณฑิต และจะแนะนำรุ่นน้องให้เรียนในสาขาเดียวกันซึ่งสามารถสรุปได้ว่าตัวแปรด้าน สาขาวิชาเรียนมามีผลต่อการมีงานทำหรือไม่มีงานของบัณฑิต และมีส่วนช่วยในการหางานทำด้วย และจากการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยมีผลต่อความพอใจในหลักสูตรบริหารธุรกิจที่จัดทำโดยสมาคม AACSE (American Association of Classified School Employees) พบว่า ปัจจัยหลักที่สร้างความพอใจในการศึกษาระดับปริญญาตรี คือ คุณภาพของการสอนในวิชาหลักต่าง ๆ และพบว่า คุณภาพของผู้สอนและการสอนในวิชาบังคับเป็นปัจจัยที่เสริมความพอใจ คุณภาพขององค์กรที่รับบัณฑิตเข้าทำงานกลายเป็นปัจจัยรองที่มีผลต่อความพอใจของบัณฑิต และในการเลือกสาขาวิชาเอกที่เป็นที่เข้าใจว่าจำเป็นในการที่จะช่วยให้เข้าสู่อาชีพที่ต้องการได้นั้น จากการสำรวจบัณฑิต 3,000 คน ถึงความสำคัญของการเรียนวิชาเอกพบว่า ร้อยละ 70 ให้ความเห็นว่าการทำงานในปัจจุบันของเขาไม่ได้ตรงกับสาขาวิชาที่ได้เรียนมาเลย และการได้มาซึ่งตำแหน่งหน้าที่การงาน ผู้ว่าจ้างได้พิจารณาปัจจัยอื่น ๆ ประกอบการตัดสินใจ เช่น ประสบการณ์ ความรู้ความสนใจในสายอาชีพที่ได้สมัคร เป็นต้น เพราะฉะนั้นนอกจากปัจจัยทางการศึกษาแล้วยังมีปัจจัยทางอื่น ๆ อีกที่ส่งผลต่อการมีงานทำหรือไม่มีงานทำของบัณฑิต

โครงการงานนิทรรศการ “กวควิชา ค่านิยมของเด็กไทยในปัจจุบัน” ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2543:3-5) สรุปได้ว่า ในปัจจุบันมีค่านิยมที่จะเพิ่มโอกาสศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น และอยู่ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีชื่อเสียงและสามารถเลือกเข้าเรียนในสาขาต่าง ๆ เพื่อที่หลังจากสำเร็จการศึกษานั้นจะทำให้มีโอกาสในการมีงานทำที่ดีและตามมาซึ่งรายได้ที่สูง จะเห็นได้ว่าตัวแปรทางด้าน สถานศึกษา และสาขาที่จบมามีผลต่อการหางานทำและการได้มาซึ่งงานที่ดีด้วย

บัง เอง ฟอง (Pang Eng Fong.1974:20) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “Education Earnings and Occupational Mobility in Singapore” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษารายได้ และการเลื่อนระดับทางอาชีพ ตัวแปรที่เลือกมาศึกษา ได้แก่ การฝึกอบรม ประสบการณ์ ชั่วโมงทำงาน การเปลี่ยนงาน เชื้อชาติ สถานภาพสมรส ตัวแปรตาม คือ รายได้ และการเลื่อนระดับอาชีพ ผลการวิจัยพบว่าตัวแปรที่เป็นลักษณะของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษามีอิทธิพลต่อรายได้มากกว่าตัวแปรพื้นฐานทางครอบครัว และตัวแปรทางด้านอื่น ๆ เช่น ขนาดของบริษัท และการลงทุนจากต่างชาติ ส่วนการเลื่อนระดับทางอาชีพพบว่าจำนวนปีที่ทำการศึกษาอยู่ในโรงเรียนเป็นตัวแปรสำคัญซึ่งจะหมายถึง คนที่มีการศึกษาสูงจะมีโอกาสเลื่อนไปสู่ตำแหน่งงานระดับสูงได้มากกว่า

ฟราย (Fry.1976:203) ศึกษาเรื่อง “Educational Correlates to Occupational Attainment” เพื่ออธิบายผลของการศึกษาที่มีต่อการประกอบอาชีพ โดยพิจารณาตัวแปร คือ จำนวนปีที่ศึกษาในโรงเรียนและสถาบันการศึกษาที่เรียน ผลจากการศึกษาพบว่า ตัวแปรสถาบันการศึกษาที่เรียน และจำนวนปีหรือประสบการณ์มีความสัมพันธ์ต่อการประกอบอาชีพ ซึ่งจะมีความสำคัญต่อรายได้ และลักษณะงานของบุคคล กล่าวคือ ผู้สำเร็จการศึกษาระดับสูงและได้ผ่านสถาบันการศึกษาที่มีชื่อเสียงจะมีโอกาสในการประกอบอาชีพสูงกว่าบุคคลอื่น

การเลือกประกอบอาชีพและอาชีพอิสระ

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเลือกอาชีพความหมายของอาชีพ

1.1. ความหมายของอาชีพ

คำว่า อาชีพ มีผู้ให้ความหมายดังนี้

กรมแรงงาน (2512:479) ให้ความหมายของอาชีพว่า อาชีพ หมายถึง การประกอบกิจกรรมเพื่อตอบสนองความต้องการทางด้านเศรษฐกิจ ด้านจิตใจ และด้านสังคมทุกชนิดที่นักเรียนมุ่งหวังจะออกไปประกอบในอนาคต โดยแบ่งออกเป็น 9 หมวด ตามการจัดประเภทมาตรฐานอาชีพ พ.ศ.2512 ไว้ดังนี้

1.1.1. งานที่ใช้วิชาชีพวิชาการ ได้แก่ ผู้ที่ได้รับการศึกษาและฝึกอบรมขั้นสูงหรือผู้ที่ได้รับการฝึกอบรมเฉพาะด้าน

1.1.2. งานบริหารและการจัดการ ได้แก่ ผู้ออกกฎหมาย ผู้พิจารณากำหนดนโยบาย งานอำนวยความสะดวก และงานจัดการด้านองค์กร เช่น นักบริหารของหน่วยงานรัฐบาล ผู้จัดการของรัฐบาลหรือเอกชน

1.1.3. งานเสมียนพนักงาน ได้แก่ ผู้ประกอบการอาชีพในสำนักงานทำงานเกี่ยวกับการจัดและเก็บรักษาสินค้าที่ประวัติ และสถิติทุกชนิด ทำงานเกี่ยวกับเงิน งานธุรกิจ อุตสาหกรรม ได้ตอบจดหมาย พนักงานเก็บตัว เลขานุการ บุรุษไปรษณีย์

1.1.4. งานเกี่ยวกับการค้า การทำงานเกี่ยวกับการซื้อขายสินค้าและบริการทุกชนิด ทั้งสินค้าส่งและสินค้าปลีก ผู้เร่ขาย นักโฆษณา ผู้ให้คำแนะนำการใช้สินค้า ตัวแทนนายหน้าหาประกัน และผู้รับจ่านำ

1.1.5. งานด้านบริการ ได้แก่ งานปรุงอาหาร การเสริมสวย ตำรวจ เจ้าหน้าที่เรือนจำ ขาม ผู้ให้บริการด้านรักษาความปลอดภัย

1.1.6. งานกสิกรรม ได้แก่ การเลี้ยงสัตว์ การประมง ทำไร่ ทำนา ทำสวน

1.1.7. งานการผลิตและการใช้อุปกรณ์ขนส่ง ได้แก่ การก่อสร้าง การบำรุงรักษา และซ่อมทางหลวง ผู้ใช้อุปกรณ์ในการขนส่ง และผู้ทำงานประเภทช่างต่าง ๆ

1.1.8. งานทหาร ได้แก่ ผู้ที่รับราชการทหาร ผู้รับราชการประจำในกองทัพบก กองทัพเรือ กองทัพอากาศ และกองกำลังเกี่ยวกับการรักษาความมั่นคง

1.1.9. งานที่มีอาจจัดประเภทได้ ได้แก่ อาชีพกรรมกรและรับจ้างทั่วไป

1.2. ความหมายของการเลือกอาชีพ

มีผู้ให้ความหมายของการเลือกอาชีพไว้ดังนี้

ผกา บุญเรือง (2520:15) ให้ความหมายของการเลือกอาชีพว่าหมายถึง พฤติกรรมของความคิดในเรื่องเป้าหมายในด้านอาชีพ ความมุ่งหวังของผลที่จะได้รับและความพึงพอใจในการเลือกอาชีพ

สำหรับ อรอนงค์ แจ่มผล (2525:10) กล่าวว่า การเลือกอาชีพ หมายถึง การที่บุคคลได้แสดงถึงความตั้งใจที่จะประกอบอาชีพนั้น ผู้ที่ตัดสินใจเลือกอาชีพได้อย่างแท้จริง ได้แก่ บุคคลที่เลือกอาชีพโดยพิจารณาจากความเข้าใจในงาน โอกาสในการทำงาน และโอกาสในการศึกษา รวมทั้งองค์ประกอบส่วนบุคคล ได้แก่ ความถนัด ความสามารถ ความสนใจ และค่านิยมของบุคคล

จากความหมายของการเลือกอาชีพ ดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า การเลือกอาชีพหมายถึง การที่บุคคลได้แสดงถึงความตั้งใจ และมุ่งหวังที่จะประกอบอาชีพนั้น ๆ โดยที่

บุคคลจะเลือกอาชีพโดยคำนึงถึง ความสนใจ ความสามารถ และบุคลิกภาพ และค่านิยมของบุคคลในงาน

1.3. ความสำคัญของการเลือกอาชีพ

การเลือกอาชีพ เป็นเรื่องของการตัดสินใจที่สำคัญมากที่สุดอย่างหนึ่งในชีวิต เพราะมีผลสะท้อนถึงความสุขของครอบครัว ส่วนตัว ส่วนรวมและเกี่ยวข้องกับความสำเร็จของประเทศชาติดังนี้

วัชร ทรัพย์มี (2523:4) กล่าวว่า การเลือกทางชีวิตและอาชีพที่เหมาะสมยอมทำให้บุคคลมีความพึงพอใจ และเป็นสุขกับชีวิตการทำงานในอนาคตของเขา และเนื่องจากการที่จะเลือกอาชีพได้นั้นจะต้องมีความสามารถในการใช้วิจารณญาณตัดสินใจ โดยอาศัยหลักการวิเคราะห์ตนเอง และวิเคราะห์อาชีพประกอบกันซึ่งไม่ใช่สิ่งที่จะทำได้ในระยะเวลาอันสั้นและยังกล่าวถึงองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จและความก้าวหน้าในการประกอบอาชีพของบุคคล ซึ่งได้แก่ ความสนใจ ผลสัมฤทธิ์ในการเรียน ครอบครัว สถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว

กินซ์เบิร์ก (คมเพชร ฉัตรสุกกุล 2521:76; อ้างอิงจาก Ginzberg.1951) กล่าวว่า องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพมี 3 ประการ คือ

1.3.1. องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับความเป็นจริง หมายถึง การตอบสนองของบุคคลต่อสิ่งแวดล้อมในขณะนั้นว่าสังคมต้องการอาชีพอะไรก็ควรเลือกอาชีพที่ตลาดแรงงานต้องการ

1.3.2. องค์ประกอบทางการศึกษา หมายถึง คุณภาพและปริมาณทางการศึกษาย่อมมีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพ

1.3.3. องค์ประกอบทางด้านค่านิยม ค่านิยมมีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพ เช่น นิยมเลือกอาชีพที่สังคมยกย่อง มีรายได้สูง เป็นต้น

นอกจากนี้ ศิริรัตน์ วัชระ (2517:6-12) กล่าวว่า ผู้ปกครองหรือบุคคลในครอบครัวมีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพของเด็กประการหนึ่ง ผู้ปกครองอาจมีความถนัดหรือความต้องการด้านใดด้านหนึ่ง และต้องการให้บุตรหลานเจริญรอยตามเหมือนกับความเชื่อดั้งเดิมที่ว่า ลูกไม้หล่นไม่ไกลต้น

ส่วนนวลศิริ เปาโรหิตย์ (2527:25) ยังกล่าวว่า อาชีพมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อชีวิตมนุษย์ เพราะเกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิต เศรษฐกิจ เกียรติยศชื่อเสียง การประกอบอาชีพจะทำให้บุคคลเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง รู้สึกว่าตนเองมีค่า สามารถพึ่งตนเองได้ และทำประโยชน์ให้แก่สังคมได้ ซึ่งสอดคล้องกับที่ เพเรดิส (ประสาร เมืองหมุด.2511:2;อ้างอิงมาจาก Paradis.1965) ได้แสดงความคิดเห็นในเรื่อง การเลือกอาชีพว่าการรู้จักเลือกอาชีพที่เหมาะสมของแต่ละบุคคล

นอกจากจะเป็นประโยชน์แก่ตนเองแล้ว ยังเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติอีกด้วย นอกจากนี้ ศุภวดี บุญญวงษ์ (2528:20-22) กล่าวถึงหลักในการเลือกอาชีพโดยทั่วไป ดังต่อไปนี้

1. การเลือกอาชีพตามความรู้สึกรับชอบและสนใจ ย่อมจะได้รับความสำเร็จด้านอาชีพ สูงกว่าการประกอบอาชีพโดยไม่ชอบ ไม่มีความถนัด
2. การเลือกอาชีพ โดยการทดลองปฏิบัติมีโอกาสนั้นจะช่วยทำให้บุคคลตัดสินใจเลือก อาชีพได้ดีขึ้น
3. การเลือกอาชีพตามวัยและวุฒิภาวะ บุคคลมีความสนใจในอาชีพต่างกันตามวัย และวุฒิภาวะ
4. การเลือกอาชีพตามกลุ่มอาชีพ บุคคลจะต้องสำรวจตัวเองให้ชัดว่าตนจะงอกงาม ในกลุ่มอาชีพของสิ่งแวดล้อมแบบใด แล้วจึงเลือกหรือสร้างงานที่เกี่ยวข้องในกลุ่มอาชีพนั้น ๆ ให้ เกิดผลและมีความก้าวหน้าต่อไป
5. การเลือกอาชีพตามพื้นฐานครอบครัวและสังคมแวดล้อม การตัดสินใจของบุคคล มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องโดยตรงกับพื้นฐานครอบครัวและสังคมแวดล้อมของบุคคลเป็นอย่างมาก อีกด้วย เช่น ระดับเศรษฐกิจของผู้ปกครอง อาชีพของผู้ปกครอง ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง และรายได้ของผู้ปกครองจะเห็นได้ชัดว่าการเลือกอาชีพนั้นมีความสำคัญและเป็นเรื่องที่ไม่สามารถ จะตัดสินใจได้ง่าย แต่ต้องศึกษาตนเองในด้านความสามารถ ความถนัด ความต้องการ ความ สนใจ ค่านิยม บุคลิกภาพ และคำนึงถึงสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมอีกด้วย

จากข้อมูลดังกล่าวได้สรุปได้ว่า การเลือกอาชีพเป็นเรื่องของการตัดสินใจที่สำคัญ มากจึงต้องใช้วิจารณญาณตัดสินใจโดยอาศัยหลักการวิเคราะห์โดยอาศัยองค์ประกอบที่มีอิทธิพล ต่อความสำเร็จและความก้าวหน้าในการประกอบอาชีพของบุคคล ซึ่งได้แก่ ความสนใจ ครอบครัว สถานะทางเศรษฐกิจและสังคม การสามารถดำเนินกิจการของตนเองอย่างอิสระ คล่องตัวมีต้องพะวงขั้นตอนหรือข้อผูกมัดใด ๆ กับหน่วยงานทางราชการในอัตรากำลัง หรืออัตรา ค่าจ้างแรงงานของนายจ้างและลูกจ้าง พร้อมกับอธิบายเพิ่มเติมว่าบุคคลจะเข้าสู่การประกอบอาชีพ อิสระโดยมีขั้นตอนนี้ ขั้นที่หนึ่งเป็นขั้นที่ฝึกทักษะหาประสบการณ์ตามความจำเป็นและโอกาส เช่นเป็นแรงงานของครอบครัว ร้านค้า โรงงาน หรือสถานศึกษา ซึ่งสถานศึกษาเหล่านั้นมี เป้าหมายในการผลิตบุคลากรเข้าสู่ตลาดแรงงาน 2 เป้าหมาย คือ (1) ฝึกทักษะการใช้แรงงาน ความสามารถและฝีมือที่จำเป็นในการประกอบอาชีพนั้น ๆ (2) ฝึกบุคคลให้รู้จักขั้นตอนนี้แรกจนเกิด ทักษะแล้วมีโอกาสมองเห็นช่องทาง อีกถ้ามีทุนบุคคลก็ออกมาดำเนินการประกอบอาชีพนั้น ๆ ด้วย ตนเอง ขั้นที่สาม เมื่ออาชีพนั้นเจริญก้าวหน้าไม่สามารถดำเนินการได้ด้วยตนเองเพียงคนเดียว จึงจ้างแรงงานเข้ามาช่วยอาชีพอิสระจึงกลายเป็นธุรกิจขนาดเล็ก ขนาดใหญ่ และเข้าสู่ตลาด

อุตสาหกรรม ส่วนจรรยา ทัฬหะกุล ณ อยุธยา (2530:48) กล่าวว่า อาชีพอิสระ หมายถึง กิจการขนาดเล็กที่ทำด้วยตนเองที่อาศัยทักษะ และเทคนิคการจัดการให้เกิดรายได้และมีกำไรซึ่งอาจมีลักษณะเป็นการผลิต ประกอบซ่อม และเทคนิคการจัดการให้เกิดรายได้และมีกำไรซึ่งอาจมีลักษณะคล้ายกับสิ่งเหล่านี้ส่วนใหญ่แล้วเจ้าของจะเป็นผู้ที่ดำเนินกิจการขั้นตอนต่าง ๆ เองเป็นส่วนมาก

สำหรับวราภรณ์ศิริ สุทธิมงคล (2537:20) ได้กล่าวว่า อาชีพอิสระ หมายถึง การที่บุคคลที่เป็นผู้ประกอบการอาชีพสามารถหารายได้เองโดยที่ไม่มีนายจ้าง และไม่อยู่ในฐานะลูกจ้าง หรือการที่บุคคลเป็นเจ้าของกิจการหรือดำเนินการในรูปของหุ้นส่วนอย่างใดอย่างหนึ่งโดยใช้ความรู้ความสามารถที่บุคคลมีอยู่เป็นพื้นฐานด้วยการลงทุนในรูปของการผลิต การจำหน่ายหรือ การให้บริการเพื่อมุ่งหวังกำไรและกิจการนั้นอาจมีขนาดเล็กหรือขนาดใหญ่ก็ได้

นอกจากนี้ เขวเรศ ไหลอุดม (2541:9) กล่าวว่าอาชีพอิสระ หมายถึง การที่บุคคลประกอบอาชีพหารายได้เองโดยไม่มีนายจ้างหรือไม่ตกอยู่ในฐานะลูกจ้างเป็นการจ้างงานด้วยตนเองมีอิสระในการคิดและการตัดสินใจได้ด้วยตนเองในทุกเรื่องเป็นการหวังผลตอบแทนในรูปของผลกำไรและเสี่ยงต่อการขาดทุน ดำเนินการในรูปของการผลิต การจำหน่าย หรือ การบริการ ซึ่งกิจการนั้นอาจมีขนาดเล็กหรือขนาดใหญ่ก็ได้

จากคำจำกัดความข้างต้นสรุปได้ว่า การประกอบอาชีพ หมายถึง การประกอบอาชีพที่ผู้ประกอบการสร้างขึ้นมาเองโดยที่ไม่มีนายจ้างหรือไม่ตกอยู่ในฐานะลูกจ้างเป็นการจ้างงานด้วยตนเองมีอิสระในการคิดและการตัดสินใจได้ด้วยตนเองในทุกเรื่องเป็นการลงทุนเพื่อหวังผลตอบแทนในรูปของกำไรและการเสี่ยงต่อการขาดทุน ดำเนินการในรูปของการผลิต จำหน่าย การบริการ ซึ่งกิจการนั้นจะมีขนาดเล็กหรือขนาดใหญ่ก็ได้

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับอาชีพอิสระ

2.1 ความหมายของอาชีพอิสระ

คำว่า อาชีพอิสระ ได้มีผู้ให้ความหมายไว้มากมาย ดังนี้

สุนทร โคตรบรรเทา (2525:71) ได้ให้ความหมายของอาชีพอิสระว่า หมายถึง อาชีพที่ผู้ประกอบการสร้างขึ้นมาเอง ลงทุนเอง ดำเนินการเอง ไม่รับคำสั่ง หรือไม่มีการออกคำสั่งตัดสินใจด้วยตนเอง ผลิตสินค้าและบริการให้ลูกค้าเอง มีการลงทุนเพื่อหวังผลกำไรและเสี่ยงต่อความล้มเหลว

2.2 ประเภทของอาชีพอิสระ

สัญญา จัตตานนท์ (2527:16) ได้แบ่งประเภทของอาชีพอิสระตามระดับการใช้ความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระเป็นกลุ่มใหญ่ ๆ 3 กลุ่มอาชีพด้วยกัน คือ

2.1.1. กลุ่มอาชีพที่ต้องใช้ทักษะหรือความรู้ในระดับปริญญาหรืออนุปริญญา เช่น แพทย์ วิศวกร ครู อาจารย์ ผู้ตรวจสอบบัญชี ทนายความ เป็นต้น

2.1.2. กลุ่มอาชีพที่ใช้ทักษะความรู้ในระดับต่ำกว่าอนุปริญญา คือ ช่างต่าง ๆ เช่น ช่างเครื่องยนต์ ช่างไฟฟ้า ช่างวิทยุ เขียนแบบ ตัดเสื้อ เย็บหนัง เสริมสวย

2.1.3. กลุ่มอาชีพที่ไม่ต้องใช้ทักษะหรือความรู้ในวิชาชีพอย่างใดอย่างหนึ่งโดยเฉพาะ เช่น หาบแร่แผงลอย ขับรถแท็กซี่ ตลอดจนผู้ที่รับสินค้ามาขายเอง เป็นต้น

ทบวงมหาวิทยาลัย (2526:23) ได้จัดหมวดหมู่ของเยาวชนผู้ประกอบการอาชีพอิสระ ได้ 3 ประเภท คือ

1. ประเภทค้าขาย ได้แก่ ขายของชำ ขายข้าวแกง ขายของเล่นสำหรับเด็ก ขายเสื้อผ้า ขายผักผลไม้ ขายอุปกรณ์การเกษตร ขายเครื่องเขียนแบบเรียน ขายเครื่องสำอาง

2. ประเภทบริการ ได้แก่ รับจ้างทั่วไป รับเหมาก่อสร้างทั่วไป เสริมสวย รับซ่อมผ้า ขับรถรับส่งผู้โดยสาร

3. ประเภทเกษตรกรรม ได้แก่ ทำไร่ ทำนา กรีดยาง

คณะกรรมการเฉพาะกิจเรื่องการจัดพิมพ์สมุดภาพและผลงานของเยาวชนไทยในคณะกรรมการเฉพาะกิจเรื่องการจัดพิมพ์สมุดภาพและผลงานของเยาวชนไทย ในคณะกรรมการจัดงานปีเยาวชนสากล พ.ศ.2528 (2529) ได้แบ่งอาชีพอิสระที่เยาวชนได้ประกอบอย่างเป็นผลสำเร็จ เป็น 7 ประเภท คือ

1. ประเภทค้าขาย

2. ประเภทช่างฝีมือ

3. ประเภทเกษตรกรรม

4. ประเภทธุรกิจ

5. ประเภทกีฬา

6. ประเภทบริการ

7. ประเภทศิลปิน

3. คุณลักษณะของผู้ประกอบอาชีพอิสระ

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้มีผู้กล่าวถึงคุณลักษณะของผู้ประกอบอาชีพอิสระว่า เฉลียว สุวรรณกิตติ (2530:7-16) ได้กล่าวถึงคุณสมบัติของผู้ประกอบอาชีพอิสระ ดังต่อไปนี้

3.1 มีความอดทนในการทำงานหนักได้

3.2 มีความเชื่อมั่นในตนเอง

3.3 ในการประกอบกิจการใด ๆ มักจะตั้งเป้าหมายไว้สูงและสามารถปฏิบัติได้

- 3.4 เป็นผู้มีความกระตือรือร้นอยู่เสมอ
- 3.5 ไม่เบื่อง่าย ไม่ทิ้งอะไรกลางคันเมื่อพบอุปสรรค
- 3.6 มีหลักในการแก้ปัญหา
- 3.7 รู้จักใช้คำวิพากษ์วิจารณ์ของผู้อื่นให้เป็นประโยชน์
- 3.8 มีความคิดริเริ่ม และกล้ารับผิดชอบต่อการริเริ่มต่าง ๆ
- 3.9 รู้จักใช้ความคิดแต่หนหลังเป็นบทเรียน
- 3.10 เห็นคุณค่าของเงิน

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2530:132) กล่าวถึงบันได 7 ขั้น ในการประสบความสำเร็จในอาชีพอิสระมีดังต่อไปนี้

1. ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ในงานอาชีพด้วยตนเองอยู่เสมอ
2. สนองความต้องการของผู้บริโภค
3. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์พัฒนางานอาชีพให้ดียิ่งขึ้น
4. โฆษณา และประชาสัมพันธ์งานให้กว้างขวางและแพร่หลายมากที่สุด
5. มีความตั้งใจ ซื่อสัตย์ ขยัน อดทน
6. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี
7. กล้าคิด กล้าทำ กล้าตัดสินใจ

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวกับเรื่องคุณลักษณะของผู้ประกอบการอาชีพอิสระสามารถสรุปได้ว่า ผู้ที่จะประกอบการอาชีพอิสระนั้นจะต้องมีคุณลักษณะที่สำคัญดังต่อไปนี้

1. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ผลงานที่แปลกใหม่เสมอ
2. ขอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและขอมรับฟังคำวิพากษ์วิจารณ์ของผู้อื่น
3. หาความรู้ที่เกี่ยวกับงานเพิ่มเติมอยู่เสมอ
4. ขยัน อดทน ซื่อสัตย์
5. มีความรับผิดชอบ และขยัน อดทน
6. มีความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าคิด กล้าทำ กล้าตัดสินใจ

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า คุณลักษณะของผู้ประกอบการอาชีพอิสระนั้นจะต้องเป็นผู้ที่มีความอดทน มีความเชื่อมั่นในตนเอง กระตือรือร้น มีบุคลิกภาพที่เหมาะสมกับการประกอบอาชีพอิสระ รู้จักแก้ปัญหา กล้าคิด กล้าทำ กล้าตัดสินใจ ซื่อสัตย์ ขยัน อดทน มีเจตคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพอิสระ

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีการเลือกอาชีพ

1. ทฤษฎีการเลือกอาชีพ

1.1. ทฤษฎีของซูเปอร์

ซูเปอร์ (Super.1957:99-100) ได้ทำการศึกษาเลือกอาชีพและสรุปรวบรวมตั้งเป็นทฤษฎีการเลือกอาชีพ โดยใช้ชื่อทฤษฎีว่า ทฤษฎีพัฒนาการเลือกอาชีพ (Theory of – Vocational Development) และความรู้อันเป็นรากฐานเบื้องต้นของทฤษฎีมีอยู่ 12 ประการ คือ

1. ความแตกต่างระหว่างบุคคล ทฤษฎีของความแตกต่างระหว่างบุคคลเป็นหลักสำคัญทั้งด้านเกี่ยวกับการศึกษา และจิตวิทยาทางอาชีพเพราะบุคคลย่อมแตกต่างกันทั้งในความสามารถ ความสนใจ และบุคลิกภาพ ดังนั้นการเลือกอาชีพของบุคคลก็ควรต้องคำนึงถึงความแตกต่างของบุคคล

2. ความสามารถหลาย ๆ อย่างในตัวบุคคล บุคคลแต่ละคนมีขีดความสามารถประจำตัวของแต่ละบุคคลที่จะทำให้ประสบความสำเร็จในงานอย่างใดอย่างหนึ่งหรือพอใจในงานอย่างใดอย่างหนึ่งการที่จะนำเอาคนหนึ่งไปเปรียบเทียบกับอีกคนหนึ่งไม่ได้ ทุกคนมีความสามารถเฉพาะอย่างแตกต่างกันไปคนละอย่าง

3. กระแสความสามารถในอาชีพ อาชีพแต่ละอาชีพมีกระบวนการของความสามารถเฉพาะของแต่ละอาชีพ เช่น ความสามารถ ความสนใจ และบุคลิกภาพ นั่นคือ อาชีพหนึ่ง ๆ ก็ต้องการบุคคลที่มีความสามารถ ความสนใจ บุคลิกภาพต่างไปจากอีกอาชีพหนึ่ง

4. การเลียนแบบของรูปแบบ บุคคลส่วนมากเลียนแบบบิดาหรือมารดาหรือบุคคลอื่นในการประกอบอาชีพ วัยรุ่นจะสนใจอาชีพโดยการเลียนแบบจากผู้ใหญ่ ดังนั้นก็ควรจะเป็นรูปแบบที่ดีให้กับเด็ก

5. ความต่อเนื่องของการตัดสินใจ การที่บุคคลจะเลือกอาชีพอะไรนั้นการตัดสินใจเลือกจะต้องจัดให้เป็นกระบวนการที่ต่อเนื่อง ทั้งนี้เนื่องจากสถานการณ์สิ่งแวดล้อมที่บุคคลอาศัยอยู่ทำงานอยู่รวมทั้งอัตมโนภาพ (Self-Concept)

6. ช่วงของชีวิต กระบวนการเลือกอาชีพเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องตามช่วงชีวิตของบุคคลซึ่งแบ่งออกเป็นขั้น ๆ ดังต่อไปนี้

6.1. ขั้นของการเจริญเติบโต เริ่มตั้งแต่เกิดจนถึงอายุ 14 ปี เป็นระยะที่เด็กกำลังเจริญเติบโต

6.2. ขั้นของการสำรวจ ระยะเวลาอยู่ระหว่าง 14-25 ปี เป็นช่วงที่บุคคลพยายามทำความเข้าใจตนเอง ทดลองสวมบทบาทของผู้ใหญ่ เช่น การหาคู่ การหาอาชีพ และการหาตำแหน่งในสังคม

6.3. ขั้นของการสร้างหลักฐาน ระยะเวลาระหว่าง 25-45 ปี เป็นช่วงที่บุคคลคิดมีครอบครัวมีบทบาทในสังคมมีอาชีพที่แน่นอน มีงานทำมั่นคง และมีบ้านอยู่อาศัย

6.4. ขั้นของชีวิตมั่นคง ระหว่างอายุ 45-65 ปี เป็นช่วงที่เห็นความสำคัญของครอบครัว พยายามที่จะมีหน้าที่ความก้าวหน้าในการทำงาน

6.5. ขั้นของความเสื่อม ตั้งแต่อายุ 65 ปี ถึงตายเป็นช่วงที่ทำงานน้อยลง มีความรับผิดชอบน้อยและมีบทบาทในสังคมน้อย

7. แบบแผนของอาชีพ แบบแผนของอาชีพขึ้นอยู่กับระดับสังคมเศรษฐกิจและโอกาส ซึ่งแบบแผนของอาชีพได้แก่ ระดับสูงต่ำของอาชีพ ความถี่ในการเปลี่ยนงาน อาชีพบางอย่างทำให้เปลี่ยนงานน้อย แต่อาชีพบางอย่างก็ไม่ต้องเปลี่ยนงานบ่อย ๆ

8. การพัฒนาอาชีพควรได้รับการแนะแนวทางให้ถูกต้อง เพื่อให้เกิดการพัฒนาอาชีพบางอย่างให้เหมาะสม โดยการฝึกงานบ้างตามโอกาสอันควร

9. การพัฒนาอาชีพเป็นผลของการมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างบุคคลและสิ่งแวดล้อม สิ่งแวดล้อมได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูจากบ้าน การได้รับการศึกษาจากโรงเรียนและสังคม ซึ่งจะเป็นสิ่งที่ประเมินแปลความหมายข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพและทดลองวางแผนเกี่ยวกับอาชีพ เพื่อให้เกิดความเข้าใจตนเอง ซึ่งนับว่าเป็นการสร้างความคิดเกี่ยวกับตนเอง ได้แก่ การให้ความสนใจ ความถนัด และความสามารถของตนเอง อันทำให้รู้จักประเมินประนอมระหว่างความสามารถของตนเองที่จะเป็นไปได้จริง

10. การเปลี่ยนแปลงในกระบวนการประกอบอาชีพ กระบวนการในการประกอบอาชีพขึ้นอยู่กับระดับสังคม เศรษฐกิจ ของบิดามารดา สติปัญญา ความสามารถ และความสนใจของบุคคลซึ่งไม่คงที่ เช่นเกี่ยวกับการพัฒนาของบุคคลตามช่วงชีวิตระหว่างช่วงของความเจริญเติบโตและระยะต้นของช่วงของการสำรวจของบุคคลจะมีความเข้าใจเพียงเล็กน้อยต่อกระบวนการพัฒนาอาชีพ แต่ความเข้าใจอันเล็กน้อยนี้มีประโยชน์สำหรับกระบวนการนี้ในช่วงของขั้นความเจริญเติบโตระยะสุดท้ายของการสำรวจของการสร้างหลักฐานและขั้นของชีวิตที่มั่นคง

11. ความพอใจในงานขึ้นอยู่กับความแตกต่างระหว่างบุคคลตำแหน่งและบทบาทของบุคคล บุคคลจะพึงพอใจในงานถ้างานนั้นไปกับวิถีชีวิต ความสามารถ และถ้าได้สวมบทบาทตามที่บุคคลนั้นต้องการระดับความพึงพอใจขึ้นอยู่กับระดับของการพัฒนาความคิดเกี่ยวกับตนเองของบุคคล

12. งานคือวิถีทางของชีวิต งานเป็นวิถีทางแห่งชีวิตของบุคคลได้ค้นพบทางออกที่ใช้ แสดงความสามารถ ความสนใจ บุคลิกภาพ และค่านิยมของบุคคลนั้น ๆ และความสามารถ กระทำได้ตามบทบาทที่บุคคลนั้นเลือกสรรแล้ว

ซูเปอร์ (Super.1957:135-190) ได้เสนอหลักการเกี่ยวกับการพัฒนาทางอาชีพไว้ดังนี้

1. การพัฒนาทางอาชีพเป็นขบวนการที่ต่อเนื่องตั้งแต่เริ่มสนใจเลือกอาชีพจนถึง ประกอบอาชีพได้อย่างมั่นคงเป็นระยะเวลานาน

2. การพัฒนาทางอาชีพเป็นขั้นตอนและมีระเบียบแบบแผน

3. บุคคลจะมองเห็นความจริงเกี่ยวกับการเลือกอาชีพมากขึ้น เมื่อมีอายุเพิ่มขึ้นตั้งแต่ วัยรุ่นจนถึงวัยผู้ใหญ่

4. การคิดรวบยอดเกี่ยวกับตนเองเริ่มตั้งแต่ก่อนวัยรุ่นและเมื่อเข้าสู่วัยรุ่น

5. วิธีและอัตราการเคลื่อนไหวของแต่ละบุคคลจากระดับหนึ่งไปยังอีกระดับหนึ่งมีความสัมพันธ์กับระดับสติปัญญา สถานภาพทางสังคม และเศรษฐกิจของบิดามารดา ความต้องการ ค่านิยม ความสนใจ ทักษะ การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

6. แขนงอาชีพที่แต่ละบุคคลเลือกเกี่ยวกับความสนใจ ค่านิยม และความต้องการ เลียนแบบบิดามารดา หรือสังคมที่อยู่ ระดับคุณภาพการศึกษา

7. ความพอใจในงานและชีวิตขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของความสามารถ ความสนใจ ค่านิยม และบุคลิกภาพในงานอาชีพ

8. บุคคลจะเลียนแบบจากบิดามารดาโดยทางอ้อมซึ่งมีบทบาทต่อการเลือกอาชีพด้วย

9. การพัฒนาทางอาชีพดำเนินไปตลอดเวลา

10. คุณสมบัติของบุคคลหนึ่งอาจเหมาะสมกับอาชีพอื่น

ทฤษฎีการเลือกอาชีพ และแนวคิดเกี่ยวกับการเลือกอาชีพ

โร (Roe, 1966:31) ได้สรุปความคิดเกี่ยวกับการเลือกอาชีพไว้ในบทความเรื่อง "A Personality Theory of Career Choice" ว่าความแตกต่างของบุคคลในการเข้าสู่อาชีพมีผลมาจาก ประสบการณ์ในวัยเด็ก โดยเฉพาะการเลี้ยงดูของบิดามารดา

สิ่งที่มีผลต่อการเลือกอาชีพของบุคคล ได้แก่

1. พันธุกรรมซึ่งเป็นตัวกำหนดและจำกัดการพัฒนาทางคุณลักษณะต่าง ๆ ของมนุษย์
2. วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมทางสังคม ประกอบกับประสบการณ์เฉพาะของแต่ละบุคคล จะเป็นตัวกำหนดทิศทางการพัฒนาการของคุณลักษณะต่าง ๆ ทางพันธุกรรม
3. ประสบการณ์ของความพึงพอใจ หรือความคับข้องใจจะเป็นตัวกำหนดทิศทางการสนใจของบุคคล

4. แบบแผนความสนใจที่เด่นชัดจะถูกกำหนดโดยทางพลังงานทางจิต

5. แรงจูงใจที่จะนำไปสู่สัมฤทธิ์ผลนั้นขึ้นอยู่กับระดับความต้องการและความสามารถที่จะตอบสนองความต้องการนั้น และแรงจูงใจที่จะบรรลุเป้าหมายทางอาชีพนั้นขึ้นอยู่กับระดับความต้องการที่จะได้รับผลตอบแทน และประสบการณ์วัยเด็กตอนต้น ซึ่งหมายถึงบรรยากาศการเลี้ยงดูวัยเด็กจะมีผลต่อบุคลิกภาพ และการเลือกอาชีพของบุคคล

ซูเปอร์ (Super, 1973:131-168) ได้เสนอพื้นฐานทฤษฎีการเลือกอาชีพได้นำความรู้ทางด้านจิตวิทยาพัฒนาการและความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตนเองมาใช้ 10 ประการ คือ

1. มนุษย์มีความแตกต่างกันในด้านความสามารถ ความสนใจ และบุคลิกภาพ
2. ความแตกต่างดังกล่าวทำให้บุคคลแต่ละคนมีความเหมาะสมกับอาชีพต่าง ๆ กันไป
3. อาชีพแต่ละอย่าง แม้จะต้องการคนที่มีคุณสมบัติเฉพาะอย่างแต่ก็ไม่ได้หมายความว่าบุคคลอื่น ๆ ที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงจะทำได้

4. ความพึงพอใจในอาชีพ ความสามารถ สถานการณ์ที่บุคคลดำรงชีวิต และทำงานอยู่ ตลอดจนความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตนเองนั้นเปลี่ยนแปลงไปตามเวลา และประสบการณ์ ดังนั้นการเลือกอาชีพของบุคคลก็อาจมีการเปลี่ยนแปลงไปตามเวลาและประสบการณ์ ดังนั้นการเลือกอาชีพของบุคคลก็อาจมีการเปลี่ยนแปลงได้เช่นกัน

5. จากกระบวนการดังกล่าวข้างต้นทำให้พิจารณาได้ในแต่ละช่วงชีวิต ได้แก่ ช่วงของการเจริญเติบโต ช่วงของการสำรวจ ช่วงของการวางรากฐาน ช่วงของการสร้างความมั่นคง และช่วงของการเสื่อมถอย ซึ่งในช่วงของการสำรวจอาจแบ่งออกเป็นระยะต่าง ๆ ได้แก่ ระยะเพื่อค้นระยะเปลี่ยนแปลงและระยะแห่งความจริง และในช่วงของการวางรากฐานก็ยังแบ่งออกได้เป็นระยะทดลองและระยะถาวร

6. ธรรมชาติของแบบแผนอาชีพของบุคคลสามารถพิจารณาได้จากองค์ประกอบต่อไปนี้ คือ ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของพ่อแม่ สถิติปัญญา และบุคลิกภาพส่วนตัว รวมทั้งโอกาสต่าง ๆ ที่เขาจะได้รับ

7. การพัฒนาตามช่วงชีวิตดังกล่าว เป็นสิ่งที่ให้การแนะนำได้ส่วนหนึ่งอาศัยการสร้างเสริมความสามารถและความสนใจ อีกส่วนหนึ่งอาศัยการให้ความช่วยเหลือในการทดสอบความจริงและในการพัฒนาความคิดรวบยอดของบุคคล

8. พัฒนาการทางอาชีพแท้จริงก็คือ พัฒนาการทางจิตใจ และร่างกายผสมไปกับกระบวนการแสดงออกของความคิดรวบยอดของบุคคล กล่าวคือ เมื่อบุคคลเติบโตเป็นผู้ใหญ่เขาก็จะมีภาพพจน์เกี่ยวกับตนเอง หรือที่เรียกว่าความคิดรวบยอดและสิ่งนี้เองจะมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการศึกษา การประกอบอาชีพ รวมทั้งความคาดหวังต่อบทบาทที่ต้องการจะเป็น

9. การเข้าสู่อาชีพของบุคคล เป็นกระบวนการประนีประนอมระหว่างบุคคลกับตัวแปรทางสังคม หรือระหว่างความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตนเองกับความเป็นจริง

10. ความพึงพอใจในชีวิตและงาน ขึ้นอยู่กับว่าบุคคลได้มีโอกาสแสดงออกซึ่งความสามารถ ความสนใจ บุคลิกภาพ และค่านิยมของตนได้เพียงใด และสิ่งเหล่านี้ก็ขึ้นอยู่กับว่าพัฒนาการของบุคคลในช่วงของการเจริญเติบโต ช่วงของการสำรวจ และช่วงของการวางรากฐาน

ความเชื่อของซูเปอร์ (Super, 1973:131-168) นั้น บุคคลทุกคนเมื่อผ่านขั้นต่าง ๆ ของชีวิตจะต้องมีภารกิจทางด้านอาชีพที่จะต้องทำ เช่นเดียวกับภารกิจอื่น ๆ ของชีวิต อย่างในช่วงวัยรุ่นก็จะมีภารกิจของการแสวงหาอาชีพที่เหมาะสมกับตน แต่เมื่อเป็นผู้ใหญ่ ภารกิจดังกล่าวเป็นไปเมื่อการสร้าง ความมั่นคงและก้าวหน้าให้กับชีวิตการทำงานให้มากที่สุด เป็นต้น

แนวคิดที่จะนำมาวิเคราะห์ลักษณะของผู้ที่เป็นผู้ประกอบการอาชีพอิสระนั้น เป็นแนวคิดซึ่งได้มาจากนักธุรกิจ และนักวิชาการที่ทำการศึกษาทางธุรกิจที่สำคัญดังนี้

บรรพต (2526:84-85) ได้เสนอความคิดของแมคเคลแลนด์ (McClelland:1961) ว่า ก้าวหน้าของเศรษฐกิจของสังคมจะมากหรือน้อยสืบเนื่องมาจากประชาชนในสังคมนั้นมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงหรือไม่ และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์นี้จะก่อให้เกิดสภาพจิตใจประเภทผู้ประกอบการนั้น โดยสภาพจิตใจแบบผู้ประกอบการอิสระนั้นมีลักษณะสรุปได้ดังนี้

1. มีความกล้าเสี่ยงพอสมควร แต่เป็นความกล้าเสี่ยงชนิดที่มีขั้นเชิงและส่งเสริมให้มีการตัดสินใจได้โดยไม่ลังเล
2. มีความกระตือรือร้นที่จะดำเนินการกิจกรรมใด ๆ ก็ตามให้เป็นผลสำเร็จ
3. มีความรับผิดชอบและเชื่อมั่นในตนเอง
4. ต้องคำนึงถึงผลของการกระทำใด ๆ โดยมีค่าออกมาในรูปของเงินตรา
5. คอยหาโอกาสและช่องทางในการประกอบกิจกรรมใหม่ ๆ อยู่เสมอ
6. มีความสามารถในการจัดวางรูปงาน และวางตัวบุคคลในหน่วยงาน

วีระ (2530:8-9) ได้เสนอความคิดว่าหากต้องการจะประกอบธุรกิจก่อนที่จะเลือกประกอบอาชีพนั้นให้ถามตัวเองก่อนด้วยคำถามต่อไปนี้

ท่านเต็มใจที่จะเสี่ยงต่อการขาดทุนหรือไม่

ท่านต้องการร่ำรวยด้วยความซื่อสัตย์หรือไม่

ท่านมีความกล้าพอที่จะรับความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ หรือไม่

จากคำถาม 3 ข้อนี้ ผู้ตอบรับเท่านั้นที่จะแสดงว่ามีความพร้อมที่จะประกอบอาชีพธุรกิจและประสบผลสำเร็จ เพราะความพร้อมนี้จะเป็ก้าวแรกที่จะเริ่มต้นเป็นนักธุรกิจซึ่งในประเทศสหรัฐอเมริกา และญี่ปุ่นได้ตระหนักและเน้นถึงการพัฒนานักธุรกิจ โดยมีการจัดการหลักสูตรการ

อบรมเพื่อการเป็นนักธุรกิจนั้นและมีหลักการพัฒนา เพื่อให้ตระหนักถึงสิทธิและเสรีภาพ และความเสมอภาคของแต่ละบุคคลโดยเท่าเทียมกัน เพื่อให้ยอมรับฟังความคิดเห็นแปลก ๆ ใหม่ ๆ หรือการดำรงอยู่ในโลกแห่งความคิดอย่างไม่สิ้นสุดโดยการร่วมประสานความคิด เพื่อให้คิดค้นแปลงเทคนิคการบริหารงานให้เหมาะสมกับสภาพของงาน โดยมุ่งศึกษาเทคนิคของบุคคลผู้ประสบความสำเร็จจากงานทุกรูปแบบ เพื่อให้มีความรับผิดชอบร่วมกันในด้านวินิจัยการทำงาน โดยผู้เชี่ยวชาญในงานสาขาวิชาต่าง ๆ โดยเฉพาะเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการ เพื่อให้รู้จักพัฒนาทักษะในด้านความคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการนำความรู้มาใช้ในการแก้ปัญหาทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม เพื่อให้มีความภาคภูมิใจในชาติของตน เพื่อให้ตระหนักถึงการค้นคว้าทางวิทยาศาสตร์ในชาติของตน และความเจริญก้าวหน้าของโลก เพื่อเป็นประโยชน์แก่ความเป็นอยู่ของมนุษย์เพื่อให้ตระหนักถึงเสถียรภาพและแสวงหาโอกาสทางด้านเศรษฐกิจเพื่อตนเองและบุคคลอื่นเพื่อให้รู้จักทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์จนเป็นนิสัย และรู้จักพัฒนาทางด้านบุคลิกภาพของตน จากกลวิธีเหล่านี้จุดประสงค์เพื่อให้ผู้ประกอบการธุรกิจมีเสรีภาพในการใช้ปัญญาความคิดมีประสิทธิภาพในการแก้ปัญหาด้วยวิธีการค้นคว้าหาข้อเท็จจริงอย่างมีเหตุผลและสมเหตุผล นอกจากนี้ผู้ประกอบการต้องสร้างศักยภาพแห่งตนขึ้น ได้แก่ ต้องมีคุณสมบัติแห่งการเคารพตนเอง หมายถึงมีความจริงใจต่องานอาชีพ มีความเต็มใจที่จะทำงานหนัก มีความซื่อสัตย์และตรงต่อเวลา อีกทั้งนี้ต้องมีคุณสมบัติแห่งความเชื่อมั่นตนเองเชื่อในความสามารถของตนเอง คิดว่าตนเองก็มีความสามารถเช่นบุคคลอื่น แสดงว่างานธุรกิจจะก้าวหน้าได้ต้องมีความทะเยอทะยานของผู้ประกอบการนั่นเอง นอกจากนี้ผู้ประกอบการต้องเป็นนักธุรกิจระดับมันสมอง จึงจำเป็นต้องสร้างบุคลิกภาพส่วนตัวต่อไปนี้คือ ต้องกล้าตัดสินใจที่จะเสี่ยงการลงทุน แต่การตัดสินใจต้องมีข้อมูลที่สมบูรณ์และได้พิจารณาแล้วอย่างรอบคอบ ต้องหมั่นแสวงหาความรู้เพิ่มเติมทั้งสภาพสังคมและเทคโนโลยีใหม่ ๆ ต้องเป็นผู้รู้จักคบเพื่อนเป็นหูเป็นตาในธุรกิจ ต้องใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ต้องเป็นผู้ขยันหมั่นเพียร และรู้จักดูแลสุขภาพของตัวเองด้วยและสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งต้องเป็นผู้อดทนต่อคำวิพากษ์วิจารณ์และนำข้อมูลนั้นมาคิดใคร่ครวญ เพื่อแก้ไขต่อไปอย่างมีเหตุผล

วชิร (2533:131) ได้กล่าวถึง แรงจูงใจของบุคคลทำให้กระทำสิ่งนั้นนั่นคือ ทักษะคิดต่อสิ่งใดของบุคคลเป็นสิ่งจูงใจประการหนึ่งที่จะทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมต่อสิ่งนั้นออกมาในทิศทางที่ดีหรือไม่ดีเช่นเดียวกับการเลือกประกอบอาชีพต่าง ๆ ของบุคคลหนึ่งทักษะคิดต่องานอาชีพนั่นจะเป็นรากแก้วในการเลือกอาชีพนั่น แม้งานอาชีพนั่นทำให้มองข้ามความสำคัญไปและที่สำคัญคือมีทักษะคิดที่ไม่ถูกต้องต่องานนั้น (ประชุมสุข,2527:21)

ดังนั้นการเลือกอาชีพดังกล่าวมานี้จึงมีผลต่อการเลือกอาชีพใดอาชีพหนึ่งและจะนำไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ให้บรรลุวัตถุประสงค์และสามารถประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพในที่สุด

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้ประกอบอาชีพอิสระที่ประสบความสำเร็จ

เซฟีโร (Shapero,1982:72-87) ให้คุณลักษณะ 5 ประการ ของการประกอบอาชีพอิสระไว้ดังนี้

1. การริเริ่ม : รายบุคคลหนึ่งคนหรือมากกว่าเปิดกิจการใหม่
2. การรวบรวมทรัพยากร : ผู้ก่อตั้งรวบรวมทรัพยากร และพัฒนาธุรกิจให้บรรลุวัตถุประสงค์

3. การจัดการ : ผู้ก่อตั้งจัดการเอง

4. ความเป็นอิสระ : ผู้ก่อตั้งทรัพยากรได้อย่างอิสระ

5. การเสี่ยง : ความสำเร็จหรือไม่สำเร็จขึ้นอยู่กับผู้ก่อตั้งเองโดยตรง

บุคคลที่จะประกอบอาชีพอิสระหรือผู้ประกอบการนั้น นอกจากจะต้องมีเงินทุนมีความรู้ มีประสบการณ์แล้ว ยังต้องพิจารณาลักษณะเฉพาะตัวว่าเหมาะสมที่จะเป็นผู้ประกอบการได้หรือไม่ ซึ่งในการที่จะพัฒนาส่งเสริมให้บุคคลได้เป็นผู้ประกอบการนั้นจำเป็นต้องให้ความสำคัญต่อการเสริมสร้างคุณลักษณะเหล่านี้ด้วย

จากผลการประชุมของคณะกรรมการ โครงการศูนย์ศึกษาทดลองการประกอบอาชีพอิสระของบัณฑิต โดยทบวงมหาวิทยาลัยเมื่อวันที่ 31 พฤษภาคม 2534 เรื่องนานาชาติสนจากบัณฑิตผู้ประกอบอาชีพอิสระดังนี้

1. ผู้ประกอบอาชีพอิสระ จำเป็นต้องมีคุณสมบัติพิเศษในตัวเอง คุณสมบัติเหล่านี้ประกอบด้วยความกล้าได้กล้าเสีย กล้าเผชิญปัญหา และความผิหวาง ชอบแสวงหาความรู้ และเทคโนโลยีใหม่ ๆ ซื่อสัตย์และจริงใจต่ออาชีพต้องพัฒนาตนเองและวางแผนทุกขั้นตอน

2. ผู้ประกอบอาชีพอิสระ มักจะมีแรงผลักดันที่แตกต่างกัน เช่น ความต้องการจะเป็นเจ้าแก่ที่ร่ำรวย ได้รับการปลูกฝังจากครอบครัว หรือรับธุรกิจตกทอดจากครอบครัว มุ่งช่วยเหลือครอบครัวที่ยากจน

3. อาชีพอิสระมีแนวโน้มที่ดีในอนาคต ทั้งนี้เนื่องจากการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่มุ่งความรับผิดชอบไปทั่วภาคเอกชน โดยตลาดแรงงานในภาครัฐได้ถูกจำกัดตัวลง

4. ความล้มเหลวในการประกอบอาชีพอิสระของบัณฑิต อาจมีสาเหตุมาจากปัจจัยต่าง ๆ หลายประการที่สำคัญ ได้แก่ บัณฑิตขาดความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการบริหารองค์การการบริหารการเงิน การบริหารบุคคล รวมทั้งการสร้างมนุษยสัมพันธ์เชิงธุรกิจ บัณฑิตบางส่วนยังมีทัศนคติ

ด้านการประกอบอาชีพอิสระอย่างเพื่อฝัน ขาดข้อมูล และประสบการณ์ บัณฑิตยังมีลักษณะการทำงานแบบเท่าไม่ติดกัน รักศักดิ์ศรีมากเกินไป

จากผลการวิจัยของแมคแคลเลนด (McClelland, 1961:20) ได้ศึกษา และค้นพบว่า บุคลิกภาพที่น่าสนใจของผู้ประกอบการมีดังนี้

1. ความต้องการความสำเร็จ ผู้ประกอบการจะมีความต้องการในลักษณะนี้อยู่สูงเป็นความต้องการที่เหมือนกับมีแรงผลักดันให้มุ่งไปสู่การบรรลุเป้าหมายด้วยตนเองเป้าหมายดังกล่าวจะต้องท้าทายความสามารถพอสมควร หากไม่แล้วก็จะไม่มีผลในทางผลักดัน ถ้างานนั้นง่ายจนเกินไป

2. ปรารถนาความรับผิดชอบ ผู้ประกอบการส่วนใหญ่รักความรับผิดชอบที่จะทำให้ตนเองแสดงออกได้ ซึ่งความสามารถในคนพวกนี้มักชอบทำงานด้วยวิถีทางของตนเองแต่จะรับผิดชอบต่ออย่างมากกับผล หรือเป้าหมายของงาน และผู้ประกอบการจะทำงานได้ดีไม่ว่าจะทำงานเป็นกลุ่มหรือลำพังก็ตาม

3. เสี่ยงพอประมาณ ผู้ประกอบการไม่ใช่คนพินัน เวลาทำงานจึงมักจะต้องตั้งเป้าหมายซึ่งเป้าหมายนั้นต้องการผลในระดับสูง และเป็นผลงานที่ต้องอาศัยความพยายามแต่เขาก็เชื่อมั่นว่าจะสามารถทำได้

4. การรับรู้ถึงความเป็นไปได้ของความสำเร็จ ความเชื่อมั่นในความสามารถของตนที่ประสบความสำเร็จ เป็นคุณลักษณะอันสำคัญในบุคลิกของผู้ประกอบการ พวกเขาจะศึกษาข้อเท็จจริง ซึ่งรวบรวมมาและตัดสินใจบนพื้นฐานของข้อเท็จจริงเหล่านั้น หากข้อเท็จจริงยังหาได้ไม่พอ ผู้ประกอบการก็ยังไม่มั่นใจเต็มที่และค้นหาต่อไป

5. ถูกกระตุ้นจากผลงาน ผู้ประกอบการทั้งหลายใคร่รู้ในผลงานของตนเอง ไม่ว่าผลงานนั้นจะดีเลวแค่ไหน ผู้ประกอบการจะถูกกระตุ้นให้สร้างผลงานให้ดียิ่งขึ้นเรื่อย ๆ จากการเรียนรู้ผลงานที่ผ่านมา

6. มีไฟตลอดเวลา โดยเฉลี่ยผู้ประกอบการจะเป็นคนที่มีไฟในระดับสูงกว่าคนทั่ว ๆ ไป พวกเขาจะกระตือรือร้น คล่องแคล่ว และทุ่มเทเวลาส่วนใหญ่ให้กับการทำงานด้วยวิธีใหม่ ๆ ผู้ประกอบการทั้งหลายจะเห็นคุณค่าของเวลา และนี่เองจะเป็นสิ่งกระตุ้นให้ทำงานด้วยความมีไฟอยู่ตลอดเวลา

7. มองไกล ผู้ประกอบการมักจะมองไกล วางแผน และคิดถึงอนาคตอย่างมีความกว้างตลอดเวลา พวกเขาจะค้นคว้าและคาดหมายเหตุการณ์อนาคตเสมอ

8. มีทักษะในการจัดการ ผู้ประกอบการส่วนใหญ่จะแสดงความสามารถพิเศษทางด้านทักษะ การจัดการทั้งคนและงาน เพื่อความสำเร็จในเป้าหมาย พวกเขาส่วนใหญ่จะจริงจังกับการ

คัดเลือกคน สำหรับงานใดงานหนึ่งโดยเฉพาะ อาจจะไม่เลือกผู้เชี่ยวชาญแทนที่จะเลือกเพื่อนสนิท เพียงเพื่อให้งานดำเนินไปอย่างคมีประสิทธิภาพ

9. ทักษะเกี่ยวกับเงิน สำหรับผู้ประกอบการเงินสำคัญที่ส่องรองจาก “ความสำเร็จ” ในสายตาของผู้ประกอบการ เงินมีค่าแต่ไม่ใช่ที่ตัวเงินเองแต่อยู่ที่ค่าเงินเป็นสัญลักษณ์ของความสำเร็จ เป็นหลักฐานแสดงความสามารถของผู้ประกอบการมากกว่า

คณีย์ (2531:2-4) ได้กล่าวถึงลักษณะของผู้ประกอบการหรือเจ้าของกิจการที่ดีจะต้องมีลักษณะ 9 ข้อ ดังนี้คือ

1. ต้องเป็นผู้ที่กระหายในความสำเร็จมากกว่าคนปกติทั่วไป ไม่ใช่กระหายเงินแต่ปรารถนาที่จะได้รับความสำเร็จในงานที่ทำถึงแม้ว่าจะได้เงินเพียงเล็กน้อยก็ตาม

2. ต้องเป็นคนที่มีเซาว์ ซึ่งไม่ใช่เรื่องระดับไอคิวสูงในทางวิชาการแต่เป็นเซาว์ธรรมชาติที่ใช้ในการทำธุรกิจ

3. ต้องมีความมานะสูงมีพลังในการฝ่าฟันอุปสรรคไม่ว่าจะต้องใช้ระยะเวลาอันยาวนานแค่ไหน

4. กล้าได้ กล้าเสีย พร้อมทั้งจะเสี่ยงกับความล้มเหลวหรือความผิดพลาด ซึ่งอาจจะเกิดขึ้นนอกเหนือจากการควบคุมตนเอง

5. มีไหวพริบในการใช้คนคือ ต้องต้องมีไหวพริบในการผลักดันให้คนอื่นทำงานให้ได้ผลตามต้องการซึ่งรวมถึงมีอิทธิพลทางความคิดที่สามารถจูงใจลูกน้องให้คล้อยตามความคิดของตน

6. มีลักษณะของนักขายอยู่ในตัว คือ มีความสามารถในการโน้มน้าวคนอื่นให้ยอมรับในเรื่องของความคิด และสิ่งต่าง ๆ ที่เราเสนอไป

7. ยึดได้เมื่อภัยมา มีอารมณ์ขัน ถึงแม้จะประสบความผิดหวังหรือผิดพลาดก็ตาม

8. มองเหตุการณ์ต่าง ๆ ในแง่ดีเป็นส่วนใหญ่ มองเห็นโอกาสที่จะแก้ไขได้เสมอ

9. เป็นคนที่มีความคิดสร้างสรรค์อยู่ตลอดเวลา รู้ถึงปัญหาต่าง ๆ อย่างลึกซึ้งและมองเห็นโอกาสที่จะหยิบฉวยสร้างสรรค์ได้เสมอ

จากผลการประชุมที่ East-West Center (1977) โดยนักวิชาการ นักการศึกษา และนักธุรกิจ ได้สรุปคุณลักษณะของผู้ประกอบอาชีพอิสระไว้ 19 ประการดังนี้

กลุ่มเชื่อมั่นในตนเอง

- เชื้อมั่น, เป็นอิสระ/ความเป็นปัจเจกบุคคล
- มองโลกในแง่ดี
- เป็นผู้นำ/dynamism

กลุ่มต้นแบบ (Originality)

- สร้างสรรค์/นวัตกรรม

- เจ้าความคิด (Resourcefulness)
- ริเริ่ม
- สามารถรอบตัว/รู้กว้าง

กลุ่มมองคนเป็นหลัก

- เข้ากับคน ได้ดี
- ยืดหยุ่น
- ขอมรับข้อเสนอแนะและคำวิจารณ์

กลุ่มมองงานเป็นหลัก

- บรรลุหน้าที่จะประสบความสำเร็จ
- เห็นกำไร
- เพียรพยายาม
- อุตสาหะ อดทน
- ทำงานหนัก/มีแรงผลักดัน/มีพลังงาน

กลุ่มมองอนาคตเป็นหลัก

- มองการณ์ไกล
- สายตาไกล (Perceptiveness)

กลุ่มการเสี่ยง

- ชอบความสามารถในการเสี่ยง
- ชอบท้าทาย

ยุพิน (2531 : 37) ได้กล่าวถึงคุณสมบัติเฉพาะตัวของผู้ประกอบการอาชีพอิสระที่จะประสบความสำเร็จ จำเป็นต้องมีคุณลักษณะดังนี้

1. ต้องเป็นคนที่สามารถทนทำงานหนัก ได้เกินกว่าบุคคลปกติ
2. เป็นผู้มีความกระตือรือร้นอยู่เสมอ
3. มีความเชื่อมั่นในตัวเอง และมีความมุ่งมั่นที่จะทำอะไรให้ได้
4. ในการประกอบกิจการใด ๆ มักจะตั้งเป้าหมายสูง (แต่สามารถปฏิบัติได้) ไว้เสมอ
5. ไม่เบื่อง่าย ไม่ชอบทิ้งอะไรกลางคันเมื่อพบอุปสรรค
6. เห็นคุณค่าของเงิน
7. มีพลังในการแก้ปัญหาอย่างไม่เสื่อมคลาย
8. ไม่เสี่ยงแบบหลับตาเสี่ยง แต่เป็นนักแก๊งอนาคตที่มีความสามารถและมีหลักการ
9. รู้จักใช้ความคิดแต่หันหลังเป็นบทเรียน

10. รู้จักใช้คำวิจารณ์ของคนอื่นให้เป็นประโยชน์
11. มีความคิดริเริ่มและกล้ารับผิดชอบต่อการริเริ่มต่าง ๆ เหล่านั้น
12. รู้จักใช้ทรัพยากรอย่างจำกัด (รวมทั้งเวลา) ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
13. ในการทำงานตั้งเกณฑ์สูงเข้าไว้ (แต่ต้องทำได้เสมอ)

คุณลักษณะ 21 ประการ ของผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จของศูนย์พัฒนาอุตสาหกรรม (2531 : 22-28) ประกอบไปด้วยคุณสมบัตินี้

1. ความกล้าเสี่ยง ผู้ประกอบการมักจะชอบทำงานที่ท้าทายความรู้ความสามารถของเขา เขาจะไม่มีความรู้สึกกับงานที่ง่าย แต่เขาจะชอบงานที่มีความเสี่ยงระดับปานกลางที่มีโอกาสจะประสบความสำเร็จหรือความล้มเหลว ซึ่งความเสี่ยงระดับนี้เขาได้ประเมินแล้วว่าไม่เกินความสามารถของเขาที่จะทำให้บรรลุผลสำเร็จได้

2. ต้องการมุ่งความสำเร็จ ต้องเป็นผู้ที่มุ่งมั่นที่จะใช้สติปัญญา พลังความสามารถที่มีอยู่ทั้งหมดทุ่มเทการทำงานทุกอย่างให้บรรลุผลสำเร็จ ตามที่เขามองเห็นช่องทางที่จะทำให้สำเร็จได้ จุดมุ่งหมายของเขาไม่ได้ทำเพื่อผลกำไรหรือเงิน แต่เขาทำเพื่อขยายความเจริญเติบโตของกิจการ ส่วนกำไรเป็นเพียงเครื่องสะท้อนว่าเขาทำได้ดีเพียงใด

3. ความรู้สึกผูกพันต่อเป้าหมาย เมื่อผู้ประกอบการได้ตั้งเป้าหมายแล้ว เขาจะมองหาเส้นทางวิเคราะห์ปัญหา และอุปสรรคที่อาจขัดขวางการดำเนินงาน และเตรียมตัวป้องกันที่จะเอาชนะอุปสรรคนั้น และความมุ่งมั่นต่อเป้าหมายของความสำเร็จ

4. ความรู้สึกโน้มน้าวใจผู้อื่น ความสามารถในการโน้มน้าวใจผู้อื่นเป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยให้ผู้ประกอบการประสบความสำเร็จ ผู้ประกอบการที่คืนอกจากจะใช้ความสามารถของตนเองในการทำงานแล้ว จะต้องมีความสามารถที่จะชักจูง เพื่อโน้มน้าวใจผู้อื่นให้ได้รับความช่วยเหลือร่วมมือด้วย

5. ยืนหยัดต่อสู้ และทำงานหนัก เขาจะพยายามทำงานให้บรรลุเป้าหมายอย่างเต็มความสามารถจะผูกพันกับงานอย่างเต็มที่ ยึดหยุ่นและทำงานหนัก แม้ว่าจะเผชิญกับโชคร้ายอย่างไรก็ไม่ยอมแพ้ เขาทนดูงานที่ทำไม่สำเร็จไม่ได้ เขาพร้อมที่จะเผชิญกับงาน และแบ้งกล้าขึ้นภายใต้สถานการณ์ที่มีความกดดัน

6. มีความกระตือรือร้น และไม่ย่อมนิ่ง เป็นผู้ที่เต็มไปด้วยพลังงาน ทำงานอย่างมีชีวิตชีวา ด้วยพลังของเขาที่ถูกกักขังไว้ ทำงานมากกว่า 8 ชั่วโมงต่อวัน จะไม่ย่อมนิ่งโดยไม่ได้ทำอะไรหรือสักแต่ทำให้หมดไปวัน ๆ และรู้สึกเบื่อหน่ายกับงานที่ทำซ้ำซากจนเป็นงานประจำ

7. เรียนรู้จากประสบการณ์หรือผลสะท้อนในอดีต คือการนำเอาความรู้ประสบการณ์ และผลสะท้อนที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานในอดีต นำมาประยุกต์ใช้กับการทำงานในอนาคตใช้ บทเรียนที่เกิดขึ้น นำไปปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการทำงานให้มุ่งไปสู่การทำงานที่ดีกว่าเดิม

8. มีความรับผิดชอบ เป็นผู้รับผิดชอบต่องานที่ทำอย่างเต็มที่ เขาจะเป็นผู้นำ และกระทำ สิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เป็นผู้ริเริ่มด้วยความคิดลงมือกระทำหรือมอบหมายให้ผู้อื่นทำแต่อยู่ในความ ดูแลของเขา เขาจะรับผิดชอบอย่างเต็มที่ในผลงานที่เกิดขึ้นจากการตัดสินใจของเขา ไม่ว่าจะมันจะดี หรือไม่

9. มีความเชื่อมั่นในตนเองเป็นผู้ที่มีความสามารถของตนเอง ชอบอิสระ และพึ่งตนเอง มีความมั่นใจตั้งใจเด็ดเดี่ยว เขามีความมั่นใจ ตั้งใจเด็ดเดี่ยว เขามีความเชื่อมั่นว่าไม่ว่าสถานการณ์ ใดๆ เขาต้องพึ่งตนเองได้ ปัจจัยอื่น ๆ เป็นเพียงปัจจัยเสริมเท่านั้น การทำงานหนัก ความ ทะเยอทะยาน และการแข่งขันจะเป็นสิ่งที่สนับสนุนตนเองได้ดีที่สุด

10. การแสวงหาความรู้เพิ่มเติม นอกจากจะมีความชำนาญและเชี่ยวชาญในผลิตภัณฑ์ที่เขา ทำการผลิตอยู่แล้ว ผู้ประกอบการที่ดีจะต้องช่วยหาความรู้เพิ่มเติมอยู่ตลอดเวลาไม่ว่าจะเป็น ความรู้ทั่วไปทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม กฎหมาย และอื่น ๆ มาประกอบด้วย เพื่อช่วยให้เขา สามารถวิเคราะห์สถานการณ์ ได้ถูกต้อง

11. ความสามารถในการบริหาร ผู้ประกอบการต้องมีลักษณะเป็นผู้นำ ใช้เวลาในการ ทำงานร่วมกับคนหลายระดับแตกต่างกันออกไปตามภาวะการเติบโตของกิจการ ในระยะแรกของการ ดำเนินกิจการ ผู้ประกอบการกระทำการควบคุมดูแลการทำงานอย่างใกล้ชิดเมื่อธุรกิจเติบโตขึ้น จะเปลี่ยนแบบการบริหาร โดยแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ ให้ลูกน้องเพื่อตนจะได้มีเวลามากขึ้นใน ด้านความคิดสร้างสรรค์

12. มีความคิดสร้างสรรค์ ผู้ประกอบการธุรกิจที่ประสบความสำเร็จ จะต้องเป็นผู้ที่มีความ คิดสร้างสรรค์ ไม่พอใจในสิ่งที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ไม่ชอบทำแบบดั้งเดิม จะนำเอา ประสบการณ์ที่ผ่านมาประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์ หาวิธีการใหม่ ๆ ที่ดีกว่าเดิมในการ ดำเนินงาน

13. ความสามารถในการปรับสภาพแวดล้อม จะต้องเป็นผู้ที่เชื่อในความสามารถของคนที่ จะเป็นผู้ปรับสภาพแวดล้อมให้เป็นไปตามต้องการ มากกว่าที่จะปล่อยให้ทุกอย่างเป็นไปตามการ เปลี่ยนแปลงตามธรรมชาติที่ควบคุมไม่ได้ สิ่งสำคัญนั้นอยู่ที่การกระทำของตนเองเป็นหลัก ตนเอง เป็นผู้ใช้ความรู้ความสามารถในการผลักดันให้บรรลุเป้าหมาย

14. มองเหตุการณ์ปัจจุบันเป็นหลัก เป็นผู้ที่ไม่ฝังใจในอดีตหรือเพ้อฝันถึงอนาคตมาก เกินไป แต่จะมีชีวิตอยู่กับการทำงานในปัจจุบันให้ดีที่สุด พยายามแก้ปัญหาทุกอย่างที่เกิดขึ้นจะนึก

ถึงอนาคต ก็เฉพาะจุดมุ่งหมายที่ต้องการ และมีแผนการทำงานไว้อย่างรอบคอบ ความภูมิใจในความสำเร็จที่ผ่านมาเป็นเพียงส่วนหนึ่งที่ช่วยให้เกิดความมั่นใจในการทำงาน

15. ตั้งความหวังไว้กับผู้ร่วมงานตามความเหมาะสม ส่วนใหญ่ผู้ประกอบการมักเป็นผู้ที่สร้างเนื้อสร้างตัวด้วยน้ำพักน้ำแรงของตนเอง ตั้งความมุ่งหวังแห่งความสำเร็จในการทำงานไว้สูง จึงมักพยายามผลักดันให้ผู้รอบข้างก้าวไปสู่ความสำเร็จเช่นตน หวังให้ลูกน้องทำงานหนักและเต็มที่เช่นตนบ้าง ซึ่งลูกน้องทุกคนจะไม่เป็นดังเช่นที่หวัง ดังนั้นการควบคุมดูแลให้คำปรึกษาแนะนำโดยตรงอย่างใกล้ชิดกับลูกน้องจะแตกต่างกันไปตามระดับความมั่นใจที่มีต่อแต่ละคน

16. กล้าตัดสินใจและมีความมุมานะพยายาม เมื่อได้ศึกษาข้อมูลอย่างท่องแท้แล้ว จะต้องมีความหนักแน่นไม่หวั่นไหว มีความเชื่อมั่นในตนเอง ในงานที่จะกระทำลงไป

17. รวมทั้งจะต้องมีจิตใจของนักสู้อยู่ในสายเลือด สู้ให้เต็มที่แม้จะเป็นงานหนักก็ยอมทุ่มเทจนเต็มปัญญาความสามารถ

18. ทำอะไรเกินตัว คือความล้มเหลวตั้งแต่ต้น การก้าวไปสู่ความสำเร็จในการเป็นผู้ประกอบการ จะต้องเป็นผู้ที่รู้จักประมาณตน อย่าทำอะไรเกินตัว เกินความเป็นจริงที่สามารถจะทำได้ เช่น เมื่อพิจารณาถึงการลงทุนเชิงธุรกิจ ก็ต้องรู้ว่าธุรกิจนั้นมีความเป็นไปได้ในการลงทุนมากน้อยเพียงใด มีความรู้ความสามารถทางด้านเทคนิคแค่ไหน เป็นต้น

19. การร่วมมือและการแข่งขันในการประกอบธุรกิจประเภทเดียวกัน มักมีจุดมุ่งหมายเพื่อกำไรอย่างเดียว แต่ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องแข่งขันกันให้ล้มไปข้างหนึ่ง แนวคิดของผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จ ส่วนใหญ่จะไม่พยายามดำเนินธุรกิจในรูปแบบที่ทำให้เกิดคู่แข่ง ผู้ชนะ แต่พยายามดำเนินธุรกิจที่ทำให้เกิดผู้ชนะอย่างเดียว การร่วมมือในการสร้างสรรค์สิ่งพาอาศัย เพื่อให้ธุรกิจอยู่รอดด้วยกันทั้งกลุ่ม

20. มีความซื่อสัตย์ ความซื่อสัตย์เป็นคุณธรรมประการหนึ่งที่ทำให้ผู้ประกอบการประสบความสำเร็จ ต้องมีความซื่อสัตย์ต่อลูกค้าในด้านคุณภาพของสินค้า สร้างความเชื่อถือในตัวเอง ในด้านการกู้ยืมเงิน การเป็นลูกหนี้ที่ดีของธนาคาร เป็นต้น

21. ประหยัดเพื่ออนาคต ต้องรู้จักการประหยัดเก็บออมไว้เพื่อขยายกิจการในอนาคต การดำเนินธุรกิจ จะต้องใช้ระยะเวลาอันยาวนานกว่าจะบรรลุเป้าหมายได้ ผู้ประกอบการจะต้องรู้จักยับยั้งชั่งใจที่จะหาความสุขความสบายใส่ตนไว้ก่อน ควรจะได้คอดอมไว้ลงทุน ขยายกิจการในอนาคต

22. มีความรับผิดชอบต่อสังคม ผู้ประกอบการต้องพึงพาอาศัยสังคมในรูปของผู้บริโภค สินค้าและบริการของผู้ประกอบการ ดังนั้นหากสังคมดำรงอยู่ด้วยดี ผู้ประกอบการก็ดำรงอยู่ด้วยดี เช่นกันด้วยเหตุนี้ เมื่อมีรายได้ผู้ประกอบการก็ควรจะช่วยเหลือสังคมบ้างจึงจะเป็นผู้ประกอบการที่

ตีพร้อมทั้ง 22 ประการดังกล่าว เป็นผลการวิจัยที่นักวิจัยพยายามศึกษา เพื่อหาแนวทางแห่งความสำเร็จด้วยกันทั้งสิ้น

เซฟฟีโร (Shapero อ้างถึงในคู่มือผู้ประกอบการ, 2529 : 45) ได้รายงานผลการศึกษาว่าคนจำนวนมากเริ่มธุรกิจใหม่นั้น ส่วนใหญ่เป็นเพราะแรงปรารถนาที่มีความต้องการประสบความสำเร็จในอาชีพด้วยลำแข้งของตนเอง หรือเป็นเพราะแรงปรารถนาของความขมขื่นที่พบมาในชีวิตจึงทำให้บุคคลเหล่านี้เฝ้าตั้งธุรกิจของตัวเอง แสดงว่าลักษณะของผู้ประกอบการที่สำคัญประการหนึ่งคือ ความต้องการความสำเร็จหรือแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์นั่นเอง

ชูมปีเตอร์ (Scheumpeter, 1975 : 47) นักเศรษฐศาสตร์มีชื่อเสียง เชื้อชาติออสเตรียผู้มีผลงานมากมายที่แสดงให้เห็นว่าปัจจัยที่สำคัญที่สุดในกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศก็คือตัวผู้ประกอบการนั่นเอง ท่านผู้นี้ได้ให้รายละเอียดเกี่ยวกับ “ผู้ประกอบการ” เป็นบุคคลที่ทำการคิดค้นสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ โดยมีสาระสำคัญ 5 ประการ กล่าวคือ ประการแรก ได้แก่ การเสนอสินค้าชนิดใหม่ ๆ หรือสินค้าที่มีคุณภาพแตกต่างกันออกไปยังไม่มีในท้องตลาดขณะนั้น ประการที่สอง ได้แก่ การนำเอากรรมวิธีการผลิตใหม่ ๆ ที่ยังมิได้มีการใช้ในการผลิตสินค้า ใด ๆ มาก่อนมาใช้ดำเนินการผลิตสินค้าของตน ประการที่สาม ได้แก่ การเปิดตลาดแห่งใหม่เพื่อการขายสินค้าและบริการ ประการที่สี่ ได้แก่ การค้นพบวัตถุดิบใหม่ ๆ และนำมาใช้ในการผลิตสินค้า ประการสุดท้าย ได้แก่ การดำเนินการจัดตั้งองค์การอุตสาหกรรมขึ้นใหม่อันเป็นกิจการที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาในระบบเศรษฐกิจของประเทศ ฉะนั้น ลักษณะของผู้ประกอบการ อีกประการหนึ่งคือ ด้านการคิดค้นประดิษฐ์ จึงจะสามารถแข่งขันรายอื่น ๆ ได้

ฮาร์ริส (Harris, 1968 : 331-355) ได้ศึกษาลักษณะทางด้านสังคม และด้านจิตใจของผู้ประกอบการชาวไนจีเรีย และพบว่าผู้ประกอบการจะต้องมีประสบการณ์ทางอาชีพ มีความสามารถทางด้านผู้นำ ความสามารถในการรับรู้โอกาสทางธุรกิจ ความมีเหตุผลทางเศรษฐศาสตร์และด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ จึงเป็นคุณลักษณะที่ผู้ประกอบการควรจะมีเป็นอย่างยิ่ง

บอร์แลนด์ (Borland, 1975 : 771-A) ได้ทำการตรวจสอบลักษณะของนักศึกษาที่มีความต้องการเป็นผู้ประกอบการในอนาคต พบว่า นักศึกษาที่มีความต้องการที่จะก่อตั้งบริษัทของตนเองจะมีคุณลักษณะสองประการคือ มีแรงจูงใจสูง และมีความเชื่อในการควบคุมภายในมากกว่าการถูกควบคุมโดยอิทธิพลอื่น ๆ

จากวรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวกับลักษณะของผู้ประกอบการ เมื่อนำมาสรุปเป็นตารางแล้วจะได้คุณลักษณะของผู้ประกอบการในด้านต่าง ๆ ดังรายละเอียดในตารางดังนี้

คุณลักษณะทั้ง 7 ด้านของผู้ประกอบการที่มีแนวคิดของแมคเคลเลนด (McClelland) เป็นหลักสำคัญ โดยผลมาจากการศึกษาของนักวิชาการคนอื่น ๆ มีความเห็นสอดคล้องในแต่ละด้าน

ดังนี้ ด้านความกล้าเสี่ยงอย่างสมเหตุสมผล ได้แก่ มิล (Nmille) ชุมปีเตอร์ (Schupeter) และ เมลลอน (Mellon) ด้านลักษณะคิดค้นประดิษฐ์ ได้แก่ ชุมปีเตอร์ (Schupeter) และ เมลลอน (Mellon) ด้านความสามารถในการรับรู้โอกาสทางธุรกิจ ได้แก่ ฮาร์ริส (Harris) ด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ได้แก่ ชุมปีเตอร์ (Schupeter) ฮาร์ริส (Harris) ฮอร์นาเคย์ และอบบาวด์ (Hornaday and About) และ บอร์แลนค์ (Borland) ด้านความเชื่อในอิทธิพลจากการควบคุมภายใน ได้แก่ ชุมปีเตอร์ (Schupeter) และ บอร์แลนค์ (Bolland) ด้านความมีเหตุผลทางเศรษฐศาสตร์ ได้แก่ ชุมปีเตอร์ (Schupeter) และ ด้านความเป็นผู้นำ ได้แก่ ชุมปีเตอร์ (Schupeter) และฮอร์นาเคย์ และอบบาวด์ (Hornaday and About)

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพกับการประกอบอาชีพอิสระ

1.1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพ

1.1.1 ความหมายของบุคลิกภาพ

คำว่าบุคลิกภาพมีผู้ให้ความหมายไว้มากมายดังนี้

แอลพอร์ต (Allport. 1967 : 2-3) ให้ความหมายของบุคลิกภาพไว้ว่า บุคลิกภาพ เป็นสิ่งที่ช่วยทำนายไว้ว่า บุคคลจะทำอะไรในสถานการณ์ที่กำหนดให้ และบุคลิกภาพเป็นเรื่องของ พฤติกรรมทั้งหมดของบุคคล ทั้งพฤติกรรมที่เปิดเผยและซ่อนเร้นอยู่

ศรีเรือน แก้วกังวาล (2531: 5) ได้สรุปความหมายของบุคลิกภาพว่าเป็นลักษณะ เฉพาะตัวบุคคลในด้านต่าง ๆ ทั้งส่วนภายนอกและภายใน คือ

1. ส่วนภายนอก คือ ส่วนที่มองเห็นชัดเจน เช่น รูปร่าง หน้าตา กิริยา มารยาทการ แต่งตัว วิธีการพูด การนั่ง การยืน
2. ส่วนภายใน คือ ส่วนที่มองได้ยาก แต่อาจทราบด้วยการอนุมาน เช่น สติปัญญา ความถนัด ลักษณะอารมณ์เฉพาะตัว ความใฝ่ฝันปรารถนา ปรัชญาชีวิต ค่านิยม และความสนใจ

สุรางค์ ไคว์ตระกูล (2533 : 21) กล่าวว่า บุคลิกภาพ หมายถึง คุณลักษณะที่เป็น เอกลักษณะของแต่ละบุคคลแสดงออก โดยพฤติกรรมที่บุคคลนั้นมีต่อสิ่งแวดล้อมที่ตนกำลังเผชิญ อยู่และพฤติกรรมนี้จะคงเส้นคงวาพอสมควร

จากความหมายของบุคลิกภาพดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า บุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะโดยรวมทั้งหมดของบุคคลทั้งด้าน นิสัย รูปร่างหน้าตา อารมณ์ ทักษะ การแสดงออกทั้ง ทางด้านร่างกาย และจิตใจ ทั้งที่เปิดเผยและซ่อนเร้น ซึ่งแสดงให้เห็นถึงลักษณะนิสัยเฉพาะตัว ของบุคคลนั้น ๆ อันเป็นผลมาจากพันธุกรรม ละสิ่งแวดล้อม

1.1.2 ทฤษฎีบุคลิกภาพการเก็บตัว – แสดงตัว และ บุคลิกภาพหวั่นไหว – มั่นคง ในสภาวะอารมณ์

ทฤษฎีบุคลิกภาพ (Personality Theory) ประกอบด้วยทฤษฎีหลายทฤษฎี แต่ละทฤษฎีมีหลักการและเหตุผล ความเชื่อ และแนวคิดที่ต่างกัน ทฤษฎีบุคลิกภาพและทฤษฎีนั้น มีความพยายามที่จะอธิบายและวิเคราะห์บุคลิกภาพของบุคคลอย่างมีแบบแผน รัดกุมและเป็นระบบ สำหรับในการวิจัยครั้งนี้เลือกศึกษาทฤษฎีของไอแซงค์ เนื่องจาก ทฤษฎีนี้กล่าวถึงบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัว และบุคลิกภาพหวั่นไหว-มั่นคงในสภาวะอารมณ์

ความหมายของบุคลิกภาพแบบเก็บตัว – แสดงตัว และ บุคลิกภาพหวั่นไหว – มั่นคงในสภาวะอารมณ์

ไอแซงค์ (Eysenck, 1970 : 59-60) ได้สร้างทฤษฎีบุคลิกภาพ โดยการสังเกตลักษณะนิสัยของกลุ่มประชากรและนำลักษณะที่แตกต่างกันมาหาความสัมพันธ์โดยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบ โดยแบ่งบุคลิกภาพเป็น 2 มิติ และได้ให้ความหมายดังนี้

บุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัว หมายถึง บุคคลที่มีลักษณะเงียบขรึม ชอบคิดพิจารณาตนเองไม่ชอบพบปะพูดคุยกับบุคคลอื่น ยกเว้นใกล้ชิดหรือเพื่อนสนิทชอบอ่านหนังสือมากกว่า ชอบสังคม ชอบวางแผนต่าง ๆ ไว้ล่วงหน้า รับการกระตุ้นจากภายนอกได้น้อย ไม่ชอบความตื่นเต้น ใช้ชีวิตอย่างเคร่งครัดมีระเบียบแบบแผน ควบคุมอารมณ์และความรู้สึกได้ดี โดยปกติไม่มีความประพฤติในทางก้าวร้าว ค่อนข้างมองโลกในแง่ร้าย มีค่านิยมที่ยึดมาตรฐานทางศีลธรรม หรือ กล่าวโดยสรุปลักษณะเก็บตัว คือ บุคคลที่มีการควบคุมตนเอง และมีความรับผิดชอบ

ลักษณะบุคลิกภาพแบบแสดงตัว (Extrovert Personality) หมายถึง บุคคลที่มีความสามารถในการเข้าสังคม ชอบงานสร้างสรรค์รื่นเริง มีเพื่อนมากช่างพูดช่างคุย ไม่ชอบการเรียนรู้หรือทำงานตามลำพัง ชอบความตื่นเต้น รับการกระตุ้นจากภายนอกได้มาก ชอบการเปลี่ยนแปลง ชอบการทำกิจกรรมต่าง ๆ ตลอดเวลา ไม่ชอบอยู่หนึ่ง ชอบความเป็นอิสระ และชอบความสนุกสนาน ตลกขบขัน ค่อนข้างมองโลกในแง่ดี ก้าวร้าวและอารมณ์เสียได้ง่าย หรือกล่าวโดยสรุปลักษณะแสดงตัว คือ บุคคลที่มีความสามารถทางสังคมและมีความกระตุ้นตนเอง

บุคลิกภาพหวั่นไหว-มั่นคงในสภาวะอารมณ์ (Neuroticism – Stability)

ลักษณะหวั่นไหวในสภาวะอารมณ์ (Neurotic – Stability) หมายถึง บุคคลที่มีลักษณะอารมณ์อ่อนไหว คิดมาก จิตใจหดหู่ หงุดหงิดง่าย เจ้าอารมณ์ ชอบทำตามใจตนเอง ตื่นเต้นง่าย อารมณ์เปลี่ยนแปลงง่าย มองโลกในแง่ร้าย ขาดสมาธิ ชอบหวาดระแวง และมีแนวโน้มจะเป็นโรคประสาทได้ง่ายเมื่อมีเรื่องสะเทือนใจ

ลักษณะบุคลิกภาพมั่นคงในสภาวะอารมณ์ (Emotional – Stability Personality) หมายถึง บุคคลที่มีลักษณะอารมณ์หนักแน่น สุขุม เยือกเย็น มีจิตใจรักสงบ ควบคุมอารมณ์และความรู้สึกได้ดี รวมทั้งสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม ซึ่งเป็นลักษณะบุคลิกภาพที่แสดงออกถึงการมีสุขภาพจิตดี

ลักษณะสำคัญของบุคลิกภาพจะเข้าใจได้จาก 2 มิตินี้ ซึ่งจะเป็นอิสระต่อกัน ก่อให้เกิดบุคลิกภาพพื้นฐาน ได้ 4 แบบ

1. บุคลิกภาพแสดงตัว – บุคลิกภาพความมั่นคงในสภาวะอารมณ์ (Extroversion-Stability) มีลักษณะนิสัยเปิดเผย ให้ความร่วมมือ ใจกว้าง มีชีวิตชีวา ชอบนำกลุ่ม
2. บุคลิกภาพแสดงตัว – บุคลิกภาพแบบหวั่นไหวในสภาวะอารมณ์ (Extroversion – Stability) มีลักษณะชอบกิจกรรม ก้าวร้าว ฉุนเฉียว ตื่นเต้นง่าย
3. บุคลิกภาพเก็บตัว – บุคลิกภาพความมั่นคงในสภาวะอารมณ์ (Introversion – Stability) มีลักษณะขอมตาย ควบคุมตนเองได้ดี รักสงบ
4. บุคลิกภาพแบบเก็บตัว – บุคลิกภาพแบบหวั่นไหวในสภาวะอารมณ์ (Introversion – neuroticism)

ซึ่งบุคลิกภาพทั้ง 4 แบบนี้สามารถที่จะสังเกตและวัดได้ โดยการกำหนดสถานการณ์ในรูปของคำถาม เพื่อให้ผู้ตอบรู้สึกหรือกระทำตามข้อคำถามในแบบทดสอบหรือไม่ ซึ่งแบบสำรวจบุคลิกภาพของไอแซกส์มีลักษณะการประเมินบุคลิกภาพด้วยวิธีนี้

เอกสารเกี่ยวกับบุคลิกภาพเก็บตัว – แสดงตัว

นวลละออ สุภาพผล (2527 : 141) ได้ให้ความหมายว่า บุคลิกภาพเก็บตัวเป็นลักษณะที่บุคคลมุ่งเข้าหาตนเองหรือสู่โลกของความรู้สึกส่วนตัว ลักษณะของคนประเภทนี้จะตรงกันข้ามกับประเภทแรก คือ เป็นคนที่ไม่แน่ใจไม่กล้าตัดสินใจ ไตร่ตรอง สงบเสงี่ยม ไม่ชอบสมาคมหลบหน้าผู้อื่น ปกป้องผู้อื่น ภายในจิตใจจะมีความไม่ไว้วางใจผู้อื่น และมองผู้อื่นด้วยความพินิจพิเคราะห์และบุคลิกภาพแสดงตัว เป็นลักษณะที่บุคคลมุ่งสู่โลกภายนอกหรือสู่โลกความเป็นจริง ลักษณะของบุคคลประเภทนี้ คือ ชอบออกสังคม นิสัยเปิดเผย รู้จักผ่อนปรน ซึ่งทำให้ปรับปรุงตนเองในสถานการณ์ต่าง ๆ มีความสามารถสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นและไม่จริงจังกับความรู้สึกผิดหวัง

วันเพ็ญ อายุการ (2512 : 12) ได้ให้ความหมายของ บุคคลที่มีบุคลิกภาพเก็บตัวว่า หมายถึง ลักษณะของบุคคลที่ตัดสินใจ โดยยึดตนเองเป็นหลัก ไม่ถามคนอื่น จะทำอะไรแล้วมักทำตามมาตรฐานและหลักการ เป็นพวกที่ขาดความยืดหยุ่น ขี้อาย ปรับตัวยาก เป็นผู้ที่สนใจเอาใจใส่ในตัวเอง มีการวิพากษ์วิจารณ์ตนเอง การปรับตัวของพวกนี้ มักทำโดยการหลบหนี และการเพ้อฝัน

บุคลิกภาพแสดงตัว หมายถึง ลักษณะบุคคลซึ่งสนใจในคนอื่นและโลกภายนอก ไม่ค่อยห่วงตนเอง ชอบความสนุกสนานร่าเริง และการสมาคม ปรับตัวเข้ากับสภาพการณ์ใหม่ ๆ ได้ง่าย ทำอะไรมีจุดหมาย มีข้อมูลให้เห็น ความประพฤติของเขาถือหลักความจำเป็นและสิ่งที่เป็นอยู่

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า บุคลิกภาพเก็บตัว หมายถึง ลักษณะบุคคลที่ตัดสินใจโดยยึดตนเองเป็นหลัก เป็นผู้ที่สนใจเอาใจใส่ตนเอง การปรับตัวมักกระทำโดยการหลบหนี บุคลิกภาพแสดงตัว หมายถึง ลักษณะของบุคคลที่สนใจในคนอื่น ไม่ค่อยห่วงตนเอง ช่างพูด ปรับตัวเข้ากับคนอื่นได้ง่ายมีจุดมุ่งหมายในการทำงาน

1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพที่มีผลต่อการเลือกประกอบอาชีพอิสระและบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัวและหัวใจสภาวะอารมณ์

อาชีพมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อชีวิตของบุคคล เพราะอาชีพเป็นวิถีการดำเนินชีวิตที่มีความสัมพันธ์กับเศรษฐกิจ เกียรติยศ ชื่อเสียง และความภาคภูมิใจในตนเอง การทำงาน หรือการประกอบอาชีพเป็นช่วงเวลาที่บุคคลได้ทำงานร่วมกับบุคคลอื่น ผลงานและการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลรอบ ๆ ด้าน จึงทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน เป็นที่ยอมรับและต้องการของสังคม โรว์ (Roo.1966 : 35)

กันยา สุวรรณแสง (2532 : 29-31) กล่าวว่า อาชีพ เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพ กล่าวคือ เป็นสิ่งหนึ่งที่หล่อหลอมให้บุคคลมีบุคลิกภาพสอดคล้องตามลักษณะของอาชีพ อาชีพมีบทบาทสำคัญในการหล่อหลอมลักษณะบุคลิกภาพให้เป็นไปตามอาชีพนั้น ๆ ก็น่าที่มองในทาง

ริดดิ้ง (สุรศักดิ์ เทียบฤทธิ์ 2539 ;อ้างอิงจาก Ridding.1967-398) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาภาษาอังกฤษและคณิตศาสตร์ กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชายและหญิง จำนวน 600 คน ที่มีอายุตั้งแต่ 12 ปีขึ้นไปจากโรงเรียนแมนเชสเตอร์ ผลปรากฏว่า ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างความมั่นคงทางอารมณ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แต่ลักษณะบุคลิกภาพชอบแสดงตัวมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

เกษญา ชนะโรค (2530 : 41-42) ได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพกับวิธีการเรียนจากบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผลการศึกษาพบว่า ผู้เรียนที่มีบุคลิกภาพแบบเก็บตัวมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าผู้เรียนที่มีบุคลิกภาพแบบแสดงตัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สุรศักดิ์ เทียบฤทธิ์ (2539 : บทคัดย่อ) ศึกษาบุคลิกภาพการแสดงตัว-เก็บตัว ของนักศึกษายาบาล วิทยาลัยสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น จำนวน 327 คน ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันจะมีบุคลิกภาพแสดงตัว-เก็บตัวแตกต่างกันอย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำและปานกลาง จะมีบุคลิกภาพแบบเก็บตัว

ลินน์ (สุรศักดิ์ เทียบฤทธิ์ 2539 : 18 ; อ้างอิงจาก Lynn.1959) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพสองลักษณะ คือ ลักษณะบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัว และลักษณะทางอารมณ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า ลักษณะบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัว และลักษณะทางอารมณ์ไม่มีความสัมพันธ์กับสติปัญญาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่า ผู้ที่มีการเรียนดีได้คะแนนการแสดงตัวต่ำ และอารมณ์อ่อนไหวสูง

สมหทัย ประสมศรี (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีบุคลิกภาพแตกต่างกันที่เรียนจากบทเรียนวีดิทัศน์ด้วยตนเองที่มีเสียงบรรยายต่างเพศกัน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนระยองวิทยาคม จำนวน 64 คน ผลการศึกษา พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่มีบุคลิกภาพแบบเก็บตัวและบุคลิกภาพแสดงตัว แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ

จากข้อมูลดังกล่าวสรุปได้ว่า บุคลิกภาพถือว่าเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการเลือกประกอบอาชีพของคนเรา คนที่มีบุคลิกภาพแบบใดก็มักจะเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับลักษณะนิสัยและบุคลิกภาพของตนและบุคคลที่จะประสบความสำเร็จจากการประกอบอาชีพอิสระควรมีความสามารถทางด้านความคิดริเริ่ม ความเฉลียวฉลาด ความกล้าหาญ และมีความสามารถในการติดต่อมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

ความสำคัญของบุคลิกภาพแสดงตัว-เก็บตัว และ บุคลิกภาพห้วนไหว-มันคงในสภาวะอารมณ์

บุคคลที่มีวุฒิภาวะหรือบุคลิกภาพที่สมบูรณ์จะต้องมีความสมดุลของลักษณะการเก็บตัว-แสดงตัว และมีลักษณะการห้วนไหว-มันคงในสภาวะอารมณ์ โดยส่วนใดจะเด่นหรือด้อยขึ้นอยู่กับบุคคล แต่ถ้ามีบุคลิกภาพในส่วนใดส่วนหนึ่งมากเกินไป หรือไม่เหมาะสมกันแล้ว บุคคลจะประสบความล้มเหลวในการปรับตัวทางสังคม ทำให้ต้องหลีกเลี่ยงหรือแยกตัวออกจากสังคม และอาจจะกลายเป็น โรคจิต โรคประสาทได้ในที่สุด (Hall and Lindzey. 1970 : 59-60) ทั้งนี้ เพราะลักษณะบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัว และ บุคลิกภาพห้วนไหว-มันคงในสภาวะอารมณ์ เป็นบีคลิสิกภาพพื้นฐานที่จะส่งเสริมหรือยับยั้งความสามารถทางสังคมของบุคคล และมีความสำคัญในการอธิบายหรือทำนายพฤติกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์ได้ด้วย (Eysenck. 1970 : 59-60)

ไอแซกส์ (ประพิศ จันทร์พฤกษา. 2537 : 2-932 ; อ้างอิงจาก Eysenck.n.d.) ว่า บุคลิกภาพประกอบด้วยลักษณะพฤติกรรม 4 ระดับ ซึ่งจัดตามระบบชั้นจากระดับต่ำสุดถึงระดับสูงระดับต่ำสุด คือ ระดับการตอบสนองเฉพาะอย่าง (Specific Responses) ใช้ สัญลักษณ์ SR, SR,.....SR พฤติกรรมในระดับนี้ คือ การแสดงออก (Aot) ต่าง ๆ ได้แก่ การ

ตอบสนองต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน พฤติกรรมระดับนี้สามารถสังเกตได้ และ พฤติกรรมอาจเป็นลักษณะ (Characteristic) ของบุคคลหรือไม่ก็ได้ เช่น การพูด การฟัง ไปเที่ยว เป็นต้น

ระดับที่สอง คือ ระดับการตอบสนองที่เป็นนิสัย (Habitual Responses) ใช้สัญลักษณ์ HR, HR,.....HR พฤติกรรมในลักษณะนี้ คือ การตอบสนองเฉพาะอย่าง ซึ่งมีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นภายใต้เหตุการณ์ที่คล้ายคลึงกัน ได้แก่ ถ้าสถานการณ์ในชีวิตประจำวันเกิดขึ้นซ้ำเดิม บุคคลจะแสดงปฏิกิริยาในลักษณะคล้ายคลึงกับปฏิกิริยาเดิม เช่น ชอบพูดมากกว่าฟัง ชอบไปงานสังสรรค์ เป็นต้น

ระดับที่สาม คือ ระดับลักษณะพิเศษ (Trait) เป็นการตอบสนองที่มีระเบียบ และมีความคงเส้นคงวา ลักษณะนิสัยนี้เกิดจากจัดระบบของนิสัยหลาย ๆ กลุ่มที่แสดงเป็นแบบเดียวกัน ได้แก่ การเข้าสังคม (Sociability) มีชีวิตชีวา (Liveliness) ชอบความตื่นเต้น (Excitability) ชอบกิจกรรม (Activity) ความหุนหันและใจเร็ว (Impulsiveness)

ระดับสูงสุด คือ ระดับรูปแบบของบุคลิกภาพ (Types) เป็นแบบบุคลิกภาพของบุคคล ซึ่งจัดระบบมาจากลักษณะนิสัยใดนิสัยหนึ่งโดยเฉพาะ สำหรับในภาพประกอบ 2 คือ ตัวแปรบุคลิกภาพแสดงตัว

จะเห็นได้ว่า พฤติกรรมที่เกิดขึ้นซ้ำ ๆ กันของบุคคลจะก่อรูปขึ้นเป็นบุคลิกภาพของบุคคลนั้น ซึ่งปรากฏให้บุคคลอื่นเห็น และสามารถวัดได้ จึงสรุปได้ว่า วิธีการวัดและเครื่องมือการวัดตามแนวคิดของไอแซกส์น่าเชื่อถือ และเหมาะสมกับการวัดตัวแปรบุคลิกภาพเก็บตัว- แสดงตัว และ บุคลิกภาพหวนไหว-มั่นคงในสภาวะอารมณ์

การที่บุคคลจะประสบความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการดำเนินชีวิตทั้งด้านส่วนตัว และอาชีพการงาน ได้มากน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพของบุคคลนั้นเป็นสิ่งสำคัญ (ดู ชุมสาย.2508:3-4) ทั้งนี้เนื่องมาจากบุคลิกภาพเป็นตัวก่อให้เกิดพฤติกรรมต่าง ๆ (Ailport. 1961:4; Cattell.1975:311; Eysenck.1970:57)

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าบุคลิกภาพจึงเป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยตัดสินใจว่าบุคคลใดควรทำงานประเภทใดเพราะอาชีพแต่ละอาชีพต้องการลักษณะเฉพาะทางบุคลิกภาพแตกต่างกัน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ

ปัจจัยเจตคติของนักศึกษาที่มีต่อการประกอบอาชีพอิสระ นับเป็นปัจจัยอีกปัจจัยหนึ่งที่นำมาศึกษา เนื่องจาก ได้มีการวิจัยว่าเจตคติที่มีอิทธิพลต่อการประกอบอาชีพ ดังเช่น คำกล่าวของ

ยุพิน อองคานนท์ (2533 : 82) ได้ศึกษาทัศนคติของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร ที่มีต่อการประกอบอาชีพอิสระ ผลการศึกษาทัศนคติของนิสิตที่มีต่อการประกอบอาชีพอิสระทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย เพศชายและเพศหญิง พบว่านิสิตทุกกลุ่มที่มีความรู้สึกที่ดีต่อการประกอบอาชีพอิสระและผลการวิเคราะห์หาองค์ประกอบคุณลักษณะในการประกอบอาชีพอิสระ พบว่าผู้ประกอบอาชีพอิสระควรมีคุณลักษณะทางจิตหรือจิตลักษณะ ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบย่อยที่สำคัญคือ 1) ความรักความก้าวหน้าในอาชีพ 2) รักความสำเร็จในการประกอบอาชีพ 3) ความมั่นใจในการประกอบอาชีพอิสระ 4) การรักความมั่นคงในการประกอบอาชีพ 5) ความคล่องตัวในการประกอบอาชีพ คุณลักษณะที่ 2 เป็นคุณลักษณะด้านพื้นฐานความรู้และประสบการณ์ ประกอบด้วยความรู้ด้านการตลาด การเลือกทำเลที่เหมาะสม การจัดสถานที่ดี เงินทุนเพียงพอ ความรู้เรื่องการลงทุนและประสบการณ์

จากงานวิจัยที่กล่าวมานี้แสดงให้เห็นว่าทัศนคติมีส่วนสำคัญต่อการเลือกประกอบอาชีพอิสระผู้ที่มีการศึกษาระดับกลางและระดับสูงควรได้รับการสร้างทัศนคติและปรับทัศนคติในการทำงานโดยการให้คิดสร้างงานด้วยตนเอง ด้วยการชี้แนะที่ถูกต้อง เพราะผู้มีการศึกษาย่อมมีความรู้และสติปัญญามากพอที่จะดำเนินการได้ เมื่อบุคคลมีทัศนคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพอิสระก็จะเห็นว่าอาชีพอิสระเป็นอาชีพที่สำคัญ เป็นอาชีพที่ทำหาย และเป็นความมุ่งหวังอย่างใหม่สำหรับผู้จบการศึกษาระดับอุดมศึกษา ก่อให้เกิดทัศนระของการสร้างงานแทนการรองานจากรัฐบาลหรือเอกชน และจากการที่ทบวงมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษา จะมีโครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระให้แก่บัณฑิตหรือนิสิต ก็ควรคำนึงถึงการสร้างทัศนคติเป็นสิ่งสำคัญด้วยสิ่งหนึ่งเพื่อจะใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2531 : 72)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรายได้ของบิดามารดาต่อการประกอบอาชีพอิสระ

เกรซ (Krech, 1962 : 182) กล่าวว่า รายได้ของบิดามารดามีความสัมพันธ์สูงกับการเลือกอาชีพของนักเรียน นักเรียนมีแนวโน้มที่จะคาดหวังให้ตนเองมีแบบฉบับการดำเนินชีวิตให้เหมือนกับบิดามารดาของตน รายได้ของครอบครัวเป็นตัวประกอบสำคัญในการคาดหวังของนักเรียนที่มีผลต่อโอกาสที่จะเลือกอาชีพให้เหมาะสมกับรายได้ของครอบครัว เด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูงได้เปรียบอย่างมาก เนื่องจากได้รับการสนับสนุนทางการเงินในการศึกษาเล่าเรียน และเมื่อเริ่มต้นการประกอบอาชีพบิดามารดามีฐานะทางเศรษฐกิจระดับกลางมีแนวโน้มที่จะเสียสละเพื่อสนับสนุนทางการเงิน เพื่อการศึกษาเล่าเรียนแก่บุตรของเขา บิดามารดาที่มีรายได้มากต้องการที่จะสนับสนุนในการให้การศึกษาแก่บุตรของตนสูงขึ้น รวมทั้งการเตรียมพร้อมในเรื่องอาชีพด้วย

สมสมุท มุ่งสันติ (2539 : 54) ได้ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการเลือกประกอบอาชีพอิสระของนักศึกษาคณะวิทยาการจัดการ สหวิทยาลัยอีสานใต้พบว่า นักศึกษาที่มีผู้ปกครองอาชีพต่างกัน มีรายได้ของผู้ปกครองต่างกัน มีความคิดเห็นในการเลือกประกอบอาชีพอิสระไม่ต่างกัน

จากการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ของบิดามารดากับการประกอบอาชีพของบุตรพบว่า รายได้ของบิดามารดาเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ส่งผลต่อการเลือกประกอบอาชีพของบุตรจากผลการศึกษาเรื่องความมุ่งปรารถนาทางอาชีพของนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 4 พบว่าฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวมีอิทธิพลต่อความมุ่งปรารถนาทางอาชีพของนักศึกษาที่บิดามารดา มีรายได้น้อย และประกอบอาชีพรับราชการมักจะสนใจในอาชีพอื่นที่ไม่ใช่ราชการมากกว่า (เบ็ญจา จิรภัทรพิมล 2517 : 122)

จากข้อมูลข้างต้นสรุปได้ว่า รายได้ของบิดามารดาเป็นปัจจัยที่สำคัญอีกปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อการเลือกอาชีพของบุตร

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้เจตคติของบิดามารดาต่อการประกอบอาชีพอิสระ

จากการศึกษาผลการวิจัยถึงแรงผลักดันของครอบครัวต่อการเข้าสู่อาชีพอิสระของสมาชิกในครอบครัวพบว่า การที่ครอบครัวมีอาชีพธุรกิจส่วนตัวจะเป็นผลให้สมาชิกในครอบครัวได้เรียนรู้ถึงการประกอบอาชีพจนสามารถทำตาม และสืบทอดกิจการต่อไปได้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2534 : 6) ครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำก็จะเป็นแรงผลักดันให้สมาชิกขวนขวายและพยายามหารายได้มาจุนเจือครอบครัวจนทำให้เข้าสู่อาชีพอิสระด้วยจิตใจที่มุ่งสร้างความมั่นคงให้แก่ครอบครัว (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2529 : 116) นอกจากนี้ผู้ประกอบอาชีพได้ให้แนวทางเกี่ยวกับการให้ความรู้แก่ลูกเพื่อการส่งเสริมให้ลูกประกอบอาชีพทางธุรกิจส่วนตัวว่า พ่อแม่ควรสร้างทัศนคติ ค่านิยมต่ออาชีพธุรกิจส่วนตัวแก่บุตร โดยพยายามให้ความรู้ความเข้าใจเมื่อมีโอกาสด้วยวิธีการส่งเสริมกระตุ้นให้ลูกได้ฝึกอาชีพต่อบิดามารดา ให้ความรู้ด้วยการจัดทัศนศึกษาในโรงงานอุตสาหกรรม สถานประกอบการ การแสดงสินค้า สนับสนุนให้บุตรได้ฝึกงานอาชีพในสถานประกอบการ สนับสนุนให้บุตรเริ่มต้นกิจการขนาดเล็ก เพื่อพัฒนาทักษะและการจัดการให้การสนับสนุนด้านเงินทุนหรือหาแหล่งเงินกู้ให้แก่บุตร (ปราโมทย์ เจนการ 2523 : 124-129) และ สมบัติ พงศ์บุญคุณลาภ (คณะอนุกรรมการโครงการศูนย์ศึกษาทดลองการประกอบอาชีพอิสระของบัณฑิต 2534 : 97-100) กล่าวว่า โอกาสให้ลูกได้ขายโดยจะขายอะไรก็ได้ขอให้ได้เงินมาโดยสุจริต และสอนให้รู้จักการบริหารการเงิน

วชิร โอภิษากร (2533 : 43) กล่าวว่า ครอบครัวเป็นสถาบันหนึ่งที่สำคัญในการสร้างเสริมลักษณะที่เอื้อต่อการประกอบอาชีพอิสระ เช่น ทัศนคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพอิสระ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การรับรู้ถึงปทัสถานทางสังคมต่อการประกอบอาชีพอิสระ การรับรู้ถึง

ประสิทธิภาพแห่งตนแห่งการประกอบอาชีพอิสระ และเกิดความตั้งใจที่จะประกอบอาชีพอิสระ นอกจากนี้ยังมีบทบาทที่จะผลักดันให้สมาชิกในครอบครัวเข้าสู่อาชีพอิสระอย่างจริงจัง

จากการวิจัยสามารถสรุปได้ว่า สถาบันครอบครัวเป็นสถาบันที่มีความสำคัญในการสร้างเสริมลักษณะที่เอื้อต่อการประกอบอาชีพอิสระและทัศนคติของบิดามารดาที่มีต่อการประกอบอาชีพอิสระก็เป็นสิ่งที่มีอิทธิพลต่อการเลือกประกอบอาชีพอิสระ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอาชีพของบิดามารดาต่อการประกอบอาชีพอิสระ

นอกจากตัวแปรต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้ว ตัวแปรสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว ซึ่งได้แก่ ระดับฐานะทางเศรษฐกิจ อาชีพ และระดับการศึกษาของบิดามารดา ก็เป็นตัวที่สนับสนุนหรือส่งเสริมในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักศึกษาได้ นิภา วัฒนาเวทิน (2529 : 2) เพราะบิดามารดาขอมเป็นผู้รับผิดชอบต่อการเลี้ยงดูบุตร และสนับสนุนให้การศึกษาแก่บุตรด้วย

มอร์เซอร์ (นิภา วัฒนาเวทิน 2539 : 2-3 ; อ้างอิงจาก Moser 1952 : 142) ยังพบว่า สถานภาพของบิดามารดา การเป็นตัวแบบของบิดามารดา จะเป็นตัวการที่ส่งผลต่อการเลือกอาชีพของบุตรเช่นกัน โดยที่รูปแบบของการสนใจในอาชีพของบุตรขึ้นอยู่กับอัตราและชนิดของการลอกเลียนแบบของบิดามารดา ดังเช่น งานวิจัยของ โครเกอร์ และลอทตีท์ (ษมาธร พันธุมโพธิ 2529 : 30 ; อ้างอิงจาก Kroget and Lottit 1953 : 60) ได้ ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพของบิดามารดา และความสนใจในอาชีพของนักเรียน โดยที่นักเรียนส่วนใหญ่จะสนใจในอาชีพที่มีรายได้ และสถานภาพทางสังคมสูงกว่าระดับอาชีพของบิดามารดา

คอลลาโซ (Callazo 1976 : 1534-1535) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการวางแผนอาชีพของเด็กหนุ่มสาวชาวเปอร์โตริกัน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชาย หญิง จาก 10 โรงเรียน จำนวน 515 คน ผลปรากฏว่านักเรียนที่อยู่ในแหล่งอุตสาหกรรมในเมือง บิดามารดาประกอบอาชีพชั้นสูงหรือรับราชการมักจะเลือกอาชีพชั้นสูง ส่วนนักเรียนที่อยู่ในชนบท บิดามารดาเป็นชาวนาหรือทำงานหนักมักจะเลือกอาชีพระดับต่ำเป็นส่วนมาก

แบรคเบอร์น (ษมาธร พันธุมโพธิ 2529 : 30 ; อ้างอิงจาก Blackburn 1975) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความคาดหวังและความปรารถนาในการศึกษาและอาชีพของนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายปีสุดท้าย จำนวน 428 คน พบว่า นักเรียนที่มี บิดามารดามีอาชีพอยู่ในระดับสูง จะมีความคาดหวังและความปรารถนาในอาชีพสูงกว่านักเรียนที่มีบิดามารดามีอาชีพอยู่ในระดับต่ำ

สมพงษ์ อาภาพันธ์ (2519 : บทคัดย่อ) ศึกษาเกี่ยวกับการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน ในโรงเรียนแบบประสมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า นักเรียนที่มีผู้ปกครองมีระดับการศึกษาต่างกัน ให้เหตุผลหรือแรงจูงใจ

ในการเลือกอาชีพต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติสอดคล้องกับงานวิจัยของ เป็รื่อง จินดา (2519 : 41) ได้ศึกษาการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ต่างกันในโรงเรียนมัธยมแบบประสมภาคเหนือ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 506 คน เป็นชาย 392 คน หญิง 114 คน โดยใช้แบบสอบถาม 2 ชุด ผลการวิจัยพบว่า อาชีพของผู้ปกครองและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมีส่วนสัมพันธ์ในการให้เหตุผลหรือแรงจูงใจในการเลือกอาชีพหมวดต่าง ๆ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ เหตุผลเลือกอาชีพเพื่อความก้าวหน้า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำมีความต้องการทางด้านนี้มากกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง นอกจากนี้ นักเรียนที่มีผู้ปกครองมีระดับการศึกษาต่างกัน ให้เหตุผลหรือแรงจูงใจในการเรียนสูง ซึ่งสอดคล้องกับ ประมวล วิทยากร (2520 : 68) พบว่า นักเรียนที่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพต่างกัน เลือกอาชีพต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สำหรับ มารศรี กองเกตุ (2524 : 52-54) ได้ศึกษาผลของอาชีพของบิดามารดาที่มีผลต่อการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในกรุงเทพมหานคร อายุระหว่าง 14 ปี ถึง 18 ปี เพศชาย 136 คน หญิง 205 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสำรวจความสนใจในอาชีพของนักเรียน ไม่ว่าบิดามารดาของนักเรียนจะมีอาชีพประเภทใดก็ตามนักเรียนจะให้ความสนใจในงานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมากที่สุด ส่วนอาชีพประเภทงานจัดการและค้าขาย ซึ่งเป็นอาชีพที่บิดามารดาของนักเรียนประกอบมากเป็นอันดับ 2 นั้น นักเรียนจะให้ความสนใจในงานอาชีพประเภทงานจัดการและค้าขายน้อยที่สุด

สรุปได้ว่า อาชีพของบิดามารดาเป็นปัจจัยอีกปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อความสนใจและความต้องการอาชีพของบุตร และมีส่วนส่งเสริมสนับสนุนให้บุตรเลือกประกอบอาชีพที่ต่างกันอย่าง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกอาชีพและประกอบอาชีพอิสระ

งานวิจัยในประเทศ

ยุพิน องคานนท์ (2538 : 82) ได้ศึกษาทัศนคติของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่มีต่อการประกอบอาชีพอิสระ ผลการศึกษาด้านทัศนคติด้านความรู้สึกรู้สึกของนิสิตที่มีต่อการประกอบอาชีพอิสระ ทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย เพศชายและเพศหญิง พบว่า นิสิตทุกกลุ่มมีความรู้สึกที่ดีต่อการประกอบอาชีพอิสระ ผลการวิเคราะห์หาลักษณะประกอบคุณลักษณะในการประกอบอาชีพอิสระ พบว่า ผู้ประกอบอาชีพอิสระควรมีลักษณะที่สำคัญสองประการคือ คุณลักษณะที่หนึ่ง เป็นคุณลักษณะทางจิตหรือจิตลักษณะ ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบย่อยที่สำคัญ (1) ความรักความก้าวหน้าในอาชีพ (2) รักความสำเร็จในการประกอบอาชีพ (3) ความมั่นใจในการประกอบอาชีพ (4) การรักความมั่นคงในการประกอบอาชีพ (5) ความคล่องตัวในการประกอบ

อาชีพ คุณลักษณะที่สอง เป็นคุณลักษณะด้านพื้นฐานความรู้และประสบการณ์ ประกอบด้วย ความรู้ด้านการตลาด การเลือกทำเลที่เหมาะสม การจัดสถานที่ดี เงินทุนเพียงพอ ความรู้เรื่องการลงทุนและประสบการณ์

จุฑาภรณ์ วรสุมันต์ (2515 : บทคัดย่อ) ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพของบิดามารดากับการเลือกอาชีพของนักเรียนพบว่านักเรียนที่เรียนสายอาชีพ บิดามารดามีรายได้ 2,000 บาท กับ 2,500 บาท มีจำนวนมากที่สุด และปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกอาชีพของนักเรียนคือ รายได้ของบิดามารดา ระดับการศึกษาของบิดามารดา จำนวนบุตรของบิดามารดา ส่วนอาชีพของบิดามารดานั้น ไม่มีผลต่อการเลือกอาชีพของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญ

เฉลียว บุรีภักดีและคณะ (2529 : 23-25) ได้ศึกษาแนวโน้มการเข้าทำงานของเยาวชนไทย สรุปผลการวิจัยเชิงสำรวจทั่วประเทศ พ.ศ. 2526 ในส่วนที่เกี่ยวกับเยาวชนผู้ประกอบอาชีพอิสระ พบว่าเหตุผลที่เลือกประกอบอาชีพนี้ เพราะมีความรู้ความสามารถของตนเอง สภาพแวดล้อมจากสภาพภายในครอบครัวเอื้ออำนวย ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ และมีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพนี้ ส่วนใหญ่มีความพอใจด้วยเหตุผลที่ว่า เป็นงานที่มีอิสระ การเดินทางไปทำงานสะดวก เพราะใกล้ที่พัก ถ้าไรดี ได้อยู่กับพ่อแม่แล้วสบายใจ ได้ใช้ความคิดและความสามารถของตนเอง และสนุกสนานเพลิดเพลินเพราะได้พบคนมาก ในด้านความช่วยเหลือที่ต้องการปรากฏว่าผู้ประกอบอาชีพอิสระต้องการความช่วยเหลือหลายด้าน เช่น เงินกู้ยืมเพื่อการลงทุน การหาตลาดขายส่ง การฝึกอบรมด้านต่าง ๆ การประกันราคาผลิต ตลอดจนอยากได้รับความรู้และบริการเกี่ยวกับสุขภาพและยารักษาโรคอันเกิดมาจากการประกอบอาชีพของตนเอง ในด้านลู่ทางความก้าวหน้าในงานอาชีพ ผู้ประกอบอาชีพอิสระเล็งเห็นว่าการประกอบอาชีพอิสระของตนแจ่มใสมีจำนวนหนึ่งที่ดีกว่าไม่แจ่มใสแต่ยินดีทำไปเรื่อย ๆ ผู้ที่เห็นว่าลู่ทางที่แจ่มใสได้ให้คำอธิบายว่าเพราะได้ผลผลิตเพิ่มทุกปีมีทุนขยายกิจการและความรู้ในอาชีพนี้สามารถทำมาหากินได้ตลอดชีวิต นอกจากนี้ข้อมูลการวิจัยจากแหล่งอื่นเชื่อว่าคุณสมบัติสำคัญที่จะช่วยให้ผู้ประกอบอาชีพอิสระประสบความสำเร็จในการทำงานหลายประการ เช่น การรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ การรู้จักใช้เงินในการลงทุน ความตั้งใจในการทำงาน หมั่นแสวงหาความรู้ และประสบการณ์อยู่เสมอ มีนิสัยร่าเริงแจ่มใส เป็นต้น คุณลักษณะเหล่านี้เป็นเรื่องที่ปลูกฝังทั้งในครอบครัวและระบบโรงเรียน จึงควรส่งเสริมอาชีพอิสระทั้งในด้านทักษะการประกอบอาชีพ ทัศนคติ ความเชื่อ และนิสัยรักการทำงานรวมทั้งความช่วยเหลือด้านเงินทุนและการตลาดด้วย

เพ็ญศรี จินดาศักดิ์ (2539 : 90) ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดชลบุรี พบว่า การเลือกอาชีพของนักเรียนมีความสัมพันธ์กับเพศ ความสนใจในอาชีพ ค่านิยมในงานอาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ที่ระดับ .01 ยกเว้นตัวแปรระดับการศึกษาของผู้ปกครอง รายได้ของผู้ปกครอง และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ไม่พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้พบว่า ปัจจัยส่วนตัวและปัจจัยด้านครอบครัวสามารถทำนายการเลือกอาชีพได้มากที่สุด รองลงมาคือ ความสนใจในอาชีพกลุ่มบริหารสุขภาพ

งานวิจัยต่างประเทศ

คุก (Cook. 1967 : 799) ศึกษาองค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกอาชีพของเพศชาย พบว่า การเลือกอาชีพจะมีความสัมพันธ์กันอย่างมีระบบกับพื้นฐานเศรษฐกิจ สังคม ระดับความปรารถนาทางอาชีพ สถิติปัญญา และความสนใจในอาชีพ ส่วนสถานภาพการสมรสของบิดามารดา และความสัมพันธ์ภายในครอบครัวไม่มีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพ อย่างมีนัยทางเศรษฐกิจ

คอบบินส์ ส่ำ (Dobbins. 1969 : A-2959A) ศึกษาเกี่ยวกับความปรารถนาและความมุ่งหวังทางการศึกษาและอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมปลาย จากกลุ่มตัวอย่าง 492 คน ในรัฐหลุยส์เซียน่า พบว่า บิดามีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพ ส่วนมารดามีอิทธิพลมากกว่าในการศึกษาต่อ ส่วนเพื่อน ๆ จะมีอิทธิพลรองลงมา ทางเลือกของนักเรียนจะขึ้นอยู่กับความสนใจ ความพอใจ ค่าจ้าง และลักษณะงานเป็นสำคัญ

อิเซลและทาเทท (Ezell and Tatat. 217 : 222) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายอย่างไร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นนักเรียนชายและนักเรียนหญิงจำนวน 1,572 คน พบว่า นักเรียนเลือกอาชีพที่คล้ายคลึงกับบิดามารดา มีจำนวนปานกลาง และอาชีพที่นักเรียนชายสนใจมากได้แก่ อาชีพที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษ อาชีพที่ใช้วิชาชั้นสูง เสมียน การค้า และงานภายในบ้าน

มอร์เซอร์ (นิภา วัฒนาเวดิน. 2529 : 2-3 ; อ้างอิงจาก Moser.1952) พบว่า สถานภาพของบิดามารดา การเป็นต้นแบบของบิดามารดา จะเป็นตัวการที่ส่งผลต่อการเลือกอาชีพของบุตร เช่นกัน โดยที่รูปแบบของความสนใจในอาชีพของบุตรขึ้นอยู่กับอัตราและชนิดของการเลียนแบบของบิดามารดา

เอคดี้ (Eaddy. 1969 : 2958A-2959A) ศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพของนักเรียนเกษตรกรรมในรัฐหลุยส์เซียน่า พบว่า องค์ประกอบที่มีอิทธิพลมากที่สุด ต่อการเลือกอาชีพของนักเรียน คือ บิดามารดา รองลงมาคือ เพื่อน บุคคลภายในโรงเรียน เพราะนอกจากนี้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์กับการเลือกอาชีพของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัย เพื่อสำรวจภาวะการดำเนินงานทำของปัญหาที่สำเร็จการศึกษา ในปีการศึกษา 2545-2547 และศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกประกอบอาชีพอิสระของบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร โดยผู้วิจัยได้แบ่งวิธีการดำเนินงานเป็นขั้นตอนตามลำดับดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา
3. ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือและเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการดำเนินงานวิจัยทั้ง 5 ขั้นตอน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่บัณฑิตคณะบริหารธุรกิจ ที่จบการศึกษาในปีการศึกษา 2545-2547

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บัณฑิตคณะบริหารธุรกิจที่จบการศึกษาในปีการศึกษา 2545-2547 จำนวน 529 คน ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น โดยมาจากตารางการสุ่มของยามานะ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์.2538:19)

2. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

2.1 **ตัวแปรอิสระ** ได้แก่ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ สังคมและการศึกษา ได้แก่ อาชีพหลักของบิดา อาชีพหลักของมารดา รายได้ต่อเดือนของบิดา รายได้ต่อเดือนของมารดา รายได้ที่คาดหวัง ค่าใช้จ่ายในการหางาน ความถี่ในการได้รับข่าวสารแรงงาน ประเภทของหน่วยงานที่สมัคร ระดับหรือตำแหน่งงานที่สมัคร จำนวนครั้งที่สมัครงาน การมีสิทธิพิเศษในการทำงาน ปัจจัยด้านการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นสูงของบิดา ระดับการศึกษาขั้นสูงสุดของมารดา สาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา เกรดเฉลี่ยสะสม การเข้าร่วมกิจกรรมขณะเรียน การฝึกอบรม/การศึกษาเพิ่มเติม ในด้านวิชาการและวิชาชีพ และประสบการณ์การฝึกงาน และปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ค่านิยมใน

อาชีพ การรับรู้เจตคติของบิดามารดาต่อการประกอบอาชีพ บุคลิกภาพและเจตคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ภาวะการมีงานทำและการเลือกประกอบอาชีพอิสระของบัณฑิตคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

3. ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือและเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

3.1.1 ศึกษาค้นคว้าจากข้อมูลทุติยภูมิจากงานวิจัย โดยศึกษาทฤษฎีแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะการมีงานทำและการเลือกประกอบอาชีพอิสระของบัณฑิตเพื่อสังเคราะห์มาสู่ตัวแปรอันนำไปสู่การสร้างกรอบแนวคิดการวิจัย

3.1.2 การสร้างเครื่องมือการวิจัย โดยใช้แบบสอบถามให้ครอบคลุมทุกตัวแปรที่ต้องการศึกษา

3.1.3 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้

3.1.4 ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

3.1.5 วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

3.1.6 ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามก่อนนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

3.2 เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม โดยมีลักษณะเป็นคำถามปลายปิดและปลายเปิด โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลและสถานภาพทางเศรษฐกิจ สังคมและการศึกษาของครอบครัว ได้แก่ เพศ อายุ หลักสูตรที่สำเร็จการศึกษา อาชีพหลักของบิดา อาชีพหลักของมารดา ระดับการศึกษาขั้นสูงสุดของบิดา ระดับการศึกษาขั้นสูงสุดของมารดา รายได้ของบิดา มารดา เป็นแบบสอบถามข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามที่เกี่ยวข้องกับการทำงานและลักษณะงานที่ทำ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการหางาน ได้แก่ สถานภาพ ปัญหาการหางานทำ ประเภทของงาน ลักษณะงานที่ทำ เงินเดือน สาขาที่ทำงาน ความรู้พิเศษ กิจกรรมที่ทำระหว่างเรียน การฝึกงานระหว่างเรียน ลักษณะคำถามเป็นลักษณะเดิมข้อความในช่องว่างและการให้เลือกตอบจากหัวข้อที่กำหนดให้

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนคติในการประกอบอาชีพอิสระของบัณฑิต ได้แก่ การถามเกี่ยวกับความคิดเห็น ค่านิยม เจตคติ และแนวโน้มที่จะแสดงออก เป็นแบบสอบถามวัดระดับความคิดเห็นในลักษณะมาตราส่วนประมาณค่าแบบลิเคิร์ต

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการ ดังนี้

1. เก็บรวบรวมข้อมูล โดยส่งไปรษณีย์ไปยังบัณฑิตตามที่ผู้ที่ได้จัดทำฐานข้อมูล ก่อนจบการศึกษาของกลุ่มบัณฑิต และบางส่วนเดินทางไปพบบัณฑิตด้วยตนเอง โดยได้ทำการนัดหมายล่วงหน้า
2. รวบรวมแบบสอบถามบัณฑิตที่ได้รับกลับคืนมา
3. ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลด้วยการคัดเลือกแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ครบถ้วน คัดแยกข้อมูลส่วนที่ไม่สมบูรณ์ออกก่อนนำไปวิเคราะห์

5. การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการจัดกระทำกับข้อมูล

1. ทำการคัดเลือกแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์จำนวน ชุด ทำการตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้
2. บันทึกตามแบบที่ได้ลงในตารางการบันทึกข้อมูล
3. วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมวิเคราะห์ทางสังคมศาสตร์

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมวิเคราะห์ทางสังคมศาสตร์ด้วยการวิเคราะห์ตามจุดมุ่งหมายของการวิจัยและสมมติฐานดังต่อไปนี้

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่

6.1 ร้อยละ (Percentage) เป็นสถิติที่นิยมใช้ในการบรรยายลักษณะภาพรวมของตัวแปร ด้วยการเทียบความถี่หรือจำนวนทั้งหมดที่เทียบเป็น 100 ในการจัดกระทำข้อมูลให้อยู่ในรูปของร้อยละ ซึ่งจะช่วยให้มีความหมายและสามารถเปรียบเทียบให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น ดังนั้นจะหาร้อยละจากสูตรต่อไปนี้ (บุญชม ศรีสะอาด.2535:101)

$$P = \frac{f}{N} \times 100$$

P	แทนค่า	ร้อยละ
f	แทนค่า	ความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นร้อยละ
N	แทนค่า	จำนวนความถี่ทั้งหมด

6.2 วิธีการวัดแนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลาง (Measures of Central Tendency) เป็นสถิติที่ใช้เป็นตัวแทนของข้อมูลในกลุ่มหรือเซตนั้น (บุญชม ศรีสะอาด.2535:102) ซึ่งในงานวิจัยนี้

จะใช้ “ค่าเฉลี่ย” (Arithmetic Mean) หรืออาจเรียกเป็นอย่างอื่น เช่น ตัวกลางเลขคณิต คะแนนเฉลี่ย ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ซึ่งเป็นค่าคะแนนตัวหนึ่งที่เกิดจากการเอาค่าคะแนนทุกตัวมารวมกันแล้วหารด้วยจำนวนของคะแนนทั้งหมด โดยใช้สูตรดังนี้ (ชูศรี วงศ์รัตน์.2544:35)

สูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum x}{N}$$

\bar{X}	แทนค่า	ค่าเฉลี่ย
\sum	แทนค่า	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
X	แทนค่า	คะแนนแต่ละตัว
N	แทนค่า	จำนวนคะแนนทั้งหมด

6.3 การวัดค่าการกระจาย (Measures of Variability) เป็นค่าของสถิติที่ทำให้ทราบความแตกต่างกันหรือการแปรผันของคะแนนในกลุ่มนี้ ถ้ามีค่าสูงแสดงว่าประกอบด้วยคะแนนที่แตกต่างกันมาก ถ้ามีค่าต่ำแสดงว่า ประกอบด้วยคะแนนที่แตกต่างกันอยู่ในเกณฑ์น้อยหรือใกล้เคียงกัน ซึ่งในงานวิจัยครั้งนี้ได้ใช้ “ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน” (Standard Deviation) เพื่อทำการวัดการกระจาย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสามารถหาได้จากสูตร ดังนี้

$$S = \sqrt{\frac{\sum (X - \bar{X})^2}{N - 1}}$$

S	แทนค่า	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
N	แทนค่า	คะแนนแต่ละตัว
\bar{X}	แทนค่า	ค่าเฉลี่ย
N	แทนค่า	จำนวนคะแนนในกลุ่ม
\sum	แทนค่า	ผลรวม

6.4 หาค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระทุก ๆ ตัว โดยใช้ไคสแควร์ (Chi-Square) ซึ่งเป็นสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับความแตกต่างและความสัมพันธ์ กรณีข้อมูลอยู่

ในรูปของความถี่ ซึ่งงานวิจัยนี้ข้อมูลในส่วนที่ 3 เกี่ยวกับการวัดทัศนคติเกี่ยวกับการประกอบอาชีพอิสระ ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นข้อมูลระดับนามมาตรา (Nominal Scale) และระดับอันดับมาตรา (Ordinal Scale) จึงหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรโดยใช้ ไคสแควร์ จากสูตร (บุญชม ศรีสะอาด.2535:89) ดังนี้

$$X^2 = \sum_{i=1}^r \sum_{j=1}^c \frac{(O_{ij} - E_{ij})^2}{E_{ij}}$$

X^2	แทนค่า	ค่าสถิติที่ใช้เปรียบเทียบกับค่าวิกฤติในการแจกแจงแบบไคสแควร์ เพื่อหาค่าความมีนัยสำคัญ
O_{ij}	แทนค่า	ความถี่ที่สังเกตได้ในแถวที่ i คอลัมน์ที่ j
E_{ij}	แทนค่า	ความถี่ที่คาดหวังในแถวที่ i คอลัมน์ที่ j
i	แทนค่า	แถวที่ i
j	แทนค่า	คอลัมน์ที่ j
r	แทนค่า	จำนวนแถวหรือจำนวนกลุ่มตัวอย่าง
c	แทนค่า	จำนวนคอลัมน์หรือประเภทของกลุ่มตัวอย่าง

6.5 สถิติสำหรับวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ

6.5.1 หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายชื่อของแบบสอบถาม โดยหาค่าความสัมพันธ์ของคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item – Total Correlation) ของคำถามทั้งหมด แจ้งคัดเลือกลักษณะข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .20 ขึ้นไป

6.5.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนมัท (Cronbach) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์.2531 : 132-133)

6.5.3 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

(1) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของค่านิยมในอาชีพ การรับรู้เจตคติของบิดามารดาต่อการประกอบอาชีพอิสระ อาชีพของบิดามารดา ระดับการศึกษาของบิดามารดา รายได้ของบิดามารดา กับการเลือกประกอบอาชีพอิสระของนักศึกษา โดยการคำนวณสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย (Simple Correlation) และสหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple Correlation)

(2) ค้นหาตัวทำนายการเลือกประกอบอาชีพของบัณฑิต โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) วิธี Stepwise

เครื่องมือที่ใช้วิจัยเกี่ยวกับทัศนคติในการประกอบอาชีพอิสระ

แบบสอบถามเลือกประกอบอาชีพอิสระของบัณฑิตเป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประกอบค่าตามแบบ ลีเคิร์ท จำนวน.....ข้อ แต่ละตัวเลือก 5 ระดับมีทั้งข้อความเชิงนิมิตและนิเสธ มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประกอบ
2. ทำการศึกษาแบบสอบถามความต้องการศึกษาประกอบอาชีพอิสระเพื่อใช้เป็นแนวทางในการนิยามศัพท์เฉพาะและสร้างข้อคำถาม
3. ตรวจสอบความเที่ยงตรง โดยได้นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงด้านเนื้อหา และภาษาที่ใช้ในแบบสอบถามและนำมาปรับปรุงแก้ไข
4. นำมาทดลองใช้กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คนและนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดแล้วนำมาหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยหาค่าความสัมพันธ์ของแบบรายข้อกับคะแนนรวม (Item – Total Correlation) ของแบบสอบถามทั้งหมด โดยเลือกเฉพาะข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 20 ขึ้นไป
5. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามในข้อ 4 โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha – Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์.2538:132 – 133) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .08905

ตัวอย่างแบบสอบถามการเลือกประกอบอาชีพอิสระของบัณฑิต

คำชี้แจง แบบสอบถามที่ใช้สำหรับการวิจัยครั้งนี้เกี่ยวกับการเลือกประกอบอาชีพอิสระของบัณฑิต
บริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

เห็นด้วยมากที่สุด	หมายถึง	มีระดับความคิดเห็นในระดับมากที่สุด
เห็นด้วยมาก	หมายถึง	มีระดับความคิดเห็นในระดับมาก
เห็นด้วยปานกลาง	หมายถึง	มีระดับความคิดเห็นในระดับปานกลาง
ไม่เห็นด้วย	หมายถึง	มีระดับความคิดเห็นในระดับไม่เห็นด้วย
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง	มีระดับความคิดเห็นในระดับ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ข้อ	คำถาม	เห็น ด้วย มาก ที่สุด	เห็น ด้วย มาก	เห็น ด้วย ปาน กลาง	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง
1.	หากข้าพเจ้ามีโอกาสในการเลือกอาชีพ อิสระจะเป็นอาชีพแรกที่ข้าพเจ้าเลือก					
2.	ข้าพเจ้าต้องทำงาน โดยได้รับความ คุ้มครองสวัสดิการของนายจ้าง					

เกณฑ์การให้คะแนน

ข้อความเชิงนิมาน

เห็นด้วยมากที่สุด	ให้	5 คะแนน
เห็นด้วยมาก	ให้	4 คะแนน
เห็นด้วยปานกลาง	ให้	3 คะแนน
ไม่เห็นด้วย	ให้	2 คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้	1 คะแนน

ข้อความเชิงนิเสธ

เห็นด้วยมากที่สุด	ให้	1 คะแนน
เห็นด้วยมาก	ให้	2 คะแนน
เห็นด้วยปานกลาง	ให้	3 คะแนน
ไม่เห็นด้วย	ให้	4 คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้	5 คะแนน

ตอนที่ 3.1 แบบสอบถามค่านิยมต่อการประกอบอาชีพอิสระ

แบบสอบถามค่านิยมในอาชีพเป็นแบบสอบถามที่เป็นลักษณะมาตราส่วนประมาณค่าของ
ลิเคริท จำนวน 27 ข้อ โดยแต่ละข้อมี 5 ระดับโดยมีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

1. ศึกษาจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับค่านิยมในการประกอบอาชีพอิสระ โดยนำ
ตัวอย่างแบบสอบถามของผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์.(2531 :203-207)เพื่อใช้ในการกำหนดคำถาม
จำนวน 27 ข้อ

2. ทำการสร้างข้อคำถามจากนิยามปฏิบัติการ

3. หาคความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ ด้วยการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน และปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิก่อนนำไปใช้จริง

4. นำข้อคำถามไปใช้กับบัณฑิตของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 29 คน จากนั้นนำมารวมคะแนนทั้งรายข้อและคะแนนรวม โดยนำข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .20 ขึ้นไป ที่มีค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์อยู่ระหว่าง .3214-.7826

5. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามในข้อ 5 โดยหาสัมประสิทธิ์ แอลฟา (Alpha - Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์.2535 :132-133) ให้ค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามเท่ากับ.9407

ตัวอย่างแบบสอบถามเกี่ยวกับค่านิยมในอาชีพ

คำชี้แจง ข้อความต่อไปนี้เป็นคำถามเกี่ยวกับค่านิยมในอาชีพ โดยให้บัณฑิตอ่านข้อความแล้วเลือก 5 ช่อง โดยกาเครื่องหมาย✓ ในช่องที่เห็นว่าสำคัญมากหรือน้อยตามลำดับ

สำคัญมากที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นมีความสำคัญมากที่สุด
สำคัญมาก	หมายถึง	ข้อความนั้นมีความสำคัญมาก
สำคัญปานกลาง	หมายถึง	ข้อความนั้นมีความสำคัญปานกลาง
สำคัญน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นมีความสำคัญน้อย
สำคัญน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นมีความสำคัญน้อยที่สุด

ข้อ	คำถาม	สำคัญ มาก ที่สุด	สำคัญ มาก	สำคัญ ปาน กลาง	สำคัญ น้อย	สำคัญ น้อย ที่สุด
1.	อาชีพที่ข้าพเจ้ามั่นใจว่าจะมีงานให้ ข้าพเจ้าทำตลอดไปแม้ว่างานที่ รับผิดชอบอยู่ปัจจุบันเสร็จสิ้น					
2.	อาชีพที่ข้าพเจ้าสามารถดำเนินชีวิต ตามที่ข้าพเจ้าต้องการมากที่สุด					

เกณฑ์การให้คะแนน

สำคัญมากที่สุด	ให้	5 คะแนน
สำคัญมาก	ให้	4 คะแนน
สำคัญปานกลาง	ให้	3 คะแนน
สำคัญน้อย	ให้	2 คะแนน
สำคัญน้อยที่สุด	ให้	1 คะแนน

ตัวอย่างแบบสอบถามเจตคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความในแบบสอบถาม โดยตอบให้ตรงกับความคิดเห็นมากที่สุด และกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง
แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ด้าน

ก) ด้านความคิด

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็น

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง	ข้อความตรงกับความคิดเห็นมากที่สุด
เห็นด้วย	หมายถึง	ข้อความตรงกับความคิดเห็นมาก
ไม่แน่ใจ	หมายถึง	ข้อความตรงกับความคิดเห็นเป็นบางครั้ง
ไม่เห็นด้วย	หมายถึง	ข้อความไม่ตรงกับความคิดเห็น
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง	ข้อความไม่ตรงกับความคิดเห็นมากที่สุด

ข้อ	คำถาม	เห็น ด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง
1.	อาชีพอิสระเป็นอาชีพที่มีรายได้ดี					
2.	ข้าพเจ้าคิดว่าอาชีพอิสระมีความสำคัญต่อสภาวะการของประเทศไทย ในปัจจุบัน					

เกณฑ์การให้คะแนน

ข้อความเชิงนิมิต

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้	5 คะแนน
เห็นด้วย	ให้	4 คะแนน
ไม่แน่ใจ	ให้	3 คะแนน
ไม่เห็นด้วย	ให้	2 คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้	1 คะแนน

ข้อความเชิงนิเสธ

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้	5 คะแนน
เห็นด้วย	ให้	4 คะแนน
ไม่แน่ใจ	ให้	3 คะแนน
ไม่เห็นด้วย	ให้	2 คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้	1 คะแนน

ข) ด้านความรู้สึก

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความคิดที่แท้จริงของบัญญัติ

โดยพิจารณาข้อความดังนี้

มากที่สุด	หมายถึง
มาก	หมายถึง
ปานกลาง	หมายถึง
น้อย	หมายถึง
น้อยที่สุด	หมายถึง

ข้อ	คำถาม	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1.	ข้าพเจ้ารู้สึกพอใจเมื่อได้ทำงานที่เกี่ยวข้องกับอาชีพอิสระ					
2.	ไม่ค่อยมีผู้สนใจที่จะประกอบอาชีพอิสระ					

เกณฑ์การให้คะแนน

ข้อความเชิงนิมิต

มากที่สุด	ให้	5 คะแนน
มาก	ให้	4 คะแนน
ปานกลาง	ให้	3 คะแนน
น้อย	ให้	2 คะแนน
น้อยที่สุด	ให้	1 คะแนน

ข้อความเชิงนิเสธ

มากที่สุด	ให้	5 คะแนน
มาก	ให้	4 คะแนน
ปานกลาง	ให้	3 คะแนน
น้อย	ให้	2 คะแนน
น้อยที่สุด	ให้	1 คะแนน

ค) ด้านพฤติกรรมแนวโน้มที่จะแสดงออก

<u>คำชี้แจง</u>	โปรดกาเครื่องหมาย ✓	ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นที่แท้จริงโดยพิจารณาว่า
เป็นประจำ	หมายถึง	ตรงกับบันทึกตั้งใจที่จะกระทำทุกครั้ง
บ่อยครั้ง	หมายถึง	ตรงกับบันทึกตั้งใจที่จะกระทำเกือบทุกครั้ง
บางครั้ง	หมายถึง	ตรงกับบันทึกตั้งใจที่จะกระทำบ้างไม่ทำบ้าง
นาน ๆ ครั้ง	หมายถึง	ตรงกับบันทึกตั้งใจที่จะกระทำน้อยมาก
น้อยครั้งที่สุด	หมายถึง	ตรงกับบันทึกตั้งใจที่จะกระทำไม่ทำเลย

ข้อ	คำถาม	เป็นประจำ	บ่อยครั้ง	บางครั้ง	นาน ๆ ครั้ง	น้อยครั้งที่สุด
1.	เมื่อถึงชั่วโมงเรียนวิชาที่เกี่ยวข้องกับอาชีพอิสระข้าพเจ้ามีความกระตือรือร้นและอยากเรียน					
2.	ข้าพเจ้าตั้งใจที่จะร่วมกิจกรรม เมื่อมีการเชิญวิทยากรมาบรรยายเรื่องการประกอบอาชีพอิสระ					

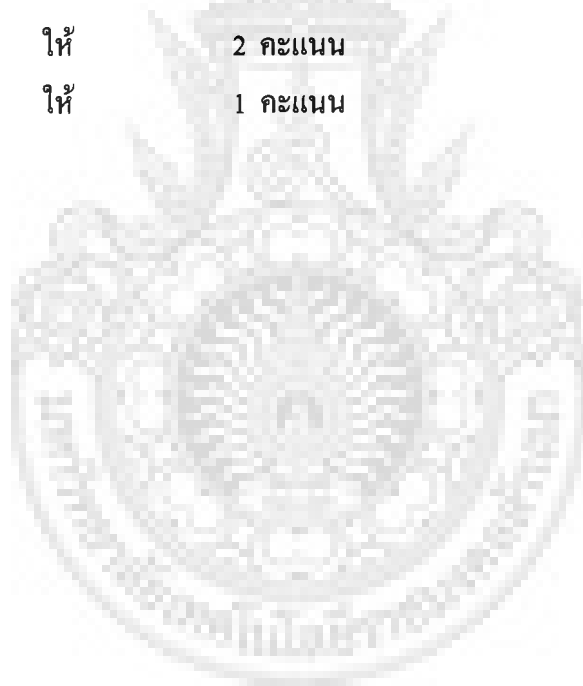
เกณฑ์การให้คะแนน

ข้อความเชิงนิมิต

เป็นประจำ	ให้	5 คะแนน
บ่อยครั้ง	ให้	4 คะแนน
บางครั้ง	ให้	3 คะแนน
นาน ๆ ครั้ง	ให้	2 คะแนน
น้อยครั้งที่สุด	ให้	1 คะแนน

ข้อความเชิงนิเสธ

เป็นประจำ	ให้	5 คะแนน
บ่อยครั้ง	ให้	4 คะแนน
บางครั้ง	ให้	3 คะแนน
นาน ๆ ครั้ง	ให้	2 คะแนน
น้อยครั้งที่สุด	ให้	1 คะแนน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาจากประชากร ผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ภาคปกติ คณะบริหารธุรกิจ วิทยาเขตพัฒนชการพระนคร ปีการศึกษา 2545 - 2547 และนำเสนอผลการวิเคราะห์โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 การมีงานทำของผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ ปีการศึกษา 2541 – 2542 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางเศรษฐกิจสังคมและการศึกษากับสถานะการมีงานทำ

ตอนที่ 4 แบบสอบถามการเลือกประกอบอาชีพอิสระ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มประชากร โดยใช้สถิติรับและ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทั้งในส่วนของสถานภาพส่วนบุคคลและสภาพด้านปัจจัยเศรษฐกิจสังคม และการศึกษาได้ผลสรุปดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน

สถานภาพส่วนบุคคลของประชากรที่ศึกษา (ตาราง 2)

บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจปีการศึกษา 2545 – 2547 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร มีสถานภาพส่วนบุคคล ดังนี้

เพศ บัณฑิตส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 75.5 เป็นเพศชายร้อยละ 24.5

อายุ บัณฑิตส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 24-25 ปี คิดเป็นร้อยละ 44.9 รองลงมาคืออายุระหว่าง 26 – 27 คิดเป็นร้อยละ 36.9 และมีอายุระหว่าง 28-29 ปี คิดเป็นร้อยละ 18.5 โดยบัณฑิตมีอายุเฉลี่ย 27 ปี ($\bar{X} = 25.7$) ทั้งนี้โดยมีอายุที่แตกต่างและกระจายกันมาที่สุดในช่วงอายุระหว่าง 25-26 ปี เมื่อพิจารณาจากการเบี่ยงเบนมาตรฐานซึ่งมีค่าค่อนข้างสูง ($S = 6.15$)

หลักสูตรที่สำเร็จการศึกษา บัณฑิตส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษหลักสูตรปริญญาตรี 4 ปี มากที่สุดรองลงมา บัณฑิตสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี 2 ปี ต่อเนื่อง

ตาราง 1 แสดงค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล

สถานภาพส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
หญิง	419	79.2
ชาย	110	20.8
อายุ		
24-25 ปี	238	44.9
26-27 ปี	193	36.9
28-29 ปี	98	18.5
หลักสูตรที่จบการศึกษา		
ปริญญาตรี 4 ปี	144	27.2
ปริญญาตรี 2-3 ปี (ต่อเนื่อง)	385	72.8
รวม	529	100

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาในหลักสูตร ปริญญาตรี 2-3 ปี (ต่อเนื่อง) คิดเป็นร้อยละ 72.8

ตาราง 2 แสดงค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอาชีพของบิดา

อาชีพของบิดา	จำนวน	ร้อยละ
ค้าขาย/เจ้าของกิจการ/ธุรกิจส่วนตัว	171	32.3
ทำงานราชการ/รัฐวิสาหกิจ	75	14.2
เกษตรกรกรรม	194	36.7
ทำงานบริษัท/เอกชน	65	12.3
ทำงานองค์การระหว่างประเทศ	1	2
เกษียณอายุ	6	1.1
อื่น ๆ	17	3.2
รวม	529	100

อาชีพของบิดาของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรกรรม คิดเป็นร้อยละ 36.7 รองลงมาคือ อาชีพค้าขาย/เจ้าของกิจการ/ธุรกิจส่วนตัวคิดเป็นร้อยละ 32.3 และบิดาของบัณฑิตที่เกษียณอายุ ในสัดส่วนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 1.1

ตาราง 3 แสดงค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอาชีพของบิดา

อาชีพของบิดา	จำนวน	ร้อยละ
ค้าขาย/เจ้าของกิจการ/ธุรกิจส่วนตัว	175	33.1
ทำงานราชการ/รัฐวิสาหกิจ	37	7.0
เกษตรกรกรรม	185	35.0
ทำงานบริษัท/เอกชน	90	17.0
ทำงานองค์การระหว่างประเทศ	1	.2
เกษียณอายุ	2	.4
อื่น ๆ	39	7.4
รวม	529	100

อาชีพของมารดาของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรกรรม คิดเป็นร้อยละ 35 รองลงมาคือ อาชีพค้าขาย/เจ้าของกิจการ/ธุรกิจส่วนตัวคิดเป็นร้อยละ 33.1 และมารดาของบัณฑิตที่ทำงานองค์การระหว่างประเทศ ในสัดส่วนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.2

ตาราง 4 แสดงค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษาระดับชั้นสูงสุดของบิดา

การศึกษาระดับชั้นสูงสุดของบิดา	จำนวน	เปอร์เซ็นต์
ประถมศึกษา	239	45.2
มัธยมศึกษาตอนต้น	69	13.0
มัธยมศึกษาตอนปลาย	69	12.9
อนุปริญญา(ปวส.)	45	8.5
ปริญญาตรี	76	14.4
สูงกว่าปริญญาตรี	8	1.5
อื่น ๆ	24	4.5
รวม	529	100

ระดับการศึกษาระดับชั้นสูงสุดของบิดาผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 45.2 รองลงมาคือระดับมัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 13 การศึกษาของบิดาบัณฑิตต่ำที่สุดคือ สูงกว่าปริญญาตรี

ตาราง 5 แสดงค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษาระดับชั้นสูงสุดของมารดา

การศึกษาระดับชั้นสูงสุดของบิดา	จำนวน	เปอร์เซ็นต์
ประถมศึกษา	309	58.4
มัธยมศึกษาตอนต้น	52	9.8
มัธยมศึกษาตอนปลาย	52	9.8
อนุปริญญา(ปวส.)	49	9.3
ปริญญาตรี	44	8.3
สูงกว่าปริญญาตรี	4	.8
อื่น ๆ	9	3.6
รวม	529	100

ระดับการศึกษาระดับชั้นสูงสุดของมารดาผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 58.4 รองลงมาคือระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย คิดเป็นร้อยละ 9.8 การศึกษาของบิดาบัณฑิตต่ำที่สุดคือ สูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ

ตาราง 6 แสดงค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายได้ของบิดามารดา

รายได้ของบิดามารดา	จำนวน	ร้อยละ
มีรายได้เหลือเก็บ	57	10.8
มีรายได้พอใช้	272	51.4
มีรายได้พอใช้และเหลือเก็บ	152	28.7
มีรายได้ไม่พอใช้	37	7.0
อื่น ๆ	11	2.1
รวม	529	100

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่คิดว่ารายได้ของบิดามารดามีรายได้พอใช้ คิดเป็นร้อยละ 51.4 รองลงมาคือมีรายได้พอใช้และเหลือเก็บ คิดเป็นร้อยละ 28.7

ตอนที่ 2 ข้อมูลภาวะการมีงานทำการงานทำและลักษณะงานที่ทำ

ตาราง 7 แสดงค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานการณการมีงานทำของบัณฑิต

สถานภาพของบัณฑิต	จำนวน	เปอร์เซ็นต์
ทำงานแล้ว	529	100
รวม	529	100

สถานภาพในปัจจุบันของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ทำงานแล้ว คิดเป็นร้อยเปอร์เซ็นต์

ตาราง 8 ค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามปัญหาการงานทำ

การงานทำ	จำนวน	ร้อยละ
ไม่มีปัญหา	465	87.9
มีปัญหา	64	12.1
รวม	529	100

การงานทำหลังสำเร็จการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ คือ ไม่มีปัญหาในการงานทำ คิดเป็นร้อยละ 87.9

ตาราง 9 แสดงค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามกรณีที่มีปัญหาในการหางานทำหลังสำเร็จการศึกษากรณีที่มีปัญหาในการหางานทำหลังสำเร็จการศึกษา

ปัญหา	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ทราบแหล่งงาน	2	.4
หางานทำที่ถูกต้องไม่ได้	29	5.5
ขาดคนสนับสนุน	2	.4
ขาดคน/ค่าประกัน	3	.6
เงินเดือน/ค่าตอบแทนน้อย	12	2.3
สอบเข้าทำงานไม่ได้	16	3.0
ไม่ต้องตอบ	465	87.9
รวม	529	100

กรณีที่มีปัญหาในการหางานทำหลังสำเร็จการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ คือ หางานทำที่ถูกต้องไม่ได้ คิดเป็นร้อยละ 5.5 รองลงมาคือ สอบเข้าทำงานไม่ได้ คิดเป็นร้อยละ 3 และบัณฑิตขาดคนสนับสนุน คิดเป็นร้อยละ 0.4

ตาราง 10 แสดงค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามประเภทของงานที่ทำอยู่ในปัจจุบัน

ประเภทของงาน	จำนวน	ร้อยละ
กิจการของตนเอง(จัดตั้งธุรกิจด้วยตนเอง)	15	2.8
กิจการของครอบครัว	21	4.0
รับราชการ	25	4.7
ลูกจ้างส่วนราชการ/พนักงานของรัฐ	48	9.1
พนักงาน/ลูกจ้างเอกชน	356	67.3
พนักงาน/ลูกจ้างรัฐวิสาหกิจ	21	4.0
พนักงานองค์กรต่างประเทศ/ระหว่างประเทศ	3	.6
อื่น ๆ	40	7.6
รวม	529	100

ประเภทของงานที่ทำอยู่ในปัจจุบันของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ คือ เป็นพนักงาน/ลูกจ้างเอกชน คิดเป็นร้อยละ 67.3 รองลงมาคือ เป็นลูกจ้างส่วนราชการ/พนักงานของรัฐ คิดเป็นร้อยละ 9.1 และบัณฑิตทำงานองค์กรต่างประเทศ/ระหว่างประเทศคิดเป็นร้อยละ 0.6

ตาราง 11 แสดงค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะงานที่ทำ

ลักษณะงานที่ทำ	จำนวน	ร้อยละ
เต็มเวลา(สัปดาห์หนึ่งไม่ต่ำกว่า 3.5 ชม.)	521	98.5
บางเวลา (Part-Time)	8	1.5
รวม	529	100

ลักษณะงานที่ทำของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ คือ ทำงานเต็มเวลา (สัปดาห์หนึ่งไม่ต่ำกว่า 3.5 ชม.) คิดเป็นร้อยละ 98.5

ตาราง 12 แสดงร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระยะเวลาในการหางานทำหลังสำเร็จการศึกษา

ระยะเวลาการหางาน	จำนวน	ร้อยละ
ได้งานทันทีที่จบการศึกษา	248	46.9
1-3 เดือน	213	40.3
4-6 เดือน	50	9.5
มากกว่า 6 เดือน	18	3.4
รวม	529	100

หลังสำเร็จการศึกษาผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ได้งานทันทีที่จบการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 46.9 รองลงมาคือ ใช้เวลาหางาน 1-3 เดือน คิดเป็นร้อยละ 40.3 และเป็นบัณฑิตที่ใช้เวลาหางานทำมากกว่า 6 เดือน ร้อยละ 3.4

ตาราง 13 แสดงร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเงินเดือนที่ได้รับ

เงินเดือน	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 7,630 บาท	40	7.6
7,630-10,000 บาท	207	39.1
10,001-12,500 บาท	143	27.0
12,501 – 15,000 บาท	57	10.8
15,001 – 17,500 บาท	34	6.4
17,001-20,000 บาท	18	3.4
20,000 บาทขึ้นไป	21	4.0
อื่น ๆ	9	1.7
รวม	259	100

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ได้รับเงินเดือนโดยเฉลี่ยต่อเดือน คือ 7,630 – 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 39.1 รองลงมาคือ 10,001 – 12,500 บาท

ตารางที่ 14 แสดงค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการทำงานตรงตามวิชาเอก

งานที่ทำอยู่	จำนวน	ร้อยละ
ตรง	281	53.1
ไม่ตรง	248	46.9
รวม	529	100

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ทำงานตรงกับสาขาวิชาการเรียน คิดเป็นร้อยละ 53.1 ทำงานไม่ตรงกับสาขาที่เรียนมา คิดเป็นร้อยละ 46.9

ตาราง 15 แสดงค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามวิธีการในการเข้ามาทำงาน

วิธีการ	จำนวน	ร้อยละ
ผ่านการสอบคัดเลือก	102	19.3
ไม่ต้องผ่านการสอบคัดเลือก (ทำงานส่วนตัว)	30	5.7
สมัครทำงานเอง	329	62.2
ได้รับการแนะนำ/การฝากให้เข้าทำงาน	68	12.9
รวม	529	100

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เข้ามาทำงานโดยวิธีการสมัครทำงานเอง คิดเป็นร้อยละ 61.8 รองลงมาคือ ผ่านการสอบคัดเลือก คิดเป็นร้อยละ 19.3 และบันทึกไม่ผ่านการสอบคัดเลือก (ทำงานส่วนตัว) ร้อยละ 5.7

ตาราง 16 แสดงค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้พิเศษ

เกี่ยวกับความรู้พิเศษ	จำนวน	ร้อยละ
ภาษาต่างประเทศ	191	36.1
คอมพิวเตอร์	156	29.5
ความรู้ทางสาขาวิชาชีพ	155	29.3
อื่น ๆ	27	5.1
รวม	529	100

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่คิดว่าความรู้พิเศษด้านภาษาต่างประเทศช่วยให้มีงานทำในปัจจุบัน คิดเป็นร้อยละ 36.1 รองลงมาคือความรู้ด้านคอมพิวเตอร์ คิดเป็นร้อยละ 29.5 และความรู้ทางสาขาวิชาชีพ คิดเป็นร้อยละ 29.3

ตาราง 17 แสดงค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามกิจกรรมขณะเรียน

กิจกรรม	จำนวน	ร้อยละ
เข้าร่วมกิจกรรม	265	50.1
ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรม	264	49.9
รวม	529	100

ในขณะที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ได้เข้าร่วมกิจกรรม คิดเป็นร้อยละ 50.1

ตาราง 18 แสดงค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามประเภทของการเข้าร่วมกิจกรรม

กิจกรรม	จำนวน	ร้อยละ
ประเภทองค์การบริหารกิจการนักศึกษา	10	1.9
ประเภทบำเพ็ญประโยชน์	30	5.7
ประเภทกีฬา	142	26.8
ประเภทศิลปวัฒนธรรม	40	7.6
ประเภทวิชาการ	35	6.6
อื่น ๆ	2	.4
เข้าร่วมกิจกรรมมากกว่า 1 ประเภท	6	1.1
ไม่ต้องตอบ	264	49.9
รวม	529	100

ในการเข้าร่วมกิจกรรมผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ได้เข้าร่วมกิจกรรมประเภทกีฬา คิดเป็นร้อยละ 26.8 รองลงมา คือ ประเภทศิลปวัฒนธรรม คิดเป็นร้อยละ 7.6

ตาราง 19 แสดงค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามตำแหน่งในคณะกรรมการบริหาร

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
มีตำแหน่ง	19	3.6
ไม่มีตำแหน่ง	246	46.5
ไม่ต้องตอบ	264	49.9
รวม	529	100

ในการทำกิจกรรมผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่มีตำแหน่งในคณะกรรมการบริหารขององค์กรหรือชมรม คิดเป็นร้อยละ 46.5 และมีตำแหน่งบริหารคิดเป็นร้อยละ 3.6

ตาราง 20 แสดงค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามตำแหน่งในการบริหาร

ตำแหน่ง	จำนวน	ร้อยละ
นายกนิสิตนักศึกษา	1	.2
ผู้ช่วย/รองนิสิตนักศึกษา	1	.2
คณะกรรมการ	5	.9
เหรียญกษาปณ์/ฝ่ายบัญชี/การเงิน	3	.6
ประชาสัมพันธ์/ประสานงาน	4	.8
อื่น ๆ	5	.9
ไม่ต้องตอบ	510	96.4
รวม	529	100

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีตำแหน่งในคณะกรรมการบริหารขององค์กรหรือชมรม คือคณะกรรมการและอื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ .9 รองลงมาคือประชาสัมพันธ์/ประสานงาน คิดเป็นร้อยละ .8

ตาราง 21 แสดงค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการเข้ารับการฝึกอบรม

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
เคย	87	16.4
ไม่เคย	442	83.6
รวม	529	100

ในการขณะที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่เคยเข้ารับการศึกษาเพิ่มเติมในด้านวิชาการและวิชาชีพที่นอกเหนือจากที่มหาวิทยาลัยกำหนด คิดเป็นร้อยละ 83.6

ตาราง 22 แสดงค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเนื้อหาที่เข้ารับการอบรม

เนื้อหาที่เข้ารับการฝึกอบรม	จำนวน	ร้อยละ
ภาษาต่างประเทศ	16	3.0
คอมพิวเตอร์	35	6.6
การบัญชี	16	3.0
การตลาด	7	1.3
การบริหาร	4	.8
สาขาวิชาชีพ	5	.9
อื่น ๆ	4	.8
ไม่ต้องตอบ	442	83.6
รวม	529	100

เรื่องเนื้อหาที่ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เข้ารับการฝึกอบรมจะเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ คิดเป็นร้อยละ 6.6 รองลงมาคือ ภาษาต่างประเทศและการบัญชี คิดเป็นร้อยละ 3.0

ตาราง 23 แสดงค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการใช้ความรู้ในการหางานทำ

การใช้ความรู้ในการหางานทำ	จำนวน	ร้อยละ
ใช้	67	12.7
ไม่ใช้	20	3.8
ไม่ต้องตอบ	442	83.6
รวม	529	100

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ได้ใช้ความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรม/ศึกษาเพิ่มเติมในการหางานทำหรือใช้สมัครงาน คิดเป็นร้อยละ 12.7

ตาราง 24 แสดงค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการเข้ารับการฝึกอบรม

เข้ารับการฝึกอบรม	จำนวน	ร้อยละ
เคย	67	12.7
ไม่เคย	462	87.3
รวม	529	100

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรมหรือนอกเหนือจากการฝึกอบรมตามหลักสูตรของมหาวิทยาลัย คิดเป็นร้อยละ 87.3

ตาราง 25 แสดงค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะงานที่เข้ารับการฝึกอบรม

ลักษณะงานที่เข้ารับการฝึกอบรม	จำนวน	ร้อยละ
งานบัญชี	29	5.5
งานด้านการตลาด	11	2.1
งานบุคคล/เจ้าหน้าที่ฝ่ายบุคคล	7	1.3
งานประชาสัมพันธ์	2	.4
งานสอน/นักวิชาการ	1	.2
งานเอกสาร	6	1.1
งานคอมพิวเตอร์/โปรแกรมเมอร์	5	.9
งานขาย	2	.4
อื่น ๆ	4	.8
ฝึกงานมากกว่า 1 อย่าง	1	.2
ไม่ต้องตอบ	462	87.3
รวม	529	100

ลักษณะงานที่ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เข้ารับการฝึกอบรมมีความเกี่ยวข้องกับงานด้านบัญชี คิดเป็นร้อยละ 5.5 รองลงมาคือ งานด้านการตลาด คิดเป็นร้อยละ 2.1

ตาราง 26 แสดงค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการนำความรู้จากการฝึกงาน

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
เคย	62	11.7
ไม่เคย	5	.9
ไม่ต้องตอบ	462	87.3
รวม	529	100

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ได้นำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกงานมาใช้ประโยชน์ในการทำงานคิดเป็นร้อยละ 11.7

ตาราง 27 แสดงค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถาบันที่เข้าศึกษาต่อ

สถาบัน	จำนวน	ร้อยละ
ในประเทศ	3	.6
ไม่ต้องตอบ	526	99.4
รวม	529	100

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ที่กำลังศึกษาต่อในสถาบันการศึกษาในประเทศ คิดเป็นร้อยละ .6

ตาราง 28 แสดงค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับที่ศึกษาต่อ

ระดับ	จำนวน	ร้อยละ
ปริญญาโท	3	.6
ไม่ต้องตอบ	526	99.4
รวม	529	100

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่กำลังศึกษาต่อในระดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ .6

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การมีงานทำของบัณฑิต

จากการวิเคราะห์ภาวะการมีงานทำของบัณฑิต โดยการวิเคราะห์การมีงานทำ 5 ประเภท ได้แก่ บัณฑิตที่มีงานทำเต็มที่ตรงสาขา บัณฑิตที่ทำงานเดิมไม่ตรงสาขา บัณฑิตทำงานต่ำกว่าระดับสาขา และบัณฑิตว่างงาน โดยเปิดเผยทั้งนี้ใช้รายได้ต่อเดือน 7,360 บาท และความสอดคล้องกับสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาและลักษณะงานที่ทำเป็นเกณฑ์

ตาราง 29 แสดงค่าร้อยละของบัณฑิตแต่ละประเภทแยกตามสาขา/วิชาเอก เมื่อมีงานทำครั้งแรกหลังสำเร็จการศึกษา

ประเภทของบัณฑิต	ร้อยละของจำนวนบัณฑิต					
	การ บัญชี	การ ตลาด	การ จัดการ	การ เงิน	สาร สนเทศ	รวม
1. มีงานทำเต็มที่ตรงสาขา	11.11	12.05	6.51	10.15	6.21	46.03
2. มีงานทำเต็มที่ไม่ตรงสาขา	12.10	6.15	4.30	4.01	3.80	29.76
3. ทำงานต่ำกว่าระดับตรงสาขา	7.41	1.00	1.23	1.30	1.10	13.27
4. ทำงานต่ำกว่าระดับไม่ตรงสาขา	4.94	3.10	2.69	3.50	1.65	20.94
5. ว่างงานโดยเปิดเผย	-	-	-	-	-	-
รวม	35.56	22.30	14.73	18.96	12.16	100

จากตาราง 29 เมื่อพิจารณาจะพบว่า บัณฑิตทุกสาขาวิชา มีอัตราการได้ทำงานสูง โดยขยายจากจำนวนผู้ที่ได้งานทำและไม่มีอัตราการว่างงาน และเมื่อพิจารณาจำนวนบัญชีที่ทำงานเดิมที่ตรงสาขา ร้อยละ 11.11 และประเภทมีงานทำเดิมที่ไม่ตรงสาขา 17.28 สำหรับบัณฑิตสาขาวิชาการตลาด ทำงานเดิมที่ตรงสาขาร้อยละ 12.35 และทำงานเดิมที่ไม่ตรงสาขาร้อยละ 7.42 บัณฑิตสาขาการจัดการทำงานเดิมที่ตรงสาขาร้อยละ 7.41 และทำงานเดิมที่ไม่ตรงกับสาขาร้อยละ 8.64 บัณฑิตสาขาการเงินทำงานเดิมที่ตรงสาขาร้อยละ 12.12 และงานเดิมที่ไม่ตรงสาขาร้อยละ 7.43 บัณฑิตสาขาสารสนเทศ ทำงานเดิมที่ตรงสาขา ร้อยละ 7.30 และทำงานเดิมที่ไม่ตรงสาขาร้อยละ 7.20

การทำงานต่ำกว่าระดับ

เมื่อพิจารณาผลการวิจัยพบว่าทั้งการทำงานต่ำกว่าระดับทั้งทางตรงสาขาและทำงานต่ำกว่าระดับไม่ตรงสาขา พบว่า บัณฑิตบัญชีทำงานต่ำกว่าระดับตรงสาขาร้อยละ 7.41 และทำงานต่ำกว่าระดับไม่ตรงสาขาร้อยละ 4.94 บัณฑิตสาขาการตลาดที่ทำงานต่ำกว่าระดับตรงสาขาร้อยละ 3.70 และทำงานต่ำกว่าระดับไม่ตรงสาขาวิชา ร้อยละ 6.15 บัณฑิตสาขาวิชาการเงิน จำนวนบัณฑิตที่ทำงานต่ำกว่าระดับตรงสาขาร้อยละ 2.71 และทำงานต่ำกว่าระดับไม่ตรงสาขาร้อยละ 6.50 บัณฑิตสาขาการจัดการทำงานต่ำกว่าระดับตรงสาขาร้อยละ 1.23 และทำงานต่ำกว่าระดับไม่ตรงสาขาร้อยละ 7.41 สาขาสารสนเทศ บัณฑิตทำงานต่ำกว่าระดับตรงสาขาร้อยละ 2.14 และทำงานต่ำกว่าระดับไม่ตรงสาขาร้อยละ 4.54

เมื่อพิจารณาการมีงานทำของบัณฑิตตามช่วงเวลาปัจจุบันพบว่า บัณฑิตแต่ละสาขาทำงานดังข้อมูลในตาราง 30

ตาราง 30 แสดงร้อยละของจำนวนบัณฑิตแต่ละประเภท แยกตามสาขาที่มีงานทำในปัจจุบัน

ประเภทของบัณฑิต	การบัญชี	การตลาด	การจัดการ	การเงิน	สารสนเทศ	รวม
1. มีงานทำเต็มที่ตรงสาขา	15.28	6.41	1.23	2.23	2.74	27.89
2. มีงานทำเต็มที่ไม่ตรงสาขา	20.15	11.28	14.33	10.50	8.00	64.26
3. มีงานทำต่ำกว่าระดับตรงสาขา	-	-	2.07	-	1.75	6.84
4. ทำงานต่ำกว่าระดับไม่ตรงสาขา	-	-	1.01	-		1.01
5. ว่างงานโดยเปิดเผย	-	-	-	-		
รวม	35.43	53.12	18.64	15.75	12.49	100.00 (529)

จากตาราง 30 แสดงว่าเมื่อบัณฑิตทั้ง 5 สาขา ได้ออกหางานทำหลังสำเร็จการศึกษา จำนวนบัณฑิตที่มีงานทำเต็มทีเพิ่มขึ้นทุกปี ซึ่งทำให้จำนวนบัณฑิตที่ทำงานต่ำกว่าระดับลดลงด้วย กล่าวคือ บัณฑิตสาขาวิชาเอกการบัญชี เป็นสาขาที่ใ้ทำงานทำในช่วง 1-3 เดือน ส่วนใหญ่ใ้ทำงานทำทันที ประเภทมีงานทำเต็มทีตรงสาขามีจำนวนบัณฑิตคิดเป็นร้อยละ 15.28 และประเภทมีงานทำเต็มทีไม่ตรงสาขาคิดเป็นร้อยละ 39.50 ส่วนสาขาวิชาเอกการตลาด มีงานทำเต็มทีตรงสาขา คิดเป็นร้อยละ 6.41 และมีงานทำเต็มทีไม่ตรงสาขา คิดเป็นร้อยละ 11.28 สาขาวิชาเอกการจัดการ มีงานทำเต็มทีตรงสาขา คิดเป็นร้อยละ 1.23 และมีงานทำเต็มทีไม่ตรงสาขา คิดเป็นร้อยละ 14.33 สาขาวิชาเอกการเงิน มีงานทำเต็มทีตรงสาขา คิดเป็นร้อยละ 2.33 และมีงานทำไม่เต็มทีตรงสาขา คิดเป็นร้อยละ 10.50 และสาขาวิชาเอกสารสนเทศ มีงานทำเต็มทีตรงสาขา คิดเป็นร้อยละ 2.74 และมีงานทำเต็มทีไม่ตรงสาขา คิดเป็นร้อยละ 8.00

จากข้อมูลในตาราง 30 พบว่า นักศึกษาสาขาวิชาเอกการบัญชีทำงานตรงสาขามากกว่าสาขาอื่น ๆ และเมื่อพิจารณาจากทั้ง 3 สาขาวิชาเอกมีแนวโน้มการมีงานทำไม่ตรงสาขาวิชาที่เรียนมาเพิ่มมากขึ้น

การว่างงาน

จากการศึกษาวิจัยพบว่า บัณฑิตที่จบการศึกษาของคณะบริหารธุรกิจจะใ้ทำงานทำทันทีเป็นจำนวนร้อยละ 46.9 ใ้ทำงานทำภายในระยะเวลา 1.3 เดือน ร้อยละ 40.3 และใ้ทำงานทำภายใน 6 เดือน เพียงร้อยละ 3.4 ดังนั้นภายในช่วงหลัง 6 เดือน ไม่พบว่ามีบัณฑิตว่างงาน

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคม และ การศึกษาภาวะการมีงานทำของบัณฑิต

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การศึกษากับ ภาวะการมีงานของบัณฑิต ด้วยการทดสอบสมมติฐานที่ 1 ถึงสมมติฐานที่ ด้วยค่าที่แสดงใน ตาราง 31 - ตาราง 35

ตาราง 31 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพหลักของบิดาและอาชีพหลักของมารดากับ
ภาวะการมีงานทำของบัณฑิตคณะบริหารธุรกิจ

อาชีพหลักของบิดา/ อาชีพหลักของมารดา	ภาวะการมีงานทำ		รวม	χ^2
	มีงานทำ	ไม่มีงานทำ		
อาชีพหลักของบิดา				
ค้าขาย/เจ้าของกิจการ	171	-	171	11.174
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	75	-	75	
เกษตรกรกรรม	194	-	194	
บริษัทเอกชน	65	-	65	
ทำงานองค์การระหว่างประเทศ	6	-	6	
เกษียณอายุ	1	-	1	
รับจ้างทั่วไป (อื่น ๆ)	17	-	17	
รวม	526	-	526	
อาชีพหลักของมารดา				
ค้าขาย/เจ้าของกิจการ	175	-	175	9.917
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	37	-	37	
เกษตรกรกรรม	185	-	185	
บริษัทเอกชน	90	-	90	
ทำงานองค์การระหว่างประเทศ	1	-	1	
เกษียณอายุ	2	-	2	
แม่บ้าน (อื่น ๆ)	39	-	39	
รวม	529	-	529	

*ระดับนัยสำคัญที่ 0.05

จากตาราง 31 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพหลักของบิดากับภาวะการมีงานทำของบัณฑิต พบว่า ค่า χ^2 ที่คำนวณได้มีค่า 12.174 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.05 ($\chi^2_{0.05, 5} = 11.070$) แสดงว่าอาชีพหลักของบิดามีความสัมพันธ์กับภาวะการมีงานทำของบัณฑิต ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ได้กำหนดไว้ (สมมติฐานที่ 1)

สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพหลักของมารดา กับภาวะการมีงานทำของบัณฑิต พบว่า χ^2 ที่คำนวณได้มีค่า 9.918 ซึ่งมีค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.05 ($\chi^2_{0.05,4} = 9.487$) แสดงว่าอาชีพหลักของมารดา มีความสัมพันธ์กับภาวะการมีงานทำของบัณฑิต ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ (สมมติฐานที่ 2)

ตาราง 32 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาขั้นสูงสุดของบิดาและระดับการศึกษาขั้นสูงสุดของมารดา กับภาวะการมีงานทำของบัณฑิต

ระดับการศึกษาขั้นสูงสุดของบิดา	ภาวะการมีงานทำ		รวม	χ^2
	มีงานทำ	ไม่มีงานทำ		
ระดับการศึกษาขั้นสูงสุดของบิดา				
ประถมศึกษา	239	-	239	13.195
มัธยมศึกษาตอนต้น	69	-	69	
มัธยมศึกษาตอนปลาย	69	-	69	
อนุปริญญา (ปวส.)	45	-	45	
ปริญญาตรี	76	-	76	
สูงกว่าปริญญาตรี	8	-	8	
อื่น ๆ	24	-	24	
รวม	529	-	529	

ระดับการศึกษาขั้นสูงสุดของมารดา	ภาวะการมีงานทำ		รวม	χ^2
	มีงานทำ	ไม่มีงานทำ		
ระดับการศึกษาขั้นสูงสุดของมารดา				
ประถมศึกษา	309	-	309	13.278
มัธยมศึกษาตอนต้น	52	-	52	
มัธยมศึกษาตอนปลาย	52	-	52	
อนุปริญญา (ปวส.)	49	-	49	
ปริญญาตรี	44	-	44	
สูงกว่าปริญญาตรี	4	-	4	
อื่น ๆ	19	-	19	
รวม	529	-	529	

จากการพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาชั้นสูงสุดของบิดากับภาวะการมีงานทำของบัณฑิต พบว่า ค่า χ^2 ที่คำนวณได้มีค่า 13.195 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.05 ($\chi^2_{0.05,5} = 5.792$) แสดงว่า ระดับการศึกษาชั้นสูงสุดของบิดามีความสัมพันธ์กับภาวะการมีงานทำของบัณฑิต ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ (สมมติฐานที่ 3)

จากการพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาชั้นสูงสุดของมารดากับภาวะการมีงานทำของบัณฑิต พบว่า ค่า χ^2 ที่คำนวณได้มีค่า 13.278 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.05 ($\chi^2_{0.05,6} = 11.483$) แสดงว่า ระดับการศึกษาชั้นสูงสุดของมารดามีความสัมพันธ์กับภาวะการมีงานทำของบัณฑิต ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ (สมมติฐานที่ 4)

ตาราง 33 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการเข้าร่วมกิจกรรมขณะเรียน ประเภทกิจกรรม/ตำแหน่ง ในคณะกรรมการและการฝึกอบรม กับภาวะการมีงานทำของบัณฑิต

การเข้าร่วมกิจกรรม/ประเภทกิจกรรม ตำแหน่งกรรมการ/การฝึกอบรม	ภาวะการมีงานทำ		รวม	χ^2
	มีงานทำ	ไม่มีงานทำ		
การเข้าร่วมกิจกรรม				
เข้าร่วมกิจกรรม	265	-	265	0.198*
ไม่เข้าร่วมกิจกรรม	264	-	264	
รวม	529	-	529	

การเข้าร่วมกิจกรรม/ประเภทกิจกรรม ตำแหน่งกรรมการ/การฝึกอบรม	ภาวะการมีงานทำ		รวม	χ^2
	มีงานทำ	ไม่มีงานทำ		
ประเภทกิจกรรม				
องค์การบริหารกิจกรรมนักศึกษา	10	-	10	0.20*
ประเภทบำเพ็ญประโยชน์	30	-	30	
ประเภทกีฬา	142	-	142	
ประเภทศิลปวัฒนธรรม	40	-	40	
ประเภทวิชาการ	35	-	35	
อื่น ๆ	2	-	2	
เข้าร่วมกิจกรรมมากกว่า 1 ประเภท	6	-	6	
ไม่ต้องตอบ	264	-	264	
รวม	529	-	529	

การเข้าร่วมกิจกรรม/ประเภทกิจกรรม ตำแหน่งกรรมการ/การฝึกอบรม	ภาวะการมีงานทำ		รวม	χ^2
	มีงานทำ	ไม่มีงาน ทำ		
การฝึกอบรม				
ภาษาต่างประเทศ	16	-	16	0.20*
คอมพิวเตอร์	35	-	35	
การบัญชี	16	-	16	
การตลาด	7	-	7	
การบริหาร	4	-	4	
สาขาวิชาชีพ	5	-	5	
อื่นๆ	4	-	4	
ไม่ต้องตอบ	442	-	442	
รวม	529	-	529	

* ระดับนัยสำคัญที่ 0.05

เมื่อนำผลการวิจัยมาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ พบว่า การเข้าร่วมกิจกรรมขณะเรียนกับภาวะการมีงานทำของบัณฑิต พบว่า ค่า χ^2 ที่คำนวณได้มีค่า 0.198 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.05 ($\chi^2_{0.05,1} = 3.752$) แสดงว่าการเข้าร่วมกิจกรรมขณะเรียนไม่มีความสัมพันธ์กับภาวะการมีงานทำของบัณฑิต ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ (สมมติฐานที่ 5)

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับประเภทของกิจกรรมกับภาวะการมีงานทำของบัณฑิต พบว่า ค่า 0.20 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.05 ($\chi^2_{0.05,1} = 3.752$) แสดงว่า ประเภทกิจกรรมไม่มีความสัมพันธ์กับภาวะการมีงานทำของบัณฑิต ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ (สมมติฐานที่ 6)

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับการฝึกอบรมกับภาวะการมีงานทำของบัณฑิต พบว่า มีค่า χ^2 ที่คำนวณได้มีค่า 0.20 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.05 ($\chi^2_{0.05,1} = 3.841$) แสดงว่าการฝึกอบรมไม่มีความสัมพันธ์กับภาวะการมีงานทำของบัณฑิต ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน (สมมติฐานที่ 7)

ตาราง 34 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างประเภทของงานที่ทำกับภาวะการมีงานทำของบัณฑิต

ประเภทของงานที่ทำ	ภาวะการมีงานทำ		รวม	χ^2
	มีงานทำ	ไม่มีงานทำ		
ประเภทของงานที่ทำ				
กิจกรรมของตนเอง	15	-	15	8.100*
กิจการของครอบครัว	21	-	21	
รับราชการ	25	-	25	
ลูกจ้างส่วนราชการ/พนักงานของรัฐ	48	-	48	
พนักงาน/ลูกจ้างเอกชน	356	-	356	
พนักงานลูกจ้าง/รัฐวิสาหกิจ	21	-	21	
พนักงานองค์กรต่างประเทศ	3	-	3	
อื่น ๆ	40	-	40	
รวม	529	-	529	

* ระดับนัยสำคัญที่ 0.05

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างประเภทของงานที่ทำกับภาวะการมีงานทำของบัณฑิตพบว่า ค่า χ^2 ที่คำนวณได้มีค่า 8.100 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.05 ($\chi^2_{0.05,4} = 8.477$) แสดงว่า ประเภทของงานที่ทำมีความสัมพันธ์กับภาวะการมีงานทำของบัณฑิต ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ (สมมติฐานที่ 9)

จากผลการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคม และการศึกษา กับภาวะการมีงานทำของบัณฑิต ด้วยการทดสอบสถิติไคว์-สแควร์ พบว่า ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับภาวะการมีงานทำของบัณฑิตอย่างมีนัยสำคัญมี 5 ตัวแปร ได้แก่ อาชีพหลักของบิดา อาชีพหลักของมารดา การศึกษาสูงสุดของบิดา การศึกษาสูงสุดของมารดา และประเภทของงานที่ทำ

สำหรับตัวแปรที่ไม่มีปัจจัยสำคัญทางสถิติมี 3 ตัวแปร ได้แก่ การเข้าร่วมกิจกรรมระหว่างเรียน ประเภทกิจกรรม การฝึกอบรม จากผลการวิเคราะห์ดังกล่าว สามารถสรุปความสัมพันธ์ได้ดังตาราง 35

ตาราง 35 สรุปความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคม และการศึกษา กับ
ภาวะการมีงานทำของบัณฑิต

ปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคม และการศึกษา			
ปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคม และการศึกษา ที่มีความสัมพันธ์กับการมีงานทำ	χ^2	df	Sig
อาชีพหลักของบิดา	11.174	5	0.018
อาชีพหลักของมารดา	9.917	4	0.042
ระดับการศึกษาชั้นสูงสุดของบิดา	13.195	6	0.037
ระดับการศึกษาชั้นสูงสุดของมารดา	13.278	5	0.021
การเข้าร่วมกิจกรรมขณะเรียน	0.198	3	0.821
ประเภทกิจกรรม	0.20	1	0.632
การฝึกอบรม	0.20	1	0.632
ประเภทของงานที่ทำ	8.100	3	0.032

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของค่านิยม เจตคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ
ซึ่งมีตัวแปรเกี่ยวกับอาชีพหลักของบิดา อาชีพหลักของมารดา การศึกษาชั้นสูงสุดของ
บิดา การศึกษาสูงสุดของมารดา การเข้าร่วมกิจกรรมขณะเรียน ประเภทกิจกรรม การฝึกอบรม
และประเภทของงานที่ทำ พบว่า ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการประกอบอาชีพอิสระของบัณฑิต
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 มี 5 ตัวแปร ได้แก่ อาชีพหลักของบิดา อาชีพหลักของ
มารดา การศึกษาสูงสุดของบิดา การศึกษาสูงสุดของมารดา และประเภทของงานที่ทำ

สำหรับตัวแปรที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการเลือกประกอบอาชีพอิสระของบัณฑิต ได้แก่
การเข้าร่วมกิจกรรมระหว่างเรียน ประเภทกิจกรรม การฝึกอบรม

ผลการวิเคราะห์ตัวแปรทำนายการเลือกประกอบอาชีพอิสระของบัณฑิต โดยการวิเคราะห์
ถดถอยพหุคูณ

ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ โดยมีการเลือกประกอบอาชีพอิสระเป็นตัวแปรอิสระและ
มีตัวแปร ค่านิยมในอาชีพ และเจตคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความ
คิดเห็น ด้านความรู้สึกรู้สึก และด้านพฤติกรรมแนวโน้มที่แสดงออก โดยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับ
การเลือกประกอบอาชีพอิสระอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ตาราง 36 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของตัวแปรตาม คือ การเลือกประกอบอาชีพ
อิสระ

ความแปรปรวน	df	SS	MS	R
Regression	4	19.885	4.897	38.250
Residual	273	34.587	0.125	-
Total	277	54.472	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติ .001

จากผลการวิเคราะห์ในตารางที่ 36 พบว่า ตัวแปรทำนายการเลือกประกอบอาชีพอิสระของบัณฑิตคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครกับตัวแปรอิสระคือ ค่านิยมในอาชีพ เจตคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสามารถสร้างสมการทำนายได้ ซึ่งคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณและค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวทำนาย ดังแสดงในตาราง 37

ตาราง 37 แสดงค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรทำนายการเลือกประกอบอาชีพอิสระโดยวิธีวิเคราะห์แบบ Stepwise

ตัวแปรทำนาย	b	β	R	R ²	F
ค่านิยมในอาชีพ	.204	.312	.555	.309	31.631
เจตคติต่อการประกอบอาชีพ	.291	.280	.478	.229	82.570
ด้านความรู้สึกล	.155	.246	.588	.346	15.703

$$R = .603 \quad R^2 = .385$$

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

$$SE \text{ est} = .3557$$

$$(a) = 1.250$$

จากตาราง 37 พบว่า ผลการวิเคราะห์โดยนำตัวทำนายเข้าสมการถดถอยที่ละตัวจนครบทุกตัวพบว่า ตัวแปรพยากรณ์ที่ทำนายการเลือกประกอบอาชีพอิสระของบัณฑิต เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ค่านิยมในอาชีพ เจตคติต่อการประกอบอาชีพ ด้านความรู้สึกล

โดยตัวแปรทั้ง 3 ตัว สามารถร่วมกันทำนายการเลือกประกอบอาชีพอิสระของบัณฑิตในระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครได้ร้อยละ 35.5

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการวิเคราะห์และแปรผลข้อมูลเกี่ยวกับภาวะการมีงานทำของบัณฑิต และความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านเศรษฐกิจ สังคม และการศึกษาปัจจัยบางประการที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพอิสระ ของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี หลักสูตร 4 ปี และ 2 ปี ต่อเนื่อง คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร สามารถสรุป อภิปราย และ ข้อเสนอแนะ ดังนี้

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะการมีงานทำในด้านการงานเต็มตรงสาขา การงานเต็มที่ไม่ตรงสาขา การงานต่ำกว่าระดับตรงสาขา การงานต่ำกว่าระดับไม่ตรงสาขา และการว่างงาน โดยเปิดเผยของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในปี 2545-2547 ระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับภาวะการมีงานทำของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา 2545-2547 ระดับปริญญาตรี
3. เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่เกี่ยวกับการเลือกอาชีพอิสระ ได้แก่ ค่านิยมโดยรวม การรับรู้ เจตคติ ต่อการประกอบอาชีพ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้คือ ผู้สำเร็จการศึกษา ในปีการศึกษา 2545-2547 ระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ ที่ประกอบด้วย 5 สาขาวิชา ได้แก่ สาขาการบัญชี สาขาการจัดการ สาขาการตลาด สาขาสารสนเทศคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร รวม 3,000 คน โดยมีกลุ่มตัวอย่างทำงาน 529 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับภาวะการมีงานทำและการประกอบอาชีพอิสระ ของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา ในปีการศึกษา 2545-2547 ระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปที่ใช้ในการวิเคราะห์ทางด้านสังคมศาสตร์ และวิเคราะห์ด้วยสถิติ ตามขั้นตอนดังนี้

1. วิเคราะห์สถานะภาพส่วนบุคคล สถานภาพทางเศรษฐกิจและการศึกษาของ บิดา/มารดา

2. วิเคราะห์ภาวะการมีงานทำของบัณฑิต ตามลักษณะของการมีงานทำและไม่มีการมีงานทำ
3. วิเคราะห์ทัศนคติในการประกอบอาชีพอิสระ
4. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านเศรษฐกิจ สังคม และการศึกษากับการมีงานทำ และทัศนคติในการประกอบอาชีพ โดยการทดสอบ ค่าไค-แอสคว

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาภาวะการมีงานทำของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2545-2547 ระดับปริญญาตรี หลักสูตร 4 ปี และหลักสูตร 2 ปี ต่อเนื่อง คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร และศึกษาปัจจัยในการเลือกประกอบอาชีพอิสระของบัณฑิต ผลการศึกษาสรุปผลได้ดังนี้

5.1 การวิเคราะห์ภาวะการมีงานทำ

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์การมีงานทำของบัณฑิต จัดทำโดยพิจารณาวิเคราะห์ แยกการมีงานทำ 5 ประเภท ได้แก่ เต็มที่ตรงสาขา บัณฑิตทำงานต่ำกว่าระดับการศึกษา บัณฑิตทำงานต่ำกว่าระดับไม่ตรงสาขา และบัณฑิตว่างงาน โดยเปิดเผยโดยทั้งนี้ ใช้รายได้ต่อเดือน 7,630 บาท โดยใช้ความสอดคล้องระหว่างสาขาวิชาเอง หรือแขนงวิชาการที่สำเร็จการศึกษาและลักษณะงานที่ทำเป็นเกณฑ์ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

การมีงานทำเต็มที่

เมื่อพิจารณาจากแบบทดสอบ พบว่า บัณฑิตในสาขาวิชาเอกการบัญชี มีอัตราการทำงานสูงกว่าบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาเอกการตลาด และการจัดการ ซึ่งทราบได้จากแบบสอบถาม พบว่า ไม่มีผู้ว่างงาน โดยเปิดเผย โดยทุกสาขาวิชาไม่มีผู้ว่างงานเลย นอกจากส่วนที่ไม่ทำงาน ก็จะเป็นกลุ่มที่ศึกษาต่อในระดับปริญญาโท

การทำงานต่ำกว่าระดับ

ผลการวิจัยพบว่า บัณฑิตที่ทำงานต่ำกว่าระดับเงินเดือน 7,630 บาท มีเพียงร้อยละ 7.6 มีผู้ทำงานตรงสาขาร้อยละ 53.1 และไม่ตรงสาขา ร้อยละ 46.9 เมื่อพิจารณาระยะเวลาในการได้งานทำ พบว่า มีผู้ได้งานทำทันทีร้อยละ 46.9 รองลงมาได้งานทำในช่วงเวลา 1-3 เดือน และผู้ที่ใช้เวลาหางานมากกว่า 5 เดือน คิดเป็นร้อยละ 3.4

5.2 การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับภาวะการมีงานทำของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาระดับ ปริญญาตรี หลักสูตร 2-3 ปีต่อเนื่อง และ 4 ปี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

จากผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีงานทำของบัณฑิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.05 ได้แก่ อาชีพของบิดา อาชีพของมารดา ระดับการศึกษาขั้นสูงสุดของบิดา ระดับ

การศึกษาขั้นสูงสุดของมารดา และความคาดหวังเกี่ยวกับรายได้ของบิดามารดา ปัญหาการมีงานทำ ประเภทของงานที่ทำ ระยะเวลาในการทำงาน การเข้าร่วมกิจกรรมขณะศึกษาอยู่ การทำกิจกรรม ประสบการณ์การฝึกงาน มีความสัมพันธ์กับภาวะการมีงานทำของบัณฑิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.05

5.3 การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกประกอบอาชีพอิสระของบัณฑิตที่สำเร็จ การศึกษาระดับปริญญาตรี หลักสูตร 2-3 ปีต่อเนื่อง และ 4 ปี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

จากผลการวิเคราะห์ปัจจัยการเลือกประกอบอาชีพอิสระ เกี่ยวกับค่านิยมในอาชีพ เจตคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความคิดเห็น ด้านความรู้สึก ด้านพฤติกรรม แนวโน้มที่แสดงออก

ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเลือกประกอบอาชีพอิสระเรียงลำดับจากมากที่สุด ไปหาน้อยที่สุด ได้แก่ ตัวแปรด้านความคิดเห็น รองลงมา ได้แก่ ด้านความรู้สึก และลำดับสุดท้าย คือ ด้านพฤติกรรมแนวโน้มที่แสดงออก โดยตัวแปรทั้ง 3 ตัว ส่งผลต่อการทำนายการเลือกประกอบอาชีพอิสระของบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

การอภิปรายผล

จากผลการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับภาวะการมีงานทำและการเลือกประกอบอาชีพอิสระ ของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี หลักสูตร 2 ปีต่อเนื่อง และหลักสูตร 4 ปี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ที่จบการศึกษาปี 2545-2547 มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผลที่ได้ดังนี้

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับภาวะการมีงานทำของบัณฑิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.05 ได้แก่ อาชีพหลักของบิดามารดา การศึกษาขั้นสูงสุดของบิดา การศึกษาสูงสุดของมารดา และประเภทของงานที่ทำ

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับภาวะการมีงานทำของบัณฑิต อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.05 ได้แก่ การเข้าร่วมกิจกรรม ประเภทกิจกรรม การฝึกอบรม ซึ่งสามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

อาชีพหลักของบิดา ของบัณฑิตส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรร้อยละ 36.7 รองลงมา บิดาของบัณฑิตมีอาชีพค้าขาย เจ้าของกิจการหรือธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 32.3 และจากการศึกษาพบว่า อาชีพหลักของบิดา มีความสัมพันธ์กับภาวะการมีงานทำของบัณฑิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ($X^2=11.070$)

อาชีพหลักของมารดา มารดาของบัณฑิตส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพเกษตรกรรม คิดเป็นร้อยละ 35 รองลงมาประกอบอาชีพค้าขาย เจ้าของกิจการ หรือธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 33.1 และจากการศึกษาพบว่า อาชีพหลักของมารดามีความสัมพันธ์กับภาวะการมีงานทำของบัณฑิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ($X^2=9.487$)

จากผลการศึกษาดังกล่าว ได้สะท้อนให้เห็นว่า อาชีพของบิดามารดาส่งผลต่อพฤติกรรมการเรียนแบบของบุตร โดยทางอ้อม ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎี ของ Donald Seeper (ชำรงค์ อุดมไพจิตรกุล.2543: 100-109) ซึ่งได้กล่าวว่า บุคคลจะเรียนแบบอาชีพที่แต่ละคนเลือกจะเกี่ยวกับความสนใจ ค่านิยมและความต้องการเรียนแบบบิดาและสังคมที่อาศัย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ คณีย์ สถิตินาวุฒิ (2550 : บทคัดย่อ) ซึ่งพบว่าตัวแปรด้าน Family Background Variables ได้แก่ ระดับการศึกษาของบิดา – มารดา เชื้อชาติ อาชีพของบิดามารดา ผลต่อการศึกษาและทำให้มีโอกาสได้ทำงานในตำแหน่งหน้าที่สูง ๆ

ระดับการศึกษาสูงสุดของบิดา บัณฑิตส่วนใหญ่มีบิดาสำเร็จการศึกษาในระดับ ประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 45.2 รองลงมามีบิดาของบัณฑิต สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี ร้อยละ 14.4 และบิดาของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 1.5 จากผลการศึกษาวิเคราะห์ พบว่า ระดับการศึกษาขั้นสูงสุดของบิดามีความสัมพันธ์กับภาวะการมีงานทำของบัณฑิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ ($X^2=5.792$)

ระดับการศึกษาสูงสุดของมารดา มารดาของบัณฑิตส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาสูงสุดในระดับ ประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 58.4 รองลงมามีการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย คิดเป็นร้อยละ 9.8 จากผลการวิเคราะห์พบว่า ระดับการศึกษาสูงสุดของมารดามีผลต่อความสัมพันธ์กับภาวะการมีงานทำของบัณฑิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ ($X^2=11.483$)

จากผลการศึกษาสะท้อนให้เห็นว่า ระดับการศึกษาของบิดา มารดา มีผลต่อการเลือกประกอบอาชีพ และการทำงานของบุตร เพราะ การได้รับการศึกษาของบิดามารดาจะสามารถแนะนำให้บุตรทำงานได้สอดคล้องกับความสามารถ ขางสอดคล้องกับงานวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2537 : บทสรุป) ซึ่งอธิบายว่า พ่อแม่ที่มีพื้นฐานการศึกษาที่สูงพอสมควรจะให้ความสนใจและให้คำแนะนำในการประกอบอาชีพให้กับบุตร ได้ดี

การเข้าร่วมกิจกรรมขณะเรียน ผลการศึกษาพบว่า บัณฑิตเข้าร่วมกิจกรรม คิดเป็นร้อยละ 50.1 และบัณฑิตที่ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมคิดเป็นร้อยละ 49.9 และผลการศึกษาวิเคราะห์พบว่า การเข้าร่วมกิจกรรมขณะเรียน ไม่มีความสัมพันธ์กับภาวะการมีงานทำของบัณฑิตอย่างมีนัยสำคัญทาง

สถิติ ณ ระดับ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ($X^2 = 3.752$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการไม่เข้าร่วมกิจกรรม การทำงานในปัจจุบันไม่จำเป็นต้องใช้ความรู้และประสบการณ์ในการเข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งไม่เป็นไปตามทฤษฎีทางสังคมวิทยาของ ลีโอนาร์ด และ เวลซนิก (Leonard and Selsnick, 1968 : 31) ที่กล่าวว่า การเข้าร่วมกิจกรรมทำให้บุคคลมีการติดต่อกับอื่น ทำให้มีความเห็นอกเห็นใจและช่วยเหลือกันได้มากในกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งคุณลักษณะเช่นนี้ เป็นปัจจัยที่ช่วยให้บัณฑิตมีงานทำ

ประเภทของการอภิปราย ผลการศึกษาพบว่า บัณฑิตเข้าร่วมกิจกรรมในช่วงที่เป็นนักศึกษา โดยเป็นประเภทกีฬา คิดเป็นร้อยละ 26.8 รองลงมาประเภทศิลปวัฒนธรรม คิดเป็นร้อยละ 7.6 ซึ่งไม่มีความสัมพันธ์กับภาวะการมีงานทำของบัณฑิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ($X^2 = 0.20$) ทั้งนี้ ประเภทของการเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าวไม่ส่งผลต่อความต้องการของค่าแรงงานในปัจจุบัน

การฝึกอบรม ผลการวิจัยพบว่า บัณฑิตส่วนใหญ่เข้ารับการฝึกอบรมในด้านความรู้คอมพิวเตอร์ คิดเป็นร้อยละ 6.6 รองลงมาเป็นการฝึกอบรมภาคภาษาต่างประเทศ และการบัญชี คิดเป็นร้อยละ 3.0 โดยมีค่าทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญ 0.05 และไม่มีความสัมพันธ์กับสภาวะการมีงานทำของบัณฑิต ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ($X^2 = 0.20$) ทั้งนี้เพราะ การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาตนเองขึ้นมืออยู่อย่างต่อเนื่องอยู่แล้วตลอดเวลา ดังนั้น การฝึกอบรมจึงไม่มีผลต่อภาวะการมีงานทำ ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัย ของ บัง เอง ฟอง (Pang Eng Fong) (1974 : 20) ที่พบว่า การฝึกอบรมมีผลต่อภาวะการมีงานทำและระดับอาชีพและไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของกองแผนงานมหาวิทยาลัยศิลปากร(2538: 12-15) ซึ่งได้กล่าวไว้ว่า การได้รับการฝึกอบรมจะช่วยให้เกิดการพัฒนาทักษะเพิ่มขึ้น

ปัจจัยตัวแปรในการเลือกประกอบอาชีพอิสระของบัณฑิตที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ค่านิยมในอาชีพ เจตคติต่อการประกอบอาชีพ ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความคิด ด้านความรู้สึกรู้ ด้านพฤติกรรมแนวโน้มที่แสดงออก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชูเปอร์ (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์, 2531:42; อ้างอิงจาก Seeper.n.d.) ได้กล่าวว่า ค่านิยมเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่ได้เริ่มเข้าสู่กระบวนการตัดสินใจเลือกอาชีพ โดยบุคคลได้นำค่านิยมมาร่วมพิจารณาเลือกอาชีพ โดยค่านิยมดังกล่าวทำให้บุคคลได้มีโอกาสเป็นนายจ้าง

ปัจจัยตัวแปรด้านเจตคติ มีความสัมพันธ์กับการเลือกอาชีพที่มีระดับนัยสำคัญทางสถิติระดับ .001 แสดงว่า บัณฑิตตระหนักในคุณค่าของการประกอบอาชีพอิสระ ซึ่ง สัญญา จัตตานนท์ (2521 : 50) ได้ศึกษาพบว่า เจตคติ ของนักศึกษาแผนการตลาด วิทยาเขตพณิชยการพระนคร กล่าวว่า การมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ ส่งผลต่อการกำหนดพฤติกรรมของการเลือกประกอบอาชีพอิสระ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้พบว่า ควรมีการจัดหลักสูตรการศึกษาที่เหมาะสมกับสภาพการทำงานของบัณฑิตทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ โดยเฉพาะควรมีการจัดฝึกอบรมการใช้ความรู้พิเศษด้านต่าง ๆ ในภาคปฏิบัติเพื่อเตรียมความพร้อมสู่ตลาดแรงงานให้สมกับปรัชญาของมหาวิทยาลัยในการเป็นบัณฑิตนักปฏิบัติ

1.2 ควรมีการศึกษาแนวโน้มความต้องการบัณฑิตตามความต้องการของตลาดแรงงาน จากกลุ่มอุตสาหกรรมต่าง ๆ อาทิเช่น อุตสาหกรรมการผลิต อุตสาหกรรมการบริการ เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในอนาคต

2.1 ควรมีการศึกษาที่ส่งผลต่อการเลือกสาขาวิชาของนักศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

2.2 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพอิสระของบัณฑิตในสาขาวิชาอื่น ๆ และทำการเปรียบเทียบปัจจัยดังกล่าวเพื่อหาปัจจัยที่สอดคล้องและแตกต่างกัน

บรรณานุกรม

- กมลรัตน์ หล้าสุวรรณ.(2528). จิตวิทยาการศึกษา.กรุงเทพฯ:ห้างหุ้นส่วนจำกัดศรีเคษา.
 กรมการจัดหางาน. (2540). กำลังแรงงานและการมีงานทำ. กรุงเทพฯ : กรมการจัดหางาน
 กรมแรงงาน. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. (2543). ผลกระทบต่อผู้ตกงานจากภาวะวิกฤต
 เศรษฐกิจในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. กรุงเทพฯ : กรมแรงงาน.กระทรวงแรงงานและ
 สถิติการสังคม. กรมการจัดหางาน. (2543) สถิติจัดหางาน 2542.กรุงเทพฯ : กอง
 วิชาการและแผนงาน
 _____. (2543). ศัพท์แรงงาน. กรุงเทพฯ : กองวิชาการและแผนงาน.
 กฤษณา ศักดิ์ศรี.(2530).จิตวิทยาการศึกษา.กรุงเทพฯ: บำรุงสาสน์.
 กัมพรชัย บุญประกอบ และคนอื่น ๆ. (2538). หลักสูตรการศึกษาคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
 รามคำแหงในด้านความเหมาะสมในการประกอบอาชีพและหางานทำ. กรุงเทพฯ:
 มหาวิทยาลัยรามคำแหง
 กันยา สุวรรณแสง.(2533).การพัฒนาบุคลิกภาพและการปรับตัว. กรุงเทพฯ: บำรุงสาสน์.
 คมเพชร ฉัตรศุกกุล.(2521).บริการสนเทศ.เอกสารประกอบการศึกษาวิชาบริการสนเทศ.ถ่าย
 เอกสาร
 จรรยา สุวรรณทัต.(2535). ประมวลบทความทางวิชาการฉบับพิเศษ พ.ศ.2525-2535.กรุงเทพฯ :
 สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
 จรรยา สุวรรณทัต และคณะ. (2521). พฤติกรรมศาสตร์ พื้นฐานความเข้าใจทางจิตวิทยา.กรุงเทพฯ :
 ไทยวัฒนาพานิช.
 จริยา ทัพพะกุล ณ อยุธยา.(2530).แนวโน้มทางการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ.การศึกษาเพื่อ
 พัฒนาคุณภาพ.หน้า 43-55. กรุงเทพฯ : คณะกรรมการงานศิลปหัตถกรรมและ
 อาชีวศึกษาครั้งที่ 40 กระทรวงศึกษาธิการ.
 จันทร์เพ็ญ ทองหยิบ.(2536).การศึกษาค่านิยมที่มีต่อการเลือกประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนชั้น
 มัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัด สำนักงาน
 ประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก.ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. พิษณุโลก : บัณฑิตวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยนเรศวร.ถ่ายเอกสาร.
 จิตรอารี เนตรหิน.(2513).การศึกษาเปรียบเทียบค่านิยมทางอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
 โรงเรียนมัธยมแบบประสม ภาคศึกษา 11 ปีการศึกษา 2513.ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม.
 กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร.ถ่ายเอกสาร.

- จุกา มนต์ไพบูลย์. (2542). การวิเคราะห์ตลาดแรงงาน : แนวคิดเชิงทฤษฎี. กรุงเทพฯ : คณะเศรษฐศาสตร์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จุกากรณ์ วรสมันต์.(2515).ความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพของบิดามารดากับการเลือกอาชีพของนักเรียน.วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.ถ่ายเอกสาร.จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2543). “กวดวิชา ค่านิยมของเด็กไทยในปัจจุบัน” ในโครงการนิทรรศการ. ระดับปริญญาตรี วิชาบัณฑิตอุดมคติไทยภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2543.หน้า 3-5. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
(www.geocities.com/thetuor2000/contlusion.htm.)
- เจษฎา ชนะโรค.(2530). ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพเก็บตัวและแสดงตัวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี.วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.ถ่ายเอกสาร.
- เจียรนัย ทรงชัยกุล.(2535).ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอาชีพอิสระ.เอกสารการสอนชุดวิชาการแนะแนวในระดับประถมศึกษา.หน้า 412.กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- เจือจันทร์ จงสถิตอยู่. (2524, ตุลาคม). “การศึกษาเกี่ยวกับการบรรลุผลทางเศรษฐกิจและสังคม”วารสารการวิจัยทางการศึกษา. ฉบับที่ 4 ตุลาคม-ธันวาคม 2524. หน้า 12.
- เฉลิมเผ่า อัจฉะนันท์. (2526). ปัจจัยที่มีอิทธิพลของการมีงานทำ ความพอใจในงานและความศรัทธาของหน่วยงานต่าง ๆ ต่อบัณฑิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง. กรุงเทพฯ : สำนักบริการทางวิชาการและทดสอบประเมินผล. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เจลิยว บุรีภักดีและคณะ.(2529).แนวโน้มการทำงานของเยาวชนไทย สรุปผลการสำรวจทั่วประเทศไทย พ.ศ.2529. หน้า 8 พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ศูนย์พัฒนาการศึกษาแห่งชาติของประเทศไทย.ทบวงมหาวิทยาลัย.
- เจลิยว สุวรรณกิตติ.(2530). “แนวทางและนโยบายเพื่อบรรเทาปัญหาการว่างงานการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ ” เอกสารประกอบเรื่อง การส่งเสริมการทำงานนอกระบบ. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- ชูศรี วงศ์รัตน์ : (2531).เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 4.ม.ป.พ.
- ชูศรี วงศ์รัตนะ. (2544). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : เทพเนรมิตร.
- เชิดศักดิ์ โฆวาสินธุ์.(2520).การวัดทัศนคติและบุคลิกภาพ.กรุงเทพฯ : โอเดียนส โตร์.
- เชิดศักดิ์ โฆวาสินธุ์.(2520).การวัดทัศนคติและบุคลิกภาพ.กรุงเทพฯ : โอเดียนส โตร์.
- ฉัชชา ประกฤติพงศ์. (2545). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความต้องการเรียนต่อภาษาญี่ปุ่นในระดับชั้นที่สูงขึ้น : กรณีศึกษา ณ สถาบันภาษา เขตกรุงเทพฯ. สารนิพนธ์ ศสม.

- (เศรษฐศาสตร์การศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร.ถ่ายเอกสาร
- คณัย เทียนพุฒิ.(2531,ธันวาคม). “ความเป็นผู้ประกอบการ,”จุฬาลงกรณ์ธุรกิจปริทัศน์:11(43) : 26-30.
- คณัย สถิตธนาวุฒิ. (2520). อัตราผลตอบแทนของการลงทุนทางการศึกษาในวิทยาลัยเอกชนศึกษา
เฉพาะกรณีของวิทยาลัยการค้า. ปรินญานิพนธ์ (เศรษฐศาสตร์การศึกษา).กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.ถ่ายเอกสาร.
- คำรงค์ ฐานดี.(2520).มานุษยวิทยาสังคมและวัฒนธรรม.กรุงเทพฯ : ภาควิชาสังคมวิทยา มานุษยวิทยา
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์ และ ต่อทรัพย์ ผลดี.(2534).การศึกษาประสบการณ์และรายได้จากการทำงาน
กรณีศึกษาในภาคกลาง.กรุงเทพ : คณะเศรษฐศาสตร์.จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ค้อย ชุมสาย, ม.ล. (2508). จิตวิทยาในชีวิตประจำวัน. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ทิตยา สุวรรณะชญ, และคณะอื่น ๆ. (2516). รายงานการวิจัยสังคมและวัฒนธรรมไทย. (เอกสารจัด
สำเนา).
- ธวัชชัย สันคติประภา. (ม.ป.ป.).การติดต่อสื่อสาร โสตทัศนศึกษาและการส่งเสริม เล่มที่ 1.
กรุงเทพฯ : สำนักส่งเสริมและฝึกอบรม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ธำรง อุคมไพจิตรกุล. (2543). จิตวิทยาสำหรับนักเศรษฐศาสตร์.กรุงเทพฯ : ภาควิชาเศรษฐศาสตร์
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (เอกสารประกอบการสอน).
- นราทิพย์ ชูติวงศ์. (2542). ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์จุลภาค.พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : คณะเศรษฐศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิพนธ์ พัวพงศกร. (2525). “การจ้างงานในประเทศไทย การสำรวจภาวะในชนบทและเมือง” ใน
เอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง การจ้างงานในทศวรรษหน้า ภาวะใน
เมืองและชนบท วันที่ 22-23 ธันวาคม 2524 ณ ห้องทับทิม โรงแรมอินทรา. หน้า 15.
สถาบันทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นุกูล โกกิจ. (2541). “ตกงาน ครอบครัวยุคแตกสลายชะตากรรมแรงงานหญิง ยุค IMF” ใน รวมพลัง
ความคิดฝ่าวิกฤตคนตกงาน. บรรณาธิการ โดยบัณฑิตย์ ธนชัยเศรษฐวุฒิ. หน้า 19.
กรุงเทพฯ : มูลนิธิอารมณ พงศ์พจน์.
- นุกูล ประจวบเหมาะ. (2516). ทฤษฎีการว่างแรงงาน ดอกเบี้ยและเงินตราและปัญหาเศรษฐกิจ
ของหลังประเทศล้าหลัง. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : แสงทองการพิมพ์.

- บัณฑิตย์ ธนชัยเศรษฐวุฒิ. (2541). รวมพลังความคิดฝ่าวิกฤตคนตกงาน. กรุงเทพฯ : มูลนิธิอารมณ
พงษ์งัน
- บุญชม ศรีสะอาด. (2535). การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- _____. (2538). วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ประดิษฐ์ ชาสมบัติ และผาสุก พงษ์ไพจิตร. (2531). เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่องการส่งเสริม
การทำงานในการประกอบอาชีพส่วนตัว. หน้า 30-50. กรุงเทพฯ : สำนักงาน
คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- ประภาเพ็ญ สุวรรณ. (2520). ทศนคติ : การวัด การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอนามัย. กรุงเทพฯ : ไทย
วัฒนาพานิช.
- ประภาศรี ทับทิมทอง. (2529). ความสอดคล้องระหว่างสถานที่ศึกษากับบุคลิกภาพด้านอาชีพวัด
โดยแบบทดสอบ SDS และความต้องการบริการแนะแนวของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่
วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ประมวล ไชยกิจ. (ม.ป.ป.) จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว
วิทยาลัยครูสวนดุสิต.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2529). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม
แห่งชาติ ฉบับที่ 6 พ.ศ. 2530-2534. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานคณะกรรมการศึกษาแห่งชาติ. (2534). แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 พ.ศ. 2535-
2539. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.

ภาคผนวก ก

ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยวิธีการหาหลักสัมพันธ์ของคะแนนข้อรวมและคะแนนรายข้อ และหาค่าความเชื่อมั่น โดยการหาสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบสอบถามของการเลือกประกอบอาชีพอิสระของบัณฑิต แบบสอบถามค่านิยมในอาชีพ แบบสอบถามเจตคติต่อการประกอบอาชีพอิสระของบัณฑิต แบบสอบถามเจตคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ ซึ่งมี 3 ด้าน ได้แก่ ก) ด้านความคิดเห็น ข) ด้านความรู้สึกรัก ค) ด้านพฤติกรรมแนวโน้มน้ำที่แสดงออก

ตาราง 1 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยวิธีหาสหสัมพันธ์ของคะแนนรายข้อและคะแนนรวม (Item-total Correlations) และค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีการหาสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบสอบถามการเลือกประกอบอาชีพอิสระของบัณฑิต

ข้อ	r	ข้อ	r
1	.6471	5	.3267
2	.2114	6	.4695
3	.6321	7	.7169
4	.4458	8	.7180

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .8906

ตาราง 2 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยวิธีหาสหสัมพันธ์ของคะแนนรายข้อและคะแนนรวม (Item-Total Correlation) และค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีการหาสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบสอบถามค่านิยมในอาชีพ

ข้อ	r	ข้อ	r
1	.5825	15	.6410
2	.7675	16	.5714
3	.7705	17	.7589
4	.5461	18	.3625
5	.5410	19	.7732
6	.5984	20	.6220
7	.6480	21	.5157
8	.5035	22	.3214
9	.7405	23	.6674

ข้อ	r	ข้อ	r
10	.5843	24	.63953
11	.5382	25	.5394
12	.5015	26	.5212
13	.5230	27	.6307
14	.7825		

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .9406

ตาราง 3 อำนาจจำแนกรายข้อ โดยวิธีหาสหสัมพันธ์ของคะแนนรายข้อและคะแนนรวม (Item-Total Correlations) และค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีการหาสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบสอบถามเจตคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ

ก) ด้านความคิดเห็น

ข้อ	r	ข้อ	r
1	.3048	5	.6070
2	.3850	6	.7120
3	.3045	7	.4750
4	.5935	8	.4753

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .6973

ข) ด้านความรู้สึกรัก

ข้อ	r	ข้อ	r
1	.5744	5	.6435
2	.5213	6	.6834
3	.6407	7	.7084
4	.7554	8	.4054

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .7522

ค) พฤติกรรมแนวโน้มที่จะแสดงออก

ข้อ	r	ข้อ	r
1	.6867	5	.6594
2	.4509	6	.7034
3	.6907	7	.4381
4	.5630	8	.6337

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .8813

ตัวอย่างแบบสอบถาม

แบบสอบถาม

เรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับภาวะการมีงานทำและการประกอบอาชีพอิสระของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา ระดับปริญญาตรี
คณะบริหารธุรกิจ ปีการศึกษา 2545-2547 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

คำอธิบาย

แบบสอบถามนี้เป็นการทำวิจัยของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ร่วมด้วยแผนกแนะแนว วิทยาเขตพณิชยการพระนคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำผลการวิจัยมาพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรและการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานต่อไป ขอความกรุณาตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริงและตามทัศนะของท่านมากที่สุด คำตอบและข้อเสนอแนะของท่านจะไม่ถูกนำมาเปิดเผยเป็นรายบุคคลแต่นำไปประมวลผลในภาพรวม

แบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล และสภาพทางเศรษฐกิจสังคมและการศึกษาของบิดา/มารดา

ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลการศึกษา การหางานทำและลักษณะงานที่ทำ

ตอนที่ 3 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับการเลือกประกอบอาชีพอิสระของบัณฑิต

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย ลงใน และเติมข้อความลงในช่องว่างที่เว้นไว้

ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับส่วนบุคคลและสภาพทางเศรษฐกิจสังคมและการศึกษาของบิดา/มารดา

1. ชื่อ (นาย/นาง/นางสาว)..... นามสกุล.....

ที่อยู่ปัจจุบัน (ติดต่อดี) เลขที่..... หมู่ที่..... ซอย..... ถนน.....

ตำบล/แขวง..... อำเภอ/เขต..... จังหวัด..... รหัสไปรษณีย์.....

โทรศัพท์..... โทรศัพท์มือถือ..... E-mail.....

2. ปัจจุบันอายุ.....ปี

3. ท่านสำเร็จการศึกษาหลักสูตร

1. ปริญญาตรี 2-3 ปี (ต่อเนื่อง) ปีการศึกษา

2. ปริญญาตรี 4-5 ปี ปีการศึกษา

จากคณะบริหารธุรกิจ/วิทยาเขต..... สาขาวิชา.....

4. อาชีพของบิดา (กรณีบิดาถึงแก่กรรมให้ระบุอาชีพก่อนถึงแก่กรรม)

1. ค้าขาย/เจ้าของกิจการ/ธุรกิจส่วนตัว 2. ทำงานราชการ/รัฐวิสาหกิจ 3. เกษตรกรรม 4. ทำงานบริษัท/เอกชน

5. ทำงานองค์กรระหว่างประเทศ 6. เกษียณอายุ 7. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

5. อาชีพของมารดา (กรณีมารดาถึงแก่กรรมให้ระบุอาชีพก่อนถึงแก่กรรม)

1. ค้าขาย/เจ้าของกิจการ/ธุรกิจส่วนตัว 2. ทำงานราชการ/รัฐวิสาหกิจ 3. เกษตรกรรม 4. ทำงานบริษัท/เอกชน

5. ทำงานองค์กรระหว่างประเทศ 6. เกษียณอายุ 7. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

6. ระดับการศึกษาขั้นสูงสุดของบิดา

1. ประถมศึกษา 2. มัธยมศึกษาตอนต้น 3. มัธยมศึกษาตอนปลาย 4. อนุปริญญา (ปวส.)

5. ระดับปริญญาตรี 6. สูงกว่าระดับปริญญาตรี 7. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

7. ระดับการศึกษาขั้นสูงสุดของมารดา

1. ประถมศึกษา 2. มัธยมศึกษาตอนต้น 3. มัธยมศึกษาตอนปลาย 4. อนุปริญญา (ปวส.)

5. ระดับปริญญาตรี 6. สูงกว่าระดับปริญญาตรี 7. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

8. ข้าพเจ้าคิดว่ารายได้ของบิดา/มารดาของข้าพเจ้า

1. มีรายได้เหลือเก็บ 2. มีรายได้พอใช้ 3. มีรายได้พอใช้และเหลือเก็บ 4. มีรายได้ไม่พอใช้
 5. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลการศึกษาและการหางานทำและลักษณะงานที่ทำ

1. สถานภาพของท่านในปัจจุบัน

1. ยังมีได้งานทำ 2. ทำงานแล้ว 3. กำลังศึกษาต่อ (ข้ามไปตอบข้อ 13)

2. ท่านมีปัญหาในการหางานทำหลังสำเร็จการศึกษาหรือไม่

1. ไม่มีปัญหา 2. มีปัญหา

ถ้ามีปัญหา โปรดระบุปัญหาที่สำคัญไม่เกิน 3 ข้อ

1. ไม่ทราบแหล่งงาน 2. หางานทำที่ถูกต้องไม่ได้ 3. ต้องสอบจึงไม่ยอมสมัคร 4. ขาดคนสนับสนุน
 5. ขาดคน/เงินค้ำประกัน 6. เงินเดือน/ค่าตอบแทนน้อย 7. สอบเข้าทำงานไม่ได้ 8. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

3. ประเภทของงานที่ทำอยู่ในปัจจุบัน

1. กิจการของตนเอง (จัดตั้งธุรกิจด้วยตนเอง) 2. กิจการของครอบครัว 3. รับราชการ
 4. ลูกจ้างส่วนราชการ/พนักงานของรัฐ 5. พนักงาน/ลูกจ้างรัฐวิสาหกิจ 7. พนักงานองค์การต่างประเทศ/ระหว่างประเทศ
 8. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

4. ลักษณะงานที่ทำ

1. เต็มเวลา (สัปดาห์หนึ่งไม่ต่ำกว่า 35 ชม.) 2. บางเวลา (Part Time)

5. หลังจากสำเร็จการศึกษาท่านใช้เวลาหางาน

1. ได้ทันทีที่จบการศึกษา 2. 1-3 เดือน 3. 4-6 เดือน 4. มากกว่า 6 เดือน

6. สถานที่ทำงานปัจจุบัน (กรุณากรอกชื่อหน่วยงานให้ชัดเจน)

ชื่อหน่วยงาน..... เลขที่..... หมู่ที่..... ซอย..... ถนน.....

ตำบล/แขวง..... อำเภอ/เขต..... จังหวัด..... รหัสไปรษณีย์.....

โทรศัพท์..... โทรศัพท์มือถือ..... E-mail.....

7. ท่านเริ่มทำงานครั้งแรกหลังจากสำเร็จการศึกษาจนกระทั่งปัจจุบันทำงานมาแล้วเป็นระยะเวลา.....ปี.....เดือน

8. ท่านได้รับเงินเดือนโดยเฉลี่ยต่อเดือนเท่าไร

1. ต่ำกว่า 7,630 บาท 2. 7,630 – 10,000 บาท 3. 10,001 – 12,500 บาท 4. 12,501 – 15,000 บาท
 5. 15,001 – 17,500 บาท 6. 17,501 – 20,000 บาท 7. 20,000 บาทขึ้นไป 8. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

9. งานที่ท่านอยู่ตรงกับสาขาวิชาเอกที่เรียนมาหรือไม่

1. ตรง 2. ไม่ตรง

10. งานที่ท่านทำในปัจจุบันท่านเข้ามาทำงานโดยวิธีใด

1. ผ่านการสอบคัดเลือก 2. ไม่ต้องผ่านการคัดเลือก (ทำงานส่วนตัว) 3. สมัครทำงานเอง
 4. ได้รับการแนะนำ/การฝากให้เข้าทำงาน

11. ท่านคิดว่าความรู้พิเศษด้านใดช่วยให้ท่านมีงานทำในปัจจุบัน (เรียงลำดับ 1, 2, 3)

1. ภาษาอังกฤษ 2. คอมพิวเตอร์ 3. ความรู้ทางสาขาวิชาชีพ 4. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

12. ก่อนทำงานปัจจุบันท่านเปลี่ยนงานมาแล้วกี่ครั้ง โปรดระบุ.....ครั้ง
13. ในขณะที่ท่านกำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ท่านได้เข้าร่วมกิจกรรมนอกชั้นเรียนหรือไม่
1. เข้าร่วมกิจกรรม จำนวนครั้งที่เข้าร่วม.....ครั้งขึ้นไป/ภาคเรียน
2. ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรม (ข้ามไปข้อ 16)
14. ในการเข้าร่วมกิจกรรม ท่านได้เข้าร่วมกิจกรรมประเภทใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
1. ประเภทองค์กรบริหารกิจการนักศึกษา 2. ประเภทบำเพ็ญประโยชน์ 3. ประเภทกีฬา 4. ประเภทศิลปวัฒนธรรม
5. ประเภทวิชาการ 6. อื่น ๆ (โปรดระบุ)..... 7. เข้าร่วมกิจกรรมมากกว่า 1 ประเภท
15. ในการทำกิจกรรม ท่านมีตำแหน่งในคณะกรรมการบริหารขององค์กรหรือชมรมหรือไม่ ถ้ามีตำแหน่งใด
1. มีตำแหน่ง
1. นายกนิสิตนักศึกษา 2. ผู้ช่วย/รองนิสิตนักศึกษา 3. คณะกรรมการ 4. คณะกรรมการ
5. เหนรัญญิก/ฝ่ายบัญชี/การเงิน 6. ประชาสัมพันธ์/ประสานงาน 7. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....
2. ไม่มีตำแหน่ง
16. ในขณะที่ท่านกำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ท่านเคยเข้ารับการฝึกอบรมศึกษาเพิ่มเติมในด้านวิชาการและวิชาชีพที่นอกเหนือจากที่มหาวิทยาลัยกำหนดหรือไม่
1. เคย 2. ไม่เคย
17. กรณีที่เคยเข้ารับการอบรม/ศึกษาเพิ่มเติม ท่านเคยฝึกอบรมมาแล้วจำนวนกี่ครั้งโปรดระบุ.....ครั้ง
18. เรื่อง/เนื้อหาที่ท่านเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับเนื้อหาใด (ตอบได้มากกว่า 1 เรื่อง)
1. ภาษาอังกฤษ 2. คอมพิวเตอร์ 3. การบัญชี 4. การตลาด 5. การบริหาร
6. สาขาวิชาชีพ 7. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....
19. ท่านได้ใช้ความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรม/การศึกษาเพิ่มเติมในการหางานทำหรือใช้ในการสมัครงานหรือไม่
1. ใช่ 2. ไม่ใช่
20. ท่านเคยเข้ารับการฝึกงานหรือนอกเหนือจากการฝึกงานตามหลักสูตรของมหาวิทยาลัยหรือไม่
1. เคย 2. ไม่เคย
21. ลักษณะของงานที่เข้ารับการฝึกมีความเกี่ยวข้องกับงานด้านใด
1. งานบัญชี/การเงิน 2. งานด้านการตลาด 3. งานบุคคล/เจ้าหน้าที่ฝ่ายบุคคล 4. งานประชาสัมพันธ์
5. งานสอน/นักวิชาการ/งานฝึกอบรม 6. งานเอกสาร 7. งานคอมพิวเตอร์/โปรแกรมเมอร์ 8. งานขาย
9. งานด้านการจัดการ/ผู้ช่วย/หัวหน้างาน 10. อื่น ๆ (โปรดระบุ)..... 11. ฝึกงานมากกว่า 1 อย่าง
22. ท่านนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกงานมาใช้ประโยชน์ในการหางานหรือไม่
1. ใช่ 2. ไม่ใช่

เฉพาะผู้ที่กำลังศึกษาต่อ

23. ท่านกำลังศึกษาต่อในสถาบันการศึกษา

1. ในประเทศ 2. ต่างประเทศ

ระดับที่ศึกษาต่อ 1. ปริญญาตรี 2. ปริญญาโท 3. ประกาศนียบัตรบัณฑิต 4. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

ชื่อสถาบันการศึกษา.....สาขาวิชา.....

24. ในการศึกษาต่อ ท่านเคยพบปัญหาอย่างไรบ้าง (ระบุ)

.....

.....

.....

ตอนที่ 3 แบบสอบถามการเลือกประกอบอาชีพอิสระของบัณฑิต

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาถึงการเลือกประกอบอาชีพอิสระของบัณฑิตของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างซึ่งตรงกับความคิดเห็นของบัณฑิตมากที่สุด ซึ่งมี 5 ระดับ คือ

- เห็นด้วยมากที่สุด หมายถึง มีระดับความคิดเห็นในระดับมากที่สุด
- เห็นด้วยมาก หมายถึง มีระดับความคิดเห็นในระดับมาก
- เห็นด้วยปานกลาง หมายถึง มีระดับความคิดเห็นในระดับปานกลาง
- ไม่เห็นด้วย หมายถึง มีระดับความคิดเห็นไม่เห็นด้วย
- ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง หมายถึง มีระดับความคิดเห็นไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

คำถาม	เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วยมาก	เห็นด้วยปานกลาง	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1. หากข้าพเจ้ามีโอกาสในการเลือกอาชีพอิสระจะเป็นอาชีพแรกที่ข้าพเจ้าจะเลือก					
2. ข้าพเจ้าต้องการทำงาน โดยได้รับความคุ้มครองสวัสดิการจากนายจ้าง					
3. ไม่ว่าจะมียุทธสรรเกิดขึ้นข้าพเจ้าจะไปไม่เลิกสัมที่จะประกอบอาชีพอิสระ					
4. งานที่ข้าพเจ้าจะเลือกคืองานที่ได้รับเงินเดือนประจำ					
5. ข้าพเจ้าตั้งใจเลือกอาชีพรับราชการเพราะเป็นอาชีพที่มีความมั่นคง					
6. ข้าพเจ้าตั้งใจเลือกประกอบอาชีพที่ไม่มีนายจ้างหรือเป็นลูกจ้างใคร					
7. งานที่ข้าพเจ้าตั้งใจเลือกคืองานที่สามารถมีสวัสดิการด้านค่ารักษาพยาบาล					
8. ข้าพเจ้าเชื่อมั่นว่าตนเองจะประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพอิสระ					

ตอนที่ 3.1 แบบสอบถามค่านิยมในอาชีพ

คำถาม	เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วยมาก	เห็นด้วยปานกลาง	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1. อาชีพที่ข้าพเจ้ามั่นใจว่าจะมีงานให้ข้าพเจ้าทำตลอดไป แม้ว่างานที่รับผิดชอบอยู่ในปัจจุบันเสร็จสิ้นแล้ว					
2. อาชีพที่ข้าพเจ้าสามารถดำเนินชีวิตตามที่ข้าพเจ้าต้องการมากที่สุด					
3. อาชีพที่ข้าพเจ้ามีอิสระในการทำงาน					
4. อาชีพที่เป็นงานส่วนตัวของข้าพเจ้าเอง โดยสามารถบริหารงานด้วยตนเอง					
5. อาชีพที่เปิดโอกาสให้ข้าพเจ้าได้ใช้สติปัญญาอยู่ตลอดเวลา					
6. อาชีพที่สามารถให้ความช่วยเหลือบุคคลอื่นได้					
7. อาชีพที่ข้าพเจ้าสามารถมีความเป็นตัวของตัวเองมากที่สุด					
8. อาชีพที่ทำให้ข้าพเจ้าได้รับการยอมรับจากบุคคลทั่วไป					

คำถาม	เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วยมาก	เห็นด้วยปานกลาง	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
9. อาชีพที่ข้าพเจ้าสามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเอง					
10. อาชีพที่บุคคลอื่นให้ความยกย่องและเห็นความสำคัญ					
11. อาชีพที่ทำให้ข้าพเจ้าได้รับชื่อเสียงเกียรติยศ					
12. อาชีพที่ทำให้ข้าพเจ้าสามารถพึ่งตนเองได้					
13. อาชีพที่ข้าพเจ้าสามารถหารายได้ด้วยตนเอง โดยไม่อยู่ในฐานะลูกจ้าง					
14. อาชีพที่ข้าพเจ้าใช้ชีวิตได้ตามที่ข้าพเจ้าชอบหลังจากสิ้นสุดภาระกิจจากการทำงานในแต่ละวัน					
15. อาชีพที่เป็นงานที่ท้าทายสติปัญญาของข้าพเจ้า					
16. ข้าพเจ้าให้ความสำคัญกับงานที่มีความสามารถให้มั่นคงในชีวิต					
17. อาชีพที่ให้ผลตอบแทนที่คุ้มค่า					
18. อาชีพที่สามารถสร้างความเจริญให้กับท้องถิ่น					
19. อาชีพที่สามารถเพิ่มพูนรายได้ให้กับข้าพเจ้าอยู่เสมอ					
20. อาชีพที่ข้าพเจ้าสามารถเป็นเจ้าของกิจการและบริหารกิจการเอง					
21. อาชีพที่ข้าพเจ้าต้องตัดสินใจแก้ปัญหายุ่งยาก					
22. อาชีพที่ข้าพเจ้าได้มีส่วนช่วยส่งเสริมความกินดีอยู่ดีให้กับบุคคลอื่น					
23. อาชีพที่ข้าพเจ้าสามารถสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้นได้					
24. อาชีพที่ข้าพเจ้ามีรายได้หรือเงินเดือนเพิ่มขึ้น					
25. อาชีพที่ทำให้ข้าพเจ้ามีส่วนในการเสนอความคิดเห็นใหม่ ๆ					
26. อาชีพที่ทำให้ข้าพเจ้าได้ใช้ความคิดตลอดเวลา					
27. ข้าพเจ้าให้ความสำคัญกับอาชีพที่แน่ใจว่าเป็นอาชีพที่ข้าพเจ้าทำได้ตลอดเวลา					

ตอนที่ 3.2 แบบสอบถามเจตคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ

ก) ด้านความคิดเห็น

คำถาม	เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วยมาก	เห็นด้วยปานกลาง	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1. อาชีพอิสระเป็นอาชีพที่มีรายได้ดี					
2. ข้าพเจ้าคิดว่าอาชีพอิสระมีความสำคัญกับสถานการณ์ปัจจุบัน					
3. อาชีพอิสระเป็นอาชีพที่น่าศึกษา					
4. อาชีพอิสระเป็นอาชีพหนึ่งที่สามารถสร้างฐานะให้กับตนเองได้					
5. อาชีพอิสระจำเป็นต้องใช้ความรู้ความสามารถมาก					
6. อาชีพอิสระเป็นอาชีพที่มีบทบาทต่อสังคม					
7. อาชีพอิสระเป็นอาชีพที่สังคมไม่ยอมรับ					

คำถาม	เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วยมาก	เห็นด้วยปานกลาง	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
8. อาชีพอิสระเป็นอาชีพที่ท้าทายความสามารถ					

ข) ด้านความรู้สึกรู้สึก

คำถาม	เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วยมาก	เห็นด้วยปานกลาง	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1. ข้าพเจ้ารู้สึกไม่พอใจเมื่อได้ทำงานเกี่ยวข้องกับอาชีพอิสระ					
2. มีบุคคลที่สนใจที่จะประกอบอาชีพอิสระ					
3. อาชีพอิสระเป็นอาชีพที่น่าภาคภูมิใจ					
4. ข้าพเจ้าชอบอาชีพอิสระมากกว่าอาชีพอื่น					
5. ข้าพเจ้ามีความภาคภูมิใจมากถ้าได้ประกอบอาชีพอิสระ					
6. ข้าพเจ้ามีความสนใจที่จะศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับอาชีพอิสระ					
7. ข้าพเจ้ามั่นใจว่าตนเองชอบและมั่นใจที่จะประกอบอาชีพอิสระ					
8. ข้าพเจ้าคิดว่าอาชีพรับราชการเป็นอาชีพที่ข้าพเจ้าภาคภูมิใจมากที่สุด					

ค) ด้านพฤติกรรมแนวโน้มที่จะแสดงออก

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นที่แท้จริงของบัณฑิต โดยพิจารณาว่า

เป็นประจำ	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับที่บัณฑิตตั้งใจที่จะกระทำทุกครั้ง
บ่อยครั้ง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับที่บัณฑิตตั้งใจที่จะกระทำเกือบทุกครั้ง
บางครั้ง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับที่บัณฑิตเกือบทุกครั้งที่จะกระทำบ้างไม่กระทำบ้างเท่า ๆ กัน
นาน ๆ ครั้ง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับที่บัณฑิตตั้งใจที่จะกระทำน้อยครั้งมาก
น้อยครั้งที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับที่บัณฑิตตั้งใจที่จะไม่กระทำเลย

คำถาม	เป็นประจำ	บ่อยครั้ง	บางครั้ง	นาน ๆ ครั้ง	น้อยครั้งที่สุด
1. ในช่วงโมงเรียนวิชาที่เกี่ยวกับอาชีพอิสระข้าพเจ้ามีความกระตือรือร้น					
2. ข้าพเจ้าเข้าร่วมกิจกรรมที่มีการบรรยายเกี่ยวกับอาชีพอิสระ					
3. ข้าพเจ้าชอบอ่านวารสารหรือหนังสือที่เกี่ยวกับอาชีพอิสระ					
4. ข้าพเจ้าเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับอาชีพอิสระเมื่อมีโอกาส					
5. เมื่อมีวิทยากรมาบรรยายเกี่ยวกับอาชีพอิสระข้าพเจ้าจะตั้งใจฟัง					
6. ข้าพเจ้าฝึกปฏิบัติประกอบอาชีพอิสระและหาเทคนิควิธีการใหม่ ๆ เสนอเมื่อมีเวลาว่าง					
7. เมื่อได้รับมอบหมายจากอาจารย์เกี่ยวกับการประกอบอาชีพอิสระ ข้าพเจ้าจะค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองจนสำเร็จ					
8. ถ้ามีโอกาสข้าพเจ้ามักจะไปชมรมการแสดงผลงานเกี่ยวกับการประกอบอาชีพอิสระ					

ประวัติคณะผู้วิจัย

ผศ. มาเรียม นามิ

MRS. MARIAM NAMI

หมายเลขประจำตัวประชาชน 3100901917137

ตำแหน่งวิชาการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์

ตำแหน่งบริหาร ผู้ช่วยคณบดีวิชาการและวิจัย

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

86 ถนนพิชณุโลก แขวงจตุรลดา เขตดุสิต

กทม. 10300

ประวัติการศึกษา

ปริญญาตรี บธ.บ. (ธุรกิจศึกษา – การจัดการ)

วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา

ปริญญาโท ค.อ.ม. (บริการอาชีพและเทคโนโลยีศึกษา)

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

บธ.ม. (บริหารธุรกิจ)

สาขาวิชาการที่ชำนาญพิเศษ ได้แก่

- จัดวิทยาให้คำปรึกษา
- จัดวิทยานะแนว
- การประชาสัมพันธ์

ประสบการณ์งานวิจัย

หัวหน้าโครงการวิจัย เรื่อง “ ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับภาวะการมีงานทำ และการเลือกประกอบอาชีพอิสระ ของ บัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ ปีการศึกษา 2545 – 2547 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร” เป็นโครงการปี 2549 โดยได้รับงบประมาณจากคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร เรื่องแนวโน้มความต้องการบัณฑิต บริหารธุรกิจ ได้รับงบประมาณ ปี 2551 จากคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร